

UNIVERZA V MARIBORU
EKONOMSKO-POSLOVNA FAKULTETA

Magistrsko delo

**RAZVOJ ENOTNEGA EVROPSKEGA PATENTA IN
NJEGOV VPLIV NA POSLOVANJE PODJETIJ**

Single European patent and its Impact on Business Operations

KLARA GLAZER

Kandidatka: Klara Glazer

Študijski program: Ekonomske in poslovne vede

Študijska usmeritev: Management, organizacija in človeški viri

Mentor: dr. Borut Bratina

Študijsko leto: 2013/1014

Maribor, julij 2014

POVZETEK

Po več kot tridesetih letih pogajanj je 25 članic Evropske unije februarja 2013 doseglo zgodovinski dogovor na patentnem področju. Sprejet in podpisan je bil še zadnji manjkajoči del Patentnega svežnja EU – Sporazum o enotnem patentnem sodišču – in enotnemu patentu EU so se končno na široko odprla vrata. V času, ko intelektualna lastnina pridobiva na pomenu in imajo patenti vse večjo konkurenčno in ekonomsko vrednost, se zdi podpis Sporazuma pomembnejši kot kadarkoli prej.

Enotni patent prinaša mnogo prednosti za podjetja, predvsem mala in srednje velika. Predvideva zmanjševanje stroškov za kar 80 %, enostavnejše postopke pridobitve, uporabnikom prijaznejši jezikovni aranžma in bolj pregledno ureditev pravnega področja. Nov patentni sistem pomeni nove izzive za podjetja, strokovnjaki opozarjajo, da ne vedno tista v pozitivnem smislu. Povečano število patentov pomeni večje možnosti izrabljanja sistema in neetičnega poslovnega vedenja. Še posebej zaskrbljujoči so tako imenovani patentni škrti in izkoriščanje pravnega sistema v svoj prid – »forum shopping«.

Evropska unija in podjetja, ki delujejo znotraj njenih meja, se bodo morala naučiti delovati v novih okoliščinah, ko svet postaja vse bolj integriran in globaliziran. Ali se bodo uresničile pozitivne napovedi predstavnikov Evropske unije ali tiste bolj črnoglede, bomo lahko videli v prihodnje, ko bodo podeljeni prvi enotni patenti EU.

Ključne besede: patent, patentno sodišče, patent EU, Evropska unija, poslovanje podjetij

ABSTRACT

After more than thirty years of negotiations, the 25 Member States of the European Union, have reached a historic agreement on the patent field in February 2013. The last missing part of the EU Patent Package was accepted and signed - Agreement on unitary patent court - and the single EU patent have finally opened the floodgates. At the time as intellectual property is gaining in importance and the patents have increasing competitive and economic value, it seems that the signature of the Agreement is more important than ever.

Unitary patent brings many advantages for businesses, particularly for small and medium-sized. It predicts a reduction of costs for 80%, simple procedures for acquisitions, more user-friendly language package and more manageable regulation of the legal field. The new patent system means new challenges for businesses, but experts warn that it is not always the one in a positive way. Increased number of patents means more opportunities to exploit the system and unethical business behavior. Particularly worrying are the so-called patent trolls and the exploitation of the legal system to their advantage - forum shopping.

The European Union and the businesses that are operating within its borders will have to learn to operate in new circumstances, as the world is becoming more integrated and globalized. If the positive predictions of the European Union representatives come true, or those that are more pessimistic, we will see in the future, when the first single EU patent will be given.

Keywords: patent, patent court, the EU patent, European Union, business enterprises

Kazalo

1	UVOD	5
1.1	Opredelitev področja in opis problema	5
1.2	Namen in cilji	5
1.3	Hipoteze	6
1.4	Metodologija	6
1.5	Predpostavke in omejitve	6
2	OPREDELITEV POJMOV	8
2.1	Patent	8
2.1.1	Patenti in njihova konkurenčna vrednost	9
2.2	Pridobitev evropskega patenta	11
3	EVROPSKI PATENTNI SISTEM – ZGODOVINSKI PREGLED	13
3.1	Prvi koraki 1970–1990	13
3.2	Regulacijski predlogi Evropske unije – 2000–2004	21
3.3	Prekinitve in nove razprave	24
4	POTREBA PO ENOTNEM EVROPSKEM PATENTU	32
4.1	Ovire in nasprotovanja	32
4.2	Dokončni dogovor in podpis sporazuma	38
5	EVROPSKI PATENT IN NJEGOVA VLOGA PRI POSLOVANJU PODJETIJ	43
5.1	Posledice nove ureditve za poslovanje podjetij	44
5.1.1	Zmanjšanje stroškov	44
5.1.2	Poenostavljeni postopki	47
5.1.3	Enotno patentno sodišče	49
5.2	Več škode kot koristi?	58
6	V LUČI NOVIH IZZIVOV	63
6.1	Kompleksnost, neravnovesja in pravna varnost	64
6.2	Povečanje števila patentov	70
7	ZAKLJUČEK	73
8	VIRI IN LITERATURA	77

1 UVOD

1.1 Opredelitev področja in opis problema

Evropska unija je 19. 2. 2013 uspešno zaključila več kot tridesetletna pogajanja in tudi uradno podpisala sporazum o uvedbi enotnega evropskega patenta. S tem podpisom je bila odstranjena še zadnja ovira na poti k enotnemu patentnemu sistemu, pri katerem bo sodelovalo 25 držav članic Evropske unije, z izjemo Španije in Italije. Sporazum prinaša bolj konkurenčno patentno pravo v primerjavi z ameriškim in japonskim. Prvi patenti bodo po predvidevanjih podeljeni že leta 2014. Patentni sveženj vključuje uvedbo enotnega sodnega sistema, režim prevajanja ter enotno sodno varstvo.

Dogovor prinaša vrsto prednosti, predvsem za mala in srednje velika podjetja. Dve izmed ključnih sta zagotovo zmanjšanje stroškov za pridobitev patenta, in sicer za kar 80 %, ter poenostavitev postopkov. Seveda nov sistem prinaša tudi določene izzive, s katerimi se bodo morali soočiti subjekti na trgu; število novo uveljavljenih patentov v državah podpisnicah se bo močno povečalo, povečala pa se bo kompleksnost sistema zaščite intelektualne lastnine. Če do sedaj intelektualna lastnina ni predstavljala bistvenega dela v poslovanju podjetij, bo z uvedbo enotnega patenta to skoraj zagotovo postala.

Temo magistrske naloge lahko uvrstim v tri glavna področja. Najbolj očitno posega na področje prava, saj zajema razvoj prava intelektualne lastnine, katerega del je tudi patentna zaščita. Drugo pomembno področje je področje Evropske unije. Ideja enotnega patenta se je dolga leta porajala v institucijah Unije in državah članicah. Prav tako je patent skupnosti veljaven zgolj in samo na območju držav podpisnic. Tretji del, ki se nanaša na vpliv patenta skupnosti na poslovanje v podjetjih, lahko uvrstim na področje poslovne ekonomije.

1.2 Namen in cilji

Namen magistrske naloge je opisati razvoj enotnega evropskega patenta, od začetne ideje pa do končnega dosega dogovora ter predvideti, kakšen vpliv bo imel na poslovanje podjetij, predvsem na račun zmanjševanja stroškov pridobitve, poenostavljenih postopkov in hitrejšega reševanja sodnih sporov na tem področju.

Cilji, ki jih želim v magistrski nalogi doseči, so:

- pregled relevantne literature z raziskovalnega področja,
- opisati, kako se je razvijala ideja o enotnem evropskem patentu,
- natančneje opredeliti, kako se bo spremenila patentna zakonodaja v Evropski uniji,
- definirati prednosti in slabosti, ki jih prinaša enotni patentni sistem,
- opredeliti, kako bo nov patentni sveženj vplival na poslovanje podjetij.

1.3 Hipoteze

H1: Razvoj enotnega evropskega patenta zajema dolgo zgodovino pogajanj in dogovarjanj med državami članicami.

H2: Enotni patent prinaša vrsto prednosti za poslovanje podjetij, predvsem na račun zmanjšanja stroškov in poenostavljenih postopkov za pridobitev.

H3: Patenti imajo veliko ekonomsko vrednost in pomembno prispevajo h konkurenčnosti podjetij.

H4: Podjetja bodo morala zaradi nove patentne zakonodaje posvetiti več pozornosti zaščiti intelektualne lastnine, ki do sedaj ni igrala pomembne vloge pri poslovanju podjetij.

1.4 Metodologija

V magistrski nalogi se bom osredotočila na študij strokovne literature s področja zaščite intelektualne lastnine, razvoja enotnega evropskega patenta ter njegovega vpliva na poslovanje podjetij. Zaradi teme naloge, ki je zavoljo nedavnega sprejetja enotnega patenta, ki se v praksi še ne izvaja, zgolj teoretične narave, bo prevladoval deskriptivni oziroma opisni pristop, ki mi bo v pomoč pri preverjanju hipotez. S pomočjo metode deskripcije bom opisovala teorijo, podatke in pojme. Z metodo kompilacije bom povzela domneve, poglede in spoznanja različnih avtorjev in dostopnih raziskav. Nadalje mi bo v pomoč metoda komparacije, s katero bom proučila razvoj enotnega patenta, kakšno je bilo stanje prej in sedaj. Zadnja metoda, ki jo bom uporabila, je analitska metoda, s katero bom prikazala, kakšen je trenutni položaj na področju konkurenčne vrednosti patentov.

1.5 Predpostavke in omejitve

V magistrski nalogi bom izhajala iz naslednjih **predpostavk**:

- podatki, ki jih bom pridobila iz razpoložljivih virov, so relevantni;
- pogajanja o uvedbi enotnega evropskega patentnega sistema so bila dolgotrajna, vendar so se zaključila s pozitivnim dogovorom;
- enotni sistemski sveženj bo imel velik vpliv na poslovanje podjetij;
- povečalo se bo število evropskih patentov, zlasti zaradi znatnega znižanja stroškov pridobitve;
- enotni patent prinaša predvsem pozitivne posledice za poslovanje podjetij.

Predvidene **omejitve**, s katerimi se bom soočila, so:

- večina dostopne literature je na voljo v angleščini;
- enotni evropski sistem se v praksi še ne izvaja, zato se lahko oprem zgolj na teoretična predvidevanja;

- teoretična predvidevanja različnih avtorjev so velikokrat posledica subjektivnih in ne objektivnih ocen; med njimi najdemo privrženca Evropski uniji in nadsacionalnemu združevanju in tudi nasprotnike, zato so tudi napovedi temu primerne;
- mnoga podjetja se z novo patentno zakonodajo in z vsemi posledicami, ki jih prinaša, šele dobro seznanjajo.

2 OPREDELITEV POJMOV

2.1 Patent

Besedo »patent« smo slišali že velikokrat. Mnogi si predstavljajo, kaj približno naj bi se skrivalo za tem pojmom in poznajo tudi praktično vrednost lastništva patenta, kaj malo pa jih ve bolj natančno definicijo ter kakšni so pogoji in pot za pridobitev le-tega (Malešević 2007, str. 2).

Patent je izključna pravica podeljena za izum, ki predstavlja izdelek ali postopek, kateri, najbolj posplošeno rečeno, zagotavlja nov način, da nekaj počnemo oziroma ponuja novo tehnično rešitev problema (WIPO 2010, str. 11). Pokriva, kako stvari delujejo, kaj počnejo, kako to počnejo, iz česa so narejene in kako so narejene. Je časovno in ozemeljsko omejena pravica intelektualne lastnine. Da lahko izum postane patent, mora izpolnjevati določene pogoje (kriteriji patentabilnosti). Ti pogoji so:

1. Industrijska uporabnost izuma, kar pomeni, da se lahko uporabi v katerikoli gospodarski dejavnosti.
2. Izum mora biti na dan prijave nov, kar pomeni, da dokazilo o obstoju enakega izuma ne sme obstajati nikjer na svetu in tudi ni bil s pisnim ali ustnim opisom, z uporabo ali na kakršenkoli drug način dostopen javnosti. Pojem »javnost« zajema strokovno javnost, torej osebe, ki posredujejo znanje s področja izuma in ga tudi razumejo. Novost se presoja na svetovni ravni. Pomembno je, da se prijava za podelitev patenta vložijo najprej, kar pomeni pred pisanjem strokovnih člankov, reklamiranju novega izdelka ali razstavljanju na sejnih (ZIL-1 2001).
3. Inovativnost izuma oziroma da očitno ne izhaja iz že znanega stanja tehnike.
4. Če želi biti izum patentiran, ne sme predstavljati:
 - a. metode medicinskega zdravljenja ali diagnosticiranja, ki se uporablja neposredno na živem živalskem ali človeškem telesu;
 - b. živalske ali rastlinske vrste;
 - c. znanstvenega ali matematičnega odkritja, teorije ali metode;
 - d. dramskih, glasbenih, literarnih ali umetniških del;
 - e. načina opravljanja mentalnih dejanj, igranja iger ali načina poslovanja;
 - f. predstavljanja informacij ali nekaterih računalniških programov (računalniški programi so lahko predmet patentiranja v ZDA, v Evropi pa so zaščiteni z avtorsko pravico);
 - g. dejanja, ki je v nasprotju z javnim redom in moralo (IPO 2013).

Patentna pravica se pridobi – v primeru, da je patent po koncu vseh postopkov podeljen – od datuma vložitve prijave. Imetnik patenta pridobi za določen čas izključno pravico, da lahko komurkoli brez njegovega soglasja (odkup pravic ali licenca) prepreči izkoriščanje njegovega izuma (Malešević 2007, str. 3). To lahko vključuje tožbo domnevnega kršilca preko sodišč, kar je ponavadi drago in zamudno, saj vključuje strokovno pravno pomoč. Lastnik patenta mora biti sposoben plačati za to civilno tožbo in nasvete iz lastnega žepa, čeprav lahko v primeru zmage dobi nekaj stroškov povrnjenih. (IPO 2013) Patentna pravica se podeli za obdobje 20ih let; ob izpolnjevanju posebnih pogojev, se lahko po tem obdobju podeli dodatni varstveni certifikat za največ 5 let. Ta certifikat daje imetnikom enake pravice, omejitve in

obveznosti kot patent. Posebni pogoj, ki mora biti izpolnjen, je, da mora biti izum takšne narave, da je potrebno izvesti uradni postopek odobritve, in sicer pred pričetkom gospodarskega izkoriščanja. Obdobje patentnega varstva se v tem primeru skrajša na račun časa, ki je potreben za izvedbo uradnega postopka odobritve (Zirnstein 2007, str. 25). Poenostavljeno povedano predstavlja dodatni varstveni certifikat kompenzacijo za obdobje, v katerem gospodarsko izkoriščanje ni možno.

Imetnik patenta oziroma upravičenec podeljenega patenta je lahko vsaka pravna ali fizična oseba, ki vloži patentno prijavo na ustreznem uradu. Na patentni prijavi so navedeni izumitelji ali izumitelj, ki vedno predstavljajo fizične osebe in niso nujno tudi imetniki patenta. Imetnik patenta pridobi izključne pravice in lahko prepreči tretjim osebam, – v primeru, da je predmet patenta proizvod – da bi brez njegove privolitve uporabljale, prodajale, ponujale v prodajo, izdelovale ali v te namene uvažale zadevni proizvod (Wagner 2006, str. 36). Ko predmet patenta predstavlja postopek, se lahko prav tako nepooblaščenim osebam prepreči uporabo ali ponujanje v prodajo, prodajanje ali v te namene uvažanje proizvoda, ki je pridobljen neposredno s tem postopkom. Kakšen je obseg patentnega varstva, je določeno z vsebino patentnih zahtevkov. Za razlago slednjih se uporabljajo tudi skice in opisi.

Omeniti velja tudi, da poznamo poleg klasičnega patenta opisanega zgoraj še patent s skrajšanim trajanjem, s katerim se zavarujejo izumi, ki so industrijsko uporabljivi, novi in doseženi z ustvarjalnim delom. Takšen patent velja 10 let od takrat, ko je bila vložena prijava in ga ni mogoče pridobiti za izume postopkov, prav tako pa zanj ni treba predložiti pisnega dokazila o izpolnjevanju kriterijev patentabilnosti (Krejan 2006, str. 15–20).

2.1.1 Patenti in njihova konkurenčna vrednost

Pravice intelektualne lastnine, med njimi še posebej patenti, so povezane z inovacijami, ki pomembno prispevajo h konkurenčnosti (Langinier in GianCarlo 2002, str. 3). V zadnjih letih je intelektualna lastnina pridobivala na pomenu, kar gre pripisati predvsem intenzivnemu tekmovanju v »na znanju temelječi« ekonomiji. IP postaja nepogrešljiv element uspešnih podjetij (Baecker 2007, str. 10). V desetletni strategiji rasti »Evropa 2020«, ki jo je sprejela Evropska unija z namenom oblikovati bolj konkurenčno gospodarstvo z višjo stopnjo zaposlenosti, je inovativnost eno izmed področij, ki jih zajema pet ključnih ciljev določenih v strategiji. Zdi se, da spodbujanje povezav, ki vodijo od raziskav in razvoja (R&R) do novih delovnih mest – preko inovacij, konkurenčnih prednosti in gospodarskega uspeha – še nikoli ni bilo bolj pomembno kot v današnjem svetu vse bolj globaliziranih trgov in na znanju temelječega gospodarstva. Proces spodbujanja je sicer odvisen od različnih dejavnikov, nedvomno pa predstavlja učinkovit sistem intelektualne lastnine enega izmed pomembnejših, predvsem zaradi njegove podpore ustvarjalnosti in inovativnosti v vseh oblikah in v celotnem gospodarstvu (EPO in OHIM 2013, str. 6–8).

Patenti predstavljajo gonilno silo za spodbujanje rasti, inovacij in konkurenčnosti (Langinier in Giancarlo 2002, str. 5). Panoge, ki se posebej intenzivno ukvarjajo z intelektualno lastnino, so od leta 2008 do 2010 ustvarile 26 % vseh delovnih mest v Evropski uniji, od tega predstavljajo patenti kar 10 % celotne vrednosti. Mnogo delovnih mest je bilo ustvarjenih v panogah, ki se sicer ne ukvarjajo neposredno z intelektualno lastnino, vendar dobavljajo blago in storitve za te panoge. Če upoštevamo tudi ta »posredna« delovna mesta, naraste skupno število delovnih mest na dobrih 35 %.

V istem obdobju so IPR¹-intenzivne panoge (poleg patentov vključujejo še blagovne znamke in dizajnersko industrijo) predstavljale 39 % celotne gospodarske dejavnosti (BDP) – od tega patenti 14 % – na področju EU in so bile vodilne pri trgovanju EU zunaj njenih meja s preostalim svetom. Zanimivo je, da zaposleni na tem področju prejemajo višje plače kot v drugih panogah, tudi za več kot 40 %; na področju patentov se ta številka povzpne na dobrih 64 %. Dodana vrednost na zaposlenega je višja kot drugje v gospodarstvu (EPO in OHM 2013, str. 8–11).

Z ekonomskega vidika sta ključni značilnosti patentov, da:

1. se ukvarjajo z novimi znanji, kot je predvideno že v postavki o inovativnosti izdelka ali postopka ter
2. podeljujejo omejeno monopolno pravico izumitelju.

Novo znanje, ki omogoča proizvodnjo novih izdelkov ali postopkov, ima seveda veliko gospodarsko vrednost. Z zagotavljanjem lastninskih pravic nad sadovi svojih prizadevanj patenti pozitivno vplivajo na spodbujanje inovacij in lahko tudi povečajo pretok le-teh. To povečanje je zaželeno, saj lahko v nasprotnem primeru tržni sistem zagotovi kaj malo novega znanja.

Vendar lahko s tem, da ima imetnik patenta izključne pravice za njegovo izkoriščanje, patent ustvarja nekakšen monopol, kar lahko ustvari razmere, ki imajo negativen vpliv na učinkovito uporabo novih znanj (Langinier in Giancarlo 2002, str. 7–10).

Študija Evropske komisije iz leta 2007 o vrednosti patentov, ki je temeljila na raziskavi v osmih državah članicah med 10.000 inovatorji, se je med drugim osredotočala na denarno vrednost patentov, njihov družbeni in gospodarski vpliv, licenciranje patentov, povezavo med patenti, razvojem in raziskavami ter uporabo patentov za ustanavljanje novih podjetij. Med industrijskimi sektorji in državami članicami seveda obstajajo razlike, a vendar znaša skupna »patentna premija« za države članice obravnavane v raziskavi v obdobju 1994–1996 1 % nacionalnega BDP², v obdobju 2000–2002 pa je ta številka poskočila na 1,16 % BDP (WIPO 2013). Kot posledica vsesplošne gospodarske krize v letu 2008 je leta 2009 upadlo tudi število patentov (za 3,6 %), vendar je številka ponovno začela rasti naslednje leto, leta 2010. Okrevanje gospodarstva na področju intelektualne lastnine je bilo hitrejše in močnejše v primerjavi z drugimi panogami. Patenti so narasli za kar 7,2 %, kar je veliko v primerjavi z globalno rastjo BDP 5,1 %.

Obstaja močna povezava med učinkovitostjo inovacij in uporabo intelektualne lastnine. Za države, ki so visoko učinkovite na področju inovacij, je navadno značilna tudi visoka stopnja patentiranja in uporaba drugih pravic – pravice iz blagovne znamke, pravice iz vzorca ali modela. Omenjena povezava je bila dokazana na sektorski ravni, saj velja, da so sektorji, v katerih je bilo izdanih več patentov, praviloma tudi bolj inovativni.

Evropska unija³ do sedaj ni imela enotnega trga za patente, kar je imelo resne posledice za njeno konkurenčnost glede na izzive Japonske, ZDA in nastajajočih gospodarskih velesil, kot je na primer Kitajska. V smislu patentne aktivnosti Unija zaostaja za Japonsko in ZDA. V letu 2010 je bilo patentiranih 7,3 milijone izumov, od tega je bilo v ZDA patentiranih 2 milijona in na Japonskem 1,4 milijona. Njuna skupna vrednost je predstavljala skoraj polovico vseh svetovnih patentov, in sicer 48 %.

¹ Intellectual Property Rights.

² Bruto domači proizvod.

³ V nadajevanju tudi Unija ali EU.

Patentni sistem ima vpliv na gospodarstvo kot celoto. Koristi in prednosti novih raziskav oziroma izumov so potem, ko je raziskava javno znana, na voljo celotnemu gospodarstvu v določeni panogi. Vsi zgoraj navedeni podatki ne puščajo nobenega dvoma o tem, da je bilo nujno potrebno ukrepati in v EU zagotoviti preprost, visokokakovostni in stroškovno učinkovit patentni sistem, ki bo nudil vse na enem mestu, tako začetne postopke preizkusov in podeljevanja patentov kot postopkov po podelitvi, vključujoč tudi pravne spore (Komisija Evropskih skupnosti 2007, str. 1–7).

2.2 Pridobitev evropskega patenta

V strahu pred izgubo konkurenčne prednosti so se države članice Evropske unije več kot 30 let pogajale o enotnem patentnem sistemu, ki bi omogočal pridobitev enotnega evropskega patenta. Enotni evropski patent ali patent skupnosti velja v državah članicah Evropske patentne konvencije in državah, ki so z Evropsko patentno organizacijo sklenile posebne sporazume o razširitvi veljavnosti evropskih patentov. Prijavitelju ni več potrebno v državah, kjer želi varstvo, vlagati nacionalnih prijav, kot je to veljalo do sedaj.

Če smo želeli pred uvedbo enotnega evropskega patenta prijaviti patent, ki bi veljal v državah članicah Unije, je bilo potrebno (ob predpostavki, da smo državljani Republike Slovenije) najprej vložiti nacionalno prijavo za podelitev patenta pri Uradu Republike Slovenije za intelektualno lastnino (Malešević 2007, str. 2–5). Prijava je morala vsebovati:

- zahtevo za podelitev patenta;
- natančnejši opis izuma, v katerem je potrebno razdelati problem, napisati podatke o rešitvah, ki so se pojavile do sedaj, kakšne so njihove pomanjkljivosti ter opis nove rešitve in opis skic, v primeru, da obstajajo;
- patentni zahtevki ali zahtevke, napisane v enem stavku;
- krajši prispevek o bistvu izuma;
- če je potrebno, skico ali skice;
- potrdilo, da smo plačali prijavnne pristojbine;
- v primeru, da je prijava vložena po zastopniku, tudi njegovo pooblastilo.

Urad je nato preveril, ali prijava izpolnjuje pogoje za podelitev patenta. Če napake niso bile ugotovljene, je Urad izdal sklep o objavi patentne prijave, objavil patentno prijavo in podelil patent.

Prijavitelj je imel v nadaljevanju na voljo dve možnosti. Lahko je vložil nacionalno prijavo pri ustreznem organu tuje države. Ta postopek je lahko izvedel preko zastopnika, ki je vpisal v register Urada v zadevni državi. Nekatere države imajo podobne postopke kot v Sloveniji, druge pa preden podelijo patent, preverijo, če je patent na inovativni ravni industrijsko uporabljiv in nov.

Druga možnost je mednarodna prijava po Pogodbi o sodelovanju na področju patentov (PCT). Pri tej možnosti lahko vložimo prijavo pri slovenskem uradu v nemškem, francoskem, slovenskem ali angleškem jeziku, za več kot 140 držav članic PCT. Če je prijava v slovenskem jeziku, je potrebno v roku enega meseca predložiti prevod v enega izmed preostalih treh jezikov. Nadaljevanje postopka je bilo pri Svetovni organizaciji za intelektualno lastnino (WIPO) v Ženevi. Prijavitelj mora, ko je postopek tam končan,

zahtevati podelitev patenta pri ustreznih organih držav, v katerih želi varstvo. Za vse postopke pred organi posameznih tujih držav potrebuje prijavitelj zastopnika.

Z uvedbo enotnega evropskega patenta so se ti postopki poenostavili in skrajšali. Sedaj lahko prijavitelj vloži prijavo za evropski patent pri slovenskem uradu v kateremkoli jeziku. V roku dveh mesecev mora vložiti njen prevod v enega izmed treh uradnih jezikov Evropskega patentnega urada, torej v nemščino, angleščino ali francoščino. Prevod mora vložiti neposredno pri uradu, kjer se postopek tudi nadaljuje. Pred Evropskim uradom nastopa prijavitelj sam ali prek evropskega patentnega zastopnika. Po podelitvi patenta mora v roku treh mesecev uradom držav, v katerih je zahteval varstvo, predložiti prevod patentnih zahtevkov v jezik te države in tudi plačati ustrezne pristojbine za vzdrževanje.

3 EVROPSKI PATENTNI SISTEM – ZGODOVINSKI PREGLED

3.1 Prvi koraki 1970–1990

Zamisel o oblikovanju enotnega patentnega sodišča za Evropo in enotnega patentnega sistema ter posledično izboljšanje pravne varnosti kot tudi zmanjšanja stroškov je neločljivo povezana z idejo o formiranju enotnega trans-nacionalnega patenta, ki bi imel enak pravni učinek po vsej Evropi in bi močno presegal vse do sedaj znane in uveljavljene evropske patente.

Enotni patent, ki bi veljal v več državah članicah, bi predstavljal novo in stroškovno učinkovito pravico intelektualne lastnine, ki bi zaradi odstranitve nacionalnih meja prispevala k zagotovitvi prostega pretoka blaga in s tem posledično močno pripomogla k oblikovanju dejanskega enotnega trga. Poleg tega je prevladovalo splošno mnenje, da bi morala Evropa zmanjšati »deficit inovacij« v primerjavi z ZDA in Japonsko, pri čemer bi patent Skupnosti predstavljal pomembno orodje za doseg cilja. Evropa tedaj še ni bila zmožna oblikovati cenovno dostopnega in enotnega patenta za vso Skupnost kljub vse glasnejšim pozivom voditeljev vlad in držav (EPO in OHIM 2013, str. 19–20).

Prvi pomembni premiki k enotnemu evropskemu patentnemu sistemu so se začeli s podpisom Evropske patentne konvencije, imenovane tudi Munchenska konvencija, leta 1973. Seveda pa se je sama ideja porodila že nekoliko prej. Leta 1949 je takratni francoski senator Longchambon⁴ posvetovalni skupščini Sveta Evrope predstavil načrt o Evropskem patentnem uradu, ki pa je bil zavržen s strani odbora patentnih strokovnjakov. Njegov predlog se je imenoval »Longchambonv načrt« in predstavlja začetek postopkov spreminjanja evropskega patentnega prava s ciljem doseči enotni evropski patent. Kasneje, leta 1950, so skandinavske države začele z usklajevanjem svojih patentnih zakonov. Njihov cilj je bil, da bi lahko skandinavska patentna prijava, privedla so svežnja nacionalnih patentov, ki bi jih podelil nacionalni urad. Tudi ta prizadevanja niso bila uresničena. Naslednji poizkus se je zgodil leta 1959 na predlog Komisije evropske gospodarske skupnosti. Države članice so začele pripravljati patentno pravo za skupni trg, ki bi premagal ozemeljske omejitve. Vendar pa je politični spor glede potencialnega prispevka Velike Britanije, ki ji ni uspelo pridobiti članstva v EGS, ta prizadevanja ponovno ustavil leta 1965.

V januarju 1969 je Francija pred Svetom ministrov evropskih skupnosti predložila predlog za nadaljevanje pogajanj o evropskem patentnem pravu in zavzela stališče, da se pripravita dve ločeni konvenciji. Prva bi bila posvečena vzpostavitvi postopkov za podelitev evropskih patentov s strani Evropskega urada za patente. Urad bi tako odobril sveženj patentov, vključenih pa bi bilo čim več evropskih držav. Namen druge konvencije bi bil ustvariti evropski patent za skupni trg, ki bi bil omejen na države članice Evropskih skupnosti. Predlog Francije se je uresničil. Prva konvencija je potekala od maja 1969 do junija 1972 v Luksemburgu. Rezultat je bil osnutek konvencije o ustanovitvi evropskega sistema za podeljevanje patentov, ki je bil podlaga za Munchensko diplomatsko konferenco 5. oktobra 1973 (Montalto 1993, str. 300–304).

⁴ Henri Longchambon (1896-1969), francoski politik.

Vendar bomo najprej pogledali nekoliko nazaj in se osredotočili na dve pogodbi, ki sta pomembno vplivali na razvoj enotnega evropskega patenta ter istočasno predstavljata tudi podlago za Muenchensko konvencijo.

- **Pariška konvencija o varstvu intelektualne lastnine**

Pariška konvencija o varstvu intelektualne lastnine je bila podpisana v Parizu 20. marca 1883 in predstavlja eno izmed prvih pogodb na področju zaščite intelektualne lastnine. Uporablja se za varstvo industrijske lastnine v najširšem pomenu, vključno z znamkami, modeli, patenti, trgovskimi imeni, geografskimi oznakami in zatiranjem neloyalne konkurence. Pomembna je, ker predstavlja temelj zaščite intelektualne lastnine in so v njej zapisane minimalne pravice, ki so jih kasneje morale upoštevati vse kasnejše Konvencije in Sporazumi.

Vsebinsko lahko določbe Konvencije razdelimo v tri glavne kategorije: prednostna pravica, skupna pravila in nacionalna obravnava:

1. Konvencija zagotavlja prednostno pravico na področju patentov, modelov in znamk. Ta pravica pomeni, da lahko prijavitelj na podlagi redne prve prijave (6 mesecev za modele in znamke ter 12 mesecev za patente) uveljavlja zaščito v katerikoli drugi državi podpisnici. Povedano z drugimi besedami, imajo kandidati prednost (od tod tudi izraz »prednostna pravica«) pred drugimi za zaščito istega izuma, znamke ali modela v navedenem časovnem obdobju. Ena izmed praktičnih vrednosti te določbe je, da v primeru, ko želi prosilec zaščito v več državah, ne rabi vložiti zahtevka takoj, temveč ima na voljo dovolj časa, da se lahko odloči, v kateri državi želi zaščito.
2. Pomembnejša skupna pravila na področju patentov so:
 - a. neodvisnost patentov – podelitev patenta v eni državi pogodbenici ne zavezuje druge države podpisnice k podelitvi patenta in prenehanje veljave patenta v eni državi članici ne pomeni avtomatskega prenehanja patenta tudi v drugi državi;
 - b. imenovanje izumitelja kot takega v patentu, tudi če izumitelj ni ista oseba kot vlagatelj;
 - c. podelitev patenta se ne sme zavrniti niti ni mogoče patenta ovreči z obrazložitvijo, da za prodajo patentiranega izdelka ali izdelka pridobljenega s patentiranim postopkom veljajo omejitve, ki izhajajo iz nacionalne zakonodaje;
 - d. podelitev prisilnih licenc za preprečevanje zlorab, ki se lahko podelijo z nekaterimi omejitvami.
3. Konvencija določa, na področju določb o nacionalni obravnavi, da mora, kar zadeva varstvo industrijske lastnine, vsaka država pogodbenica dodeliti enako varstvo državljanom drugih držav pogodbenic kot jo zagotavlja svojim državljanom. Državljanom držav, ki niso podpisnice Konvencije, vendar imajo stalno prebivališče ali podjetje v državi pogodbenici, so vseeno upravičeni do nacionalnega obravnavanja na podlagi te konvencije (Paris Convention 1883).

Pariška konvencija je bila dopolnjena v Bruslju leta 1900, leta 1911 v Washingtonu, v Haagu leta 1925, v Londonu leta 1934, 1958 v Lizboni in v Stockholmu leta 1967. Dokončno je bila spremenjena in dopolnjena leta 1979.

H Konvenciji lahko še vedno pristopijo vse države, ki to želijo. Listina o ratifikaciji ali pristopu mora biti vložena pri generalnem direktorju Urada za varstvo intelektualne lastnine (WIPO 2013).

- **Pogodba o sodelovanju na področju patentov**

Pogodba o sodelovanju na področju patentov je bila sestavljena v Washingtonu 19. junija 1970 in naknadno še dopolnjena 2. oktobra 1979; nato je bila spremenjena leta 1984.

Države pogodbenice so sklenile to pogodbo:

- z namenom, da dajo svoj prispevek k razvoju znanosti in tehnologije;
- da poenostavijo in obenem omogočijo bolj ekonomično varstvo izumov, v primeru, da se takšno varstvo zahteva v več državah;
- da izpopolnijo pravno varstvo izumov;
- s prepričanjem, da lahko mednarodno sodelovanje olajša uresničitev skupnih ciljev;
- v želji, da javnosti omogočijo hitrejši in lažji dostop do tehničnih informacij, ki jih vsebujejo listine, v katerih so opisi novih izumov;
- da spodbudijo in pospešijo gospodarski napredek držav v razvoju s pomočjo sprejetja ukrepov, s katerimi se povečuje učinkovitost njihovih regionalnih in državno-pravnih sistemov za varstvo izumov;
- da tem državam omogočijo lahek dostop do informacij, ki se nanašajo na tehnične rešitve in njihovo razpoložljivost, ki so prilagojene njihovim specifičnim potrebam;
- da njim ne nazadnje olajšajo dostop do vse bolj obsežne moderne tehnologije.

S to Pogodbo je bila ustanovljena Unija za sodelovanje na področju vlaganja prijav, poizvedbe in preizkušanja prijav za varstvo izumov ter za opravljanje posebnih storitev tehnične narave. Unijo so poimenovali Mednarodna unija za sodelovanje na področju patentov. Skupščina unije je vzpostavila posebne ukrepe, ki so v korist (1) fizičnim osebam, ki so državljani ali prebivalci držav, katerih nacionalni dohodek ne presega 2.200 € na prebivalca in (2) tožeči stranki ali fizični osebi, ki je državljan ali prebiva v državi, ki je uvrščena v najmanj razvite v okviru Združenih narodov. Na podlagi te Pogodbe se določene pristojbine zmanjšajo za 75 %. Nobena določba te pogodbe ne zmanjšuje pravic, ki so bile s Pariško konvencijo o varstvu industrijske lastnine priznane pripadnikom držav pogodbenic ali osebam, ki imajo stalno prebivališče v eni od teh držav (PCT 1970).

Prednosti Pogodbe o sodelovanju na področju patentov so predvsem v tem, da zagotavlja trdno podlago za sprejemanje odločitev na področju patentov, omogoča preložitve stroškov povezanih z mednarodnim patentnim varstvom in podira meje mednarodnega sodelovanja ter tako prinaša svet na doseg roke. Pomembno za njeno veljavnost je tudi to, da jo uporabljajo vse večje svetovne korporacije, raziskovalne ustanove in univerze, kadar želijo mednarodno patentno varstvo.

- **Evropska patentna konvencija – Münchenska konvencija**

Šest članic Evropske gospodarske skupnosti, ki se je kasneje preimenovala v Evropsko skupnost, je predstavljalo pionirje, ki so se zavzemali za ustanovitev patentnega sistema Skupnosti. Prvotni načrt je bil ustvariti patentni sistem, ki bo uporaben v celotni Evropski skupnosti. Vendar je bilo sodelujočim državam že hitro jasno, da patentni sistem ne more biti oblikovan zgolj v kontekstu Skupnosti. Prav ta zaključek je bil kriv za podpis Münchenske konvencije (Bonitatibus 2001, str. 206), ki predstavljala enega izmed prvih pomembnih korakov za doseg enotnega patentnega sistema.

Evropska patenta konvencija⁵ oziroma Münchenska konvencija je bila podpisana, kot že rečeno, 5. oktobra 1973 v Münchnu in je vstopila v veljavo 7. oktobra 1977 (Di Cataldo 2002, str. 1). Prvotno jo je podpisalo 21 držav (prve podpisnice so bile Velika Britanija, Nemčija, Francija, Nizozemska, Luksemburg, Švica in Belgija), ki so se udeležile diplomatske konference. Vzpostavila je enoten sistem patentiranja za vse države podpisnice konvencije.

Države pogodbenice so podpisale Konvencijo v želji, da (EPK 2003):

- bi okrepile sodelovanje med evropskimi državami na področju varstva izumov;
- bi bilo lahko v teh državah mogoče pridobiti tako obliko varstva z enim samim postopkom za podeljevanje patentov ter z uvedbo določenih standardnih predpisov, ki urejajo tako podeljene patente;
- za ta namen sklenejo konvencijo, s katero se bo ustanovila Evropska patentna organizacija in ki predstavlja poseben sporazum po 19. členu Konvencije za varstvo intelektualne lastnine, podpisane v Parizu leta 1883, ter po 45. členu prvega odstavka Pogodbe o sodelovanju na področju patentov.

Je multilateralna pogodba o ustanovitvi Evropske patentne organizacije ter zagotavljanju avtonomnega pravnega sistema, v skladu s katerim se lahko odobrijo evropski patenti. Izraz patent skupnosti se v tem kontekstu uporablja izključno za patente podeljene v okviru EPK. Vendar evropski patent ni enotna pravica, temveč skupek med seboj neodvisnih, na nacionalni ravni izvršljivih patentov, ki jih ni moč preklicati. Določa pravni okvir za podelitev evropskih patentov preko usklajenih, enotnih postopkov, ki jih vodi Evropski patentni urad (EPC 2013). Omogoča zgolj enotni postopek za pridobitev patentov v okviru EPU. Državljan sodelujoče države lahko vstopi v evropski patentni sistem z enim zahtevkom za patente, imenuje države, v katerih želi pridobiti patentne pravice ter konča postopek s skupkom patentnih pravic, ki so veljavne v vseh imenovanih državah. Evropski patent ima v osnovi enako veljavo kot nacionalni patenti držav članic in je podvržen nacionalnemu pravu, ki določa sankcije v primeru patentnih kršitev. Vendar Evropska patentna konvencija, v nasprotju s Pariško konvencijo in nacionalnimi sistemi, uveljavlja v državah podpisnicah identičen opis in niz zahtevkov za izvrševanje v vseh nacionalnih sistemih (Bonitatibus 2001, str. 207). Po eni strani je bil patent skupnosti sicer podvržen nacionalnim pravilom držav članic, vendar je EPK vseeno omogočala enotni obrazec vedenja v primeru kršitev.

Pred letom 1973 so se uveljavitelji patentov, ki so želeli doseči varstvo v večjem številu evropskih držav, soočali z dvema pomembnima problemoma. Najprej so morali vložiti ločene patentne prijave v vsaki državi posebej in se soočiti z nadaljnjimi, vsaki državi lastnimi, postopki za dodelitev sredstev. Drugi problem je bil, da so morali prevesti besedilo prijave v več različnih jezikov, kar je predstavljalo velik finančni zalogaj. EPK ni popolnoma odpravila potrebe po prevodih (države lahko še vedno zahtevajo prevod prijave, ko je enkrat patent podeljen), vendar je centralizirala postopke, ki potekajo v enem jeziku in na ta način preložila stroške prevoda, dokler patent ne vstopi v veljavo (EPC 2013).

Evropska patentna konvencija predstavlja poseben sporazum v duhu 19. člena Konvencije o varstvu industrijske lastnine, ki je bila podpisana v Parizu 20. marca 1883, ter Pogodbe o regionalnem patentu.

V Konvencijo so vključene tudi določbe, ki urejajo postopke pred Evropskim patentnim uradom (Gerald 1992, str. 156). Te pokrivajo področje zahtevkov za podelitev patentov, postopke za pridobitev nepovratnih sredstev, kakšni so postopki ugovora ter vseh drugih

⁵ V nadaljevanju EPK, Münchenska konvencija ali Konvencija.

vidikov patentnih prijav. Po sprejeti Konvenciji so vlagatelji lahko vložili patentne prijave v kateremkoli uradnem jeziku države pogodbenice, vendar so sami postopki nadalje izvršeni v treh uradnih jezikih – angleščini, francoščini ali nemščini.

Konvencijo sestavlja preambula ter 12 poglavij, ki so ločena na več členov. Eden izmed najpomembnejših členov je 51. člen 1. poglavja, ki določa, katere izume lahko in katere ne moremo patentirati. S tem členom so bile sprejete smernice, ki se jih patentni uradi držijo še danes.

Konvencija je odigrala pomembno vlogo pri nedavnem razvoju evropskega prava intelektualne lastnine in je pomenila pomemben korak k usklajevanju in poenotenju evropskega patentnega prava. Vse evropske države so spremenile svoje nacionalne patentne predpise po uveljavitvi EPK, kar je posledično privedlo do usklajenosti med nacionalnimi patenti, kar si je bilo pred njeno uveljavitvijo težko zamisliti (Di Cataldo 2002, str. 2). Po zaslugi Konvencije je vsaj en vidik evropskega patentnega prava – urejanje patentne prijave in postopek preverjanja – dobil enoten sklop pravil.

- **Luksemburška konvencija o patentu skupnost**

Čeprav je Münchenska konvencija pripeljala Evropsko skupnost korak bliže k harmonizaciji sistema s pomočjo predpisanega in identičnega opisa skupka zahtev, je po drugi strani storila kaj malo za ureditev problemov nesigurnosti in nepredvidljivosti na področju patentnih kršitev. Münchenska konvencija je ustanovila določen obseg rešitev, ki so jih zagotovili s tem, da so določile pogoje zahtevkov na področju evropskih patentov. Problem je bil v tem, da je bila interpretacija teh zahtevkov prepuščena nacionalnim sodiščem. Luksemburška konvencija je bila ustvarjena z namenom rešiti nekatere izmed konfliktov, ki so nastajali okoli kršitev in veljavnosti patenta Skupnosti.

Devet držav članic Evropske gospodarske skupnosti je podpisalo Konvencijo 15. decembra 1975 v Luksemburgu. Vendar ni nikoli stopila v veljavo, ker je ni ratificiralo dovolj držav. Konvencija je imela po mnenju strokovnjakov dva glavna problema:

1. zahteva po umiku prevajanja ni bila odstranjena in
2. neusklajenost ukrepov glede nadzora ponarejanja.

V skladu s tema dvema problemoma je Komisija evropskih skupnosti neuspeh pogodbe pripisala stroškom patenta Skupnosti, ki so večinoma posledica prevajanja in sodnega sistema. Konvencija je predvidevala prevod patenta v vse jezike Skupnosti. Obenem pa bi lahko nacionalni sodnik imel moč, da razglasi patent Skupnosti za neveljavnega, ne samo v svoji državi, temveč na območju celotne skupnosti. Posledično zaradi nerealnih zahtev po prevajanju ter pomanjkanju zaupanja v nacionalne sodne sisteme Luksemburška konvencija ni doživela uspeha (Bonitatibus 2001, str. 207–208).

Države podpisnice so želele, da bi se vzpostavil enoten patentni sistem Skupnosti, ki bi pripomogel k doseganju ciljev, ki so bili določeni v Pogodbi o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti ter zlasti, da bi se odpravila izkrivljanja konkurence znotraj Skupnosti, ki so bila posledica ločenih nacionalnih pravic in zaščite patentov. Luksemburška konvencija je nastala ob upoštevanju Münchenske konvencije ter vseh že podeljenih patentov na njeni podlagi. Prav tako je upoštevala, da je eden izmed temeljnih in osnovnih ciljev Pogodbe o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti odprava ovir za prosti pretok blaga. Države

podpisnice so verjele, da je enotni patent ena izmed najbolj primernih orodij za zagotovitev doseganja tega cilja in da je ustanovitev enotnega sistema neločljivo povezana z doseganjem ciljev Skupnosti. V enotnem patentu so videle velik korak naprej. Učinkovit enotni trg težko obstaja brez enotnega patenta, ki predstavlja enega izmed pomembnih faktorjev v nacionalni ekonomiji držav članic in posledično enega izmed pomembnejših elementov v gospodarstvu kot celoti.

V Konvenciji je bila izražena potreba o vzpostavitvi pravnih instrumentov, ki bi bili podobni tistim na nacionalnem nivoju in bi omogočali podjetjem, da prilagodijo svojo proizvodnjo in distribucijo evropskim standardom. Kakršnikoli spori ali nesoglasja, ki bi nastala, bi se reševala na nacionalnih sodiščih 1. stopnje, ki bi bila opredeljena kot Patentna sodišča Skupnosti in bi lahko spremenila ali preklicala veljavnost patenta. Patent bi imel enak učinek v vseh državah pogodbenicah in bi temeljil na načelih Evropske patentne konvencije in Luksemburške konvencije.

V želji spodbuditi dokončanje notranjega trga in vzpostaviti Evropsko tehnološko skupnost s pomočjo patenta skupnosti so bile države podpisnice prepričane, da je sklenitev sporazuma potrebna za lažje uresničevanje nalog Evropske gospodarske skupnosti.

- **Sporazum o patentu Skupnosti**

Točno 14 let kasneje, 15. decembra 1989, je bil, ponovno v Luksemburgu, dokončno dopolnjen Sporazum o patentu skupnosti. Po 10 letih ostrih diskusij po vsej Evropi, po mnogih intenzivnih pogajanjih in izmenjavi mnenj med evropskimi patentnimi sodniki, po vse večjem številu meddržavnih sporov in naraščajočem zavedanju o tem, kako pomembno bi bilo ustanoviti in sprejeti enotni patent Skupnosti ter rešiti probleme, ki so povezani z evropskimi patentnimi spori.

Prvotno je bil podpisan leta 1975 in je predstavljal podlago za Münchensko konvencijo. Münchenska konvencija je želela vzpostaviti paralelna pravila, ki bi bila v skladu s Sporazumom o patentu Skupnosti.

Sporazum je poskušal obuditi Luksemburško konvencijo, vendar neuspešno. V osnovi je temeljil na prejšnji Konvenciji, ki so ji bili dodani novi člani. Dvanajst držav je podpisalo sporazum, med njimi Danska, Francija, Grčija, Belgija, Italija, Irska, Luksemburg, Nizozemska, Portugalska, Španija in Velika Britanija. Sporazum bi moralo ratificirati vseh 12 držav, da bi vstopil v veljavo, vendar je to storilo samo 7 držav.

S sporazumom so želeli uveljaviti enotni patent Skupnosti, ki je takrat štela veliko manj držav kot danes in vzpostaviti bolj centraliziran sistem (Heath 2002, str. 12–13). Patent Skupnosti sta vodili dve temeljni načeli:

1. Pravna enotnost patenta na celotnem ozemlju držav pogodbenic.
2. Njegova avtonomija pred nacionalnim pravom, pri čemer velja, da je podvržen samo pravnim načelom sprejetim v Sporazumu.

Vendar pa ustvarjalci Sporazuma niso želeli, da bi imel patent Skupnosti monopol nad vsemi pravicami s področja izumov. Patent Skupnosti bi obstajal v sobivanju z nacionalnimi in evropskimi patenti. Vlagatelj bi imel pravico odločiti se, katero obliko patentnega varstva želi. Vendar pa za isti izum ne bi bilo možno pridobiti nacionalnega patenta in patenta Skupnosti.

V trenutku, ko bi patent Skupnosti stopil v veljavo, bi prenehale veljati vse vzporedne patentne pravice. Osnovna značilnost Sporazuma je, da se še posebej osredotoča na učinke patentov, natančneje na vse pravice, ki izhajajo iz tega naslova (Mazzoleni in Nelson 1998, str. 275). Pravice, ki jih pridobi vlagatelj z veljavnostjo patenta, so eden izmed pomembnejših vidikov patentnega prava. S tem, ko bi se zagotovil enotni pravni okvir, bi bile odstranjene mnoge ovire – tako konkurenčne kot tiste na področju sodnih sporov. Nosilci patentov bi imeli s patentom Skupnosti dostop do enakih pravic v vseh državah podpisnicah in se le-te ne bi več razlikovale in bile odvisne od nacionalnih pravnih sistemov.

V primeru uveljavitve patenta bi moral vlagatelj zagotoviti prevod patenta v jezike vseh držav članic v roku 3 mesecev. Vse to bi predstavljalo velik finančni zalogaj, ki v nekaterih primerih ne bi imel veliko povezave z ekonomsko pomembnostjo patentov za relevantne trge in bi torej predstavljalo nepotreben strošek (Heath 2002, str. 20). Dvomi o učinkovitosti takšnega pristopa so se začeli najprej pojavljati v manjših državah Skupnosti – Danska, Portugalska, Grčija. Ravno ta nesorazmerja med patentnimi stroški in geografskim okvirom zaščite, ki bi jih prinašal, so bila glavni vzrok, da ta Sporazum ni bil nikoli patentiran.

Pritožbe bi bilo potrebno vložiti na Sodišču evropskih skupnosti. Opredeljeno je bilo materialno pravo o učinkih patenta Skupnosti. Kakršnikoli postopki pred sodiščem bi bili predmet nacionalnih sodišč, katerih odgovornost je bila ugotavljanje kršitev na tem področju. Sprememba Sporazuma iz leta 1989 je predvidevala zapletene sodne postopke, ki so vključevali vrsto nacionalnih sodišč, ki bi se imenovala Patentna sodišča 1. stopnje. Ta sodišča bi sodelovala s posebnim oddelkom Evropskega patentnega urada in bi skrbela za preprečevanje nepravilnosti in kršitev procesov. Medtem ko bi bile pristojnosti nacionalnih sodišč omejene na nacionalne patente, bi bile te pri posebnih oddelkih EPU razširjene na vse. Vključeval je manj fleksibilen pristop k zaščiti patentov in je vseboval vidike izvrševanja le-tega.

Sodišče 2. stopnje bi bilo centralizirano Skupno sodišče patentnih pritožb (COPAC – Common Court of Patent Appeals). To sodišče bi imelo ekskluzivne pristojnosti na vseh področjih povezanih s patenti, kot so preklic patentov, kršitev in interpretacija vseh vidikov harmoniziranega patentnega sistema. V primeru, ko bi se nacionalna sodišča obrnila na COPAC s problemom, ki bi bil predmet interpretacije Rimske pogodbe, kot na primer prost pretok kapitala, bi lahko slednji za pomoč prosili Sodišče evropskih skupnosti.

Kljub dvema dodatnima diplomatskima konferencama o patentu Skupnosti (ena je potekala leta 1985 in druga 1989), Sporazum ni začel veljati, ker ni bil ratificiran s strani dovolj držav članic. Neuspeh je bil v glavnem posledica stroškov prevajanja, saj bi moral biti patent Skupnosti preveden v vse jezike. Obstajali so tudi pomisleki glede učinkovitosti pravosodnega sistema, v katerem je nacionalnim sodnikom dano pooblastilo, da razveljavijo patent Skupnosti, kar bi imelo posledice za celotno Skupnost. Tako je enotni patent postal žrtev nerešenih vprašanj o prevajanju ter pravne varnosti (Heath 2002, str. 15–22). Vendar Sporazum o patentu skupnosti ni bil v celotni neuspešen. Posledično so bili narejeni novi koraki k iznajdbi bolj pragmatičnih rešitev patenta Skupnosti in, ki ne bi vključevali nesorazmernih stroškov prevajanja.

- **Strasbourgška patentna konvencija**

Konvencija, ki je poenotila nekatere točke materialnega prava o patentih in izumih, je multilateralna pogodba, ki so jo države članice Sveta Evrope podpisale 27. novembra 1963 v Strasbourgju. Veljati je začela s 1. avgustom 1980 in je privedla do znatne uskladitve patentne zakonodaje po vseh evropskih državah.

Pomembna je, ker je določila merila za patentiranje in na podlagi katerih razlogov je mogoče zavrniti izum kot patent. Namenjena je bila predvsem uskladitvi materialnega patentnega prava in ne procesnega. Se precej razlikuje od Evropske patentne konvencije, ki je vzpostavila neodvisen sistem za podeljevanje evropskih patentov. Imela je velik vpliv na različne konvencije, ki urejajo področje patentov in na nacionalne patentne zakonodaje.

Konvencija je sestavljena iz 14 člankov, v katerih so države podpisnice zapisale, da je cilj Sveta Evrope doseči večjo enotnost med svojimi člani z namenom, da s sporazumi in skupnim delovanjem na družbenem, znanstvenem, gospodarskem in pravnem področju olajšajo njihov družbeni in gospodarski napredek. Strinjale so se, da bodo s poenotenjem nekaterih točk materialnega prava na področju patentov in izumov ter z nudenjem pomoči industriji in izumiteljem pripomogle k tehničnemu napredku in inovacijam (Wadlow 2010, str. 125). Kajti napredek in inovacije gredo z roko v roki in so zatorej neločljivo povezane.

- **Strasbourgški sporazum o klasifikaciji patentov**

Sporazum (IPC 2013) je bil podpisan 24. marca 1971 v Strasbourgju in je začel veljati 7. oktobra 1975. Vzpostavlja enotno klasifikacijo, znano kot »mednarodna patentna klasifikacija«, za patente, izume, uporabne modele, izumiteljska spričevala in spričevala o koristnosti. Spremenjen je bil 28. septembra 1979.

Strasbourgški sporazum z mednarodno klasifikacijo patentov⁶ (IPC) ločuje tehnologije v 8 oddelkov s približno 70.000 pododdelki. Vsaka enota ima svoj simbol, ki je sestavljen iz arabskih števil in črk abecede. Ustrezni IPC simboli so označeni na patentnih dokumentih (objavljene patentne prijave in odobritev patentov), katerih se vsako leto izda več kot 2.000.000. Ustrezni simboli so dodeljeni nacionalnim ali regionalnim uradom za industrijsko lastnino, ki so pristojni za objavljanje patentnih listin.

Takšna ureditev je v pomoč uradom in službam, ki delujejo na področju patentov, potencialnim izumiteljem, razvojnim in raziskovalnim enotam ter vsem drugim, ki se ukvarjajo z razvojem in uporabo tehnologije. Kljub temu, da je pogodbenih članic sporazuma zgolj 57, se IPC uporablja na patentnih uradih v več kot 100 državah, 4 regionalnih uradih in sekretariatu WIPO⁷ – po Pogodbi o sodelovanju na področju patentov.

V želji, da bi IPC sledil spremembam in ne bi postal zastarela klasifikacija, se stalno revidira in objavlja nove izdaje. Trenutna, najnovejša, 8. izdaja je začela veljati s 1. januarjem 2006. Revizije izvede odbor strokovnjakov, ki so izbrani v skladu s Sporazumom. Vse države podpisnice Sporazuma so obenem tudi članice odbora strokovnjakov.

⁶ International Patent Classification – Mednarodna patentna organizacija.

⁷ World Intellectually Property Organization – Svetovna organizacija za intelektualno lastnino.

3.2 Regulacijski predlogi Evropske unije – 2000–2004

Če želimo bolje spoznati razvoj Evropskega patentnega sistema med leti 2000–2004, se moramo ozreti nekaj let nazaj, da bi lahko bolje razumeli temelje, na katerih so nastajali novi predlogi Unije o enotnem patentu. Enotni patentni sistem je od začetne ideje predstavljal živ organizem, ki se je nenehno razvijal in rasel ter so ga različni akterji poskušali oblikovati v končno obliko, ki bi zadostila vsem pričakovanjem in željam. Pogajanja so bila dolgotrajna in zahtevna predvsem zaradi velikega števila sodelujočih subjektov, vsak s svojimi željami in pričakovanji.

5. novembra leta 1997 je Evropska komisija izdala *Zeleno knjigo o patentu skupnosti in evropskem patentnem sistemu*⁸. V njej je patentu dodelila osrednjo vlogo med različnimi instrumenti, ki so bili do takrat na voljo za zaščito inovacij. Prav tako je Komisija priznala zapleten sistem v Evropi na področju patentov. Zelena knjiga si je prizadevala za uresničitev 3 osnovnih ciljev ter je zagotovila podlago za izmenjavo informacij med institucijami Skupnosti, pristojnimi organi v državah članicah ter zainteresiranimi stranmi v zvezi z vprašanji varstva inovacij, ki jih zagotavlja patentni sistem v Evropi. Trije glavni cilji, ki so bili še posebej izpostavljeni, so:

- preučiti, ali so potrebni novi ukrepi Skupnosti in/ali se morajo prilagoditi že obstoječi dogovori,
- pridobiti čim bolj celotno sliko obstoječe situacije na področju zaščite inovacij s patentnim sistemom v Evropski skupnosti ter
- razmislek o tem, kaj bi novi ukrepi vključevali ter v kakšni obliki bi lahko bili sprejeti.

Osrednji del Zelene knjige je posvečen patentu Skupnosti in prilagoditvam, ki bi morale biti sprejete pri Luksemburški konvenciji iz leta 1975 z namenom, da se ustvari sistem, ki bi bil bolj dostopen uporabnikom in bi zagotavljal pravno varnost po razumni ceni.

Seveda kakršnekoli debate o ustanovitvi enotnega patenta sprožajo nova tehnična vprašanja, kot so na primer nadaljnja harmonizacija določenih vidikov patentnega prava, ki bi bila potrebna na nadnacionalni ravni, vpliv informacijske družbe in elektronskega poslovanja, usoda programske opreme na področju izumov, razna formalna vprašanja ter vloga patentnih zastopnikov (Evropska komisija 1997, str. 2–4). Nekaterih od teh izzivov se je dotaknila tudi Komisija in nanje poskušala podati odgovor v omenjenem gradivu.

Obnovljena prizadevanja Evropske unije so leta 2000 prinesla predlog o Patentni uredbi Skupnosti. Ta je določala, da je patent – ko ga enkrat odobri Evropski patentni urad v enem izmed uradnih postopkovnih jezikov (angleščina, francoščina ali nemščina) in je tudi objavljen v tem jeziku s prevodom zahtevkov v preostala dva postopkovna jezika – veljal brez kakršnegakoli dodatnega prevoda. Cilj tega predloga je bil predvsem zmanjšanje stroškov prevajanja. Vendar pa bi bili dodatni prevodi kljub vsemu potrebni v morebitnem sodnem postopku zoper domnevnega kršitelja.

Zelena knjiga Komisije je predstavljalala nadaljevanje prizadevanj na področju inovacij v Evropi. Sprožila je široko razpravo o potrebi po sprejetju nove pobude v zvezi s patenti. Vzbudila je številna mnenja različnih zainteresiranih strani, in sicer Ekonomsko-socialnega odbora ter Evropskega parlamenta (COM 2000). Pomembna je predvsem zato, ker je služila kot podlaga za Predlog o regulaciji patenta Skupnosti (CPR) ter omogočila nove razprave.

⁸ Green Paper on the Community Patent and the Patent System in Europe.

- **Predlog uredbe Sveta o patentu Skupnosti**

Evropska komisija je prejela predlog uredbe Sveta o patentu Skupnosti 1. avgusta 2000. Predlagana je bila uvedba enotnega patenta Skupnosti, ki bi obstajal skupaj z nacionalnimi patenti, ki so podeljeni s strani nacionalnih patentnih uradov držav članic, in evropskimi patenti, ki jih podeljuje Evropski patentni urad v skladu z načeli Evropske patentne konvencije. Uporabniki tega novega sistema bi lahko prosto izbirali vrsto patentnega varstva, ki bi najbolj ustrežal njihovim potrebam.

5. julija 2000 je bil s strani Komisije podan nov predlog o vzpostavitvi patenta Skupnosti v želji, da bi izumitelji imeli možnost pridobitve enotnega patenta, ki bi imel pravno veljavo po vsej Evropski uniji. Evropski svet je v Lizboni izpostavil uveljavitev patenta Skupnosti kot bistveni del evropskih prizadevanj za izkoriščanje rezultatov raziskav ter novih dosežkov na tehnološkem in znanstvenem področju. Na ta način bi pripomogli k zagotavljanju konkurenčnega, na znanju temelječega, gospodarstva v Evropi, kar bi imelo ugodne učinke na vseh gospodarskih področjih in bi prineslo ne samo kratkoročne, temveč tudi dolgoročne pozitivne posledice.

Cilj predloga je bila uvedba takšnega patenta, ki bi bil privlačen za uporabnike patentnega sistema v Evropi. Še posebej se je poudarjala poenostavljena in tudi stroškovno bolj učinkovita ureditev prevajanja (Svet Evropske unije 2013, str. 3–4). Predlagano je bilo, da bi patent Skupnosti potem, ko bi ga Evropski patentni urad podelil v enem izmed svojih uradnih jezikov, začel veljati v celotni Uniji in bi bil v tem jeziku objavljen skupaj s prevodom zahtevkov v preostala dva uradna jezika EPO.

Vrh, ki je zasedal v Lizboni, je priporočil, da bi moral biti do konca leta 2001 na voljo patent Skupnosti, ki bi omogočal enostavno in cenovno ugodno uporabo ter vzdrževanje zaščite, da bi predstavljal konkurenčni model ključnim konkurentom (Overwalle 2001, str. 203). Na zasedanjih Sveta se je o predlogu temeljito razpravljalo, vendar tako potrebno soglasje ni bilo doseženo. Zavoljo različnih vidikov osnutka patenta Skupnosti, še posebej jezikovnih ureditev, so 26. novembra 2001 sklenili, da kljub prizadevanju soglasja ni bilo mogoče doseči.

Belgijsko predsedstvo je poskusilo in 20. decembra istega leta predlagalo kompromisno rešitev, ki bi uredila področje prevajanja, vendar žal niso bili uspešni.

3. marca 2003 je Svet sprejel skupni politični pristop o patentu Skupnosti. Imetniki patenta bi morali v skladu s tem pristopom zagotoviti prevode zahtevkov v vse uradne jezike držav članic. V primerjavi s prvotnim predlogom Komisije bi bila takšna ureditev neprimerno dražja za imetnike patentov in bi hkrati povzročila tudi praktične težave pri zagotavljanju številnih prevodov v omejenem časovnem obdobju. Iz tega razloga so jo zavrnilo vsi uporabniki patentnega sistema, češ da je predraga in preveč tvegana (Jacob 2004, str. 80).

- **Patentna uredba Evropske skupnosti**

Mednarodna trgovska zbornica⁹ je navkljub vsem prizadevanjem na področju enotnega patentnega sistema leta 2003 ugotovila, da patentni sistem Skupnosti – kot je bil v uveljavi do takrat – še vedno ni izpolnjeval 4 glavnih kriterijev, ki bi morali biti doseženi, da bi bil patent

⁹ V nadaljevanju Zbornica ali MTZ.

Skupnosti lahko predmet poslovnih procesov. Zbornica je sicer podprla vzpostavitev patentnega sistema Skupnosti, saj je menila, da je poslovnemu svetu v najboljšem interesu.

Štirje glavni kriteriji, ki niso bili izpolnjeni, so:

1. Nizki stroški za pridobitev in ohranitev patentov Skupnosti – stroški pridobivanja in ohranjanja patenta morajo biti enaki ali nižji stroškom za pridobitev in ohranitev ameriškega patenta, v nasprotnem primeru zlasti mala in srednje velika podjetja ne bodo imela nikakršnih ugodnosti iz patenta Skupnosti.
2. Pravni spori, ki bi bili zadovoljivo rešeni v celoti – patenti sporo postavljajo visoke zahteve na področju sodnega sistema, saj morajo biti sodniki seznanjeni s področjem patentnega prava in imeti določeno strokovno znanje. V nacionalnih sistemih so bile te zahteve že izpolnjene, saj so imeli pravni sistemi čas za razvoj.
3. Nadzorni organ, ki bi bil neodvisen od Evropskega patentnega urada in bi bil zadolžen za nadzorovanje patentnega sistema Skupnosti.
4. Nadaljnje doseganje sožitja z že obstoječimi patentnimi sistemi – patentni sistem Skupnosti mora biti usklajen z že obstoječimi sistemi za pridobitev nacionalnih patentov.

V uredbi je izražena potreba po zagotavljanju močnih in stroškovno učinkovitih nediskriminatorskih sistemov za zaščito intelektualne lastnine po svetu, ki bi predstavljali temelje in nujen pogoj za razvoj svetovne poslovne skupnosti. V okviru tega je Zbornica podpirala vsa prizadevanja za uskladitev nacionalnih zakonov o intelektualni lastnini. Takšno usklajevanje ter zmanjševanje stroškov za pridobitev pravic intelektualne lastnine in uveljavljanje sankcij zoper kršitelje bi bilo koristno predvsem za poslovne tokove po vsem svetu. MTZ se je usmerila predvsem v zaščito inovativne tehnologije s patenti in podobnimi pravicami. Bila je trdno prepričana, da bi morala podjetja, ki se ukvarjajo z inovativno tehnologijo, le-to uveljaviti in pridobiti pravice, ki izhajajo iz zaščite intelektualne lastnine na čim hitrejši in čim cenejši način. Obenem je pomembno tudi, da je obseg in moč teh pravic v sorazmerju s prispevkom, ki ga bo imela določena inovacija. Pomemben vidik, na katerega se je osredotočala uredba in ni bil do takrat nikjer posebej izpostavljen, je tudi vidik konkurenčnosti, torej kako je z uporabo tehnologije s strani tretje stranke, ki predstavlja konkurenta uveljavitelju patentnih pravic. Zato je še posebej pomembno, da mora vsak sistem intelektualne lastnine, ki bi bil sprejemljiv za svetovne poslovne procese, ohranjati pravično ravnotežje ter si prizadevati za poenostavitev zakonov o intelektualni lastnini v Evropi.

Patentni sistem Skupnosti bi predstavljal enoten patent, ki bi imel enak učinek v vseh državah članicah Evropske unije in bi predstavljal celovito enoto. Takšen patent bi bil pravno obravnavan na enak način po vsej EU in vsi pravni sklepi o kršitvah bi veljali enako za vse države članice (ECPR 2003). Predvsem zaradi vprašanja ureditve prevajanja je Svet 28. novembra 2003 in ponovno 11. marca 2004 sklenil, da ni mogoče doseči političnega soglasja, ne glede na prejšnje skupne politične pristope iz leta 2003 (Svet Evropske unije 2013, str. 4).

Evropska Komisija in Svet EU sta poskušala že pred Patentno uredbo Evropskih skupnosti, leta 2000, najti rešitev za problem, ki ga je izpostavila tudi Mednarodna trgovska zbornica. Ta problem je bil predvsem v tem, da takrat obstoječi evropski patent ni bil enoten naziv, temveč je predstavljal zgolj sveženj nacionalnih patentov. Obenem ni bilo enotne sodne pristojnosti za spore o evropskih patentih, kar je Zbornica izpostavila kot drugega izmed nerešenih kriterijev. Kakršnekoli dokončne pravne sodbe ali preklici evropskih patentov so lahko bili predmet različnih nacionalnih zakonodaj ali postopkov. Kar je lahko imelo za posledico, da so bili tožniki in toženci udeleženci v večjem številu sporov v različnih državah o istem patentnem vprašanju. Navkljub tem pomembnim izzivom, ki so predstavljali oviro za razvoj inovacij ter

postavljali Evropsko unijo v slabši konkurenčni položaj, države članice niso podprle ne enotnega sodnega sistema, ki bi imel moč odločanja o zadevah glede veljavnosti patentov, niti jezikovne ureditve.

Odzivi na ponovni neuspeh glede vzpostavitve enotnega patentnega sistema so si bili enotni v tem, da to pomeni ponovno spodkopavanje kredibilnost celotne Evropske unije ter uničuje možnosti, da bi Evropa postala najbolj konkurenčno gospodarstvo do leta 2010.

3.3 Prekinitve in nove razprave

V letu 2005 je imel enotni evropski patent kaj malo možnosti, da bo stopil v veljavo v bližnji prihodnosti. Komisija je v začetku leta 2006 pričela z javnimi razpravami, ki so bile deležne široke podpore s strani držav članic, akademikov ter raziskovalcev. Prejetih je bilo več kot 2500 odgovorov. Po podatkih, ki jih je podala Evropska komisija, so ta posvetovanja pokazala, da sicer obstaja široka podpora za enotni patent, vendar ne za vsako ceno (Evropska komisija 2006). Poleg teh javnih posvetovanj je Svet pozval Komisijo, naj pripravi celovito strategijo o pravicah na področju intelektualne lastnine.

Na dan 4. aprila 2007 je Evropska komisija predložila Belo knjigo o »Izboljšanju patentnega sistema v Evropi in oživljanju razprave o tem vprašanju«¹⁰. Kot ključne elemente za razvoj novega sistema je opredelila prenos znanja, kvaliteto, učinkovitost, uveljavljanje patentnih pravic ter mednarodne vidike. V poročilu je prav tako opredelila 3 možnosti za ustvarjanje celovitega sodnega sistema za patente:

- Pristop EU k medvladnemu sporazumu o uvedbi evropskega patentnega sodišča (osnutek Evropskega sporazuma o patentnih sporih – EPLA¹¹), ki je bil sklenjen pod okriljem Evropskega patentnega urada.
- Vzpostavitev posebne jurisdikcije EU na področju patentnih sporov ter ko bo ta enkrat ustvarjena tudi na področju patenta Evropske unije.
- Uveljavitev mešanega sistema, ki bi združeval značilnosti tako Evropskega sporazuma o patentnih sporih kot jurisdikcijo EU.

Izpostavila je željo po zaščiti intelektualne lastnine, ki predstavlja osrednji element na znanju temelječega gospodarstva in enega izmed najpomembnejših pristopov za izboljšanje konkurenčnosti Evropske unije. Je prioriteta vseh ekonomskih reform.

Blagovna znamka skupnosti, v veljavi že 10 let, je izpolnila vsa pričakovanja in predstavlja izvrsten primer, kako lahko ima delovanje Evropske unije direkten in pozitiven vpliv na poslovno okolje. Žal na področju patentov temu ni bilo tako. Evropska unija je potrebovala enostavnejši in stroškovno učinkovitejši sistem, ki bi ohranjal najvišje standarde kakovosti patentov.

Izpostavljena je bila tudi pomembnost kakovosti patentov v Evropi, zlasti v novih tehnoloških sektorjih, kar je izjemnega pomena za uporabnike sistema. Pomembno je, da je vsaka pobuda za zmanjšanje stroškov patentiranja pospremljena z rešitvami o izboljšanju kakovosti

¹⁰ Enhancing the patent system in Europe - Communication from the Commission to the European Parliament and the Council.

¹¹ European Patent Litigation Agreement.

patentov. Patentne prijave morajo biti natančno preiskane in preučene. Vsekakor pa ne gre zanemariti vloge malih in srednje velikih podjetij, ki predstavljajo hrbtenico evropskega gospodarstva in jim je potrebno zagotoviti dostop do patentnega sistema, ki ga ne bodo ovirali zapleteni postopki in visoki stroški.

V želji doseči vse to, je Evropska komisija (McCreevy 2006, str. 2–3) izpostavila naslednje ukrepe na področju pravic intelektualne lastnine, ki jih je potrebno najbolj upoštevati:

- splošni ukrepi za ozaveščanje o pravicah intelektualne lastnine,
- boljše upravljanje in finančno poročanje patentov,
- kakovost patentov v Evropi,
- alternativno reševanje sporov,
- zavarovanje v patentnem sporu,
- uporaba patentov, vključno z izdajo ustreznih dovoljenj,
- mednarodno uveljavljanje patentov.

- Londonski sporazum

Londonski sporazum, ki je formalno imenovan Sporazum o uporabi 65. člena konvencije o podeljevanju evropskih patentov ter včasih tudi Londonski protokol, je bil podpisan oziroma sklenjen v Londonu 17. oktobra 2000. Predstavlja neobvezen sporazum, katerega cilj je bil predvsem zmanjšati stroške povezane s prevajanjem evropskih patentov. Je plod dolgoletnih prizadevanj za stroškovno privlačnejšo ureditev prevajanja po podelitvi patentov, ki so potekala vse od leta 1990 v okviru Evropske patentne organizacije in so dobila nov zagon na medvladni konferenci v Parizu junija 1999.

Države pogodbenice Evropske patentne konvencije, ki so sporazum ratificirale ali k njemu pristopile, so se zavezale, da opustijo, v celoti ali vsaj v veliki meri, zahteve za prevode evropskih patentov. Londonski sporazum tako predvideva, da:

1. država, ki ima uradni jezik, ki predstavlja enega izmed uradnih jezikov Evropskega patentnega urada, popolnoma opusti zahteve glede prevodov patentov, predvidenih v 65. členu EPK;
2. država, ki nima uradnega jezika, ki je obenem tudi eden izmed uradnih jezikov Evropskega patentnega urada, se odpove zahtevi po prevodu, ki je predvidena v 65. členu EPK, v primeru, da je bil Evropski patent podeljen v uradnem jeziku EPU predpisanem v tej državi ali pa preveden v ta jezik. Vendar lahko ta država zahteva, da se poda prevod patentnih zahtevkov v enem izmed njenih uradnih jezikov (London Agreement 2001).

Kot že omenjeno je bila pod do uveljavitve Londonskega sporazuma dolga. Že junija 1999 je bila ustanovljena delovna skupina za zmanjšanje stroškov, katere naloga je bila najti nove načine za zmanjšanje stroškov povezanih s prevajanjem patentov za 50 %.

Sporazum o prevodih oziroma Londonski sporazum je bil sprejet na drugi medvladni konferenci v Londonu (od koder tudi ime sporazuma) oktobra 2000. Sekundarna zakonodaja, ki je omogočala njegovo ratifikacijo v Veliki Britaniji, je bila sprejeta leta 2005 (Patentni (prevajanje) pravilnik iz leta 2005).

Londonski sporazum za veljavo zahteva ratifikacijo 8 držav pogodbenic Evropske patentne organizacije, vključno z Nemčijo, Francijo in Veliko Britanijo. Pri čemer pomeni ratifikacija s strani Francije veljavo sporazuma.

Francoski senat je 9. oktobra 2007 glasoval za odobritev ratifikacije Londonskega sporazuma. Sledila ji je odobritev s strani Francoske narodne skupščine septembra 2007 (Intellectual Property Office 2010). 1. maja 2008 je Londonski sporazum vstopil v veljavo. Od takrat naprej zagotavlja spodbudo za ponovno ocenitev učinkovitosti obstoječih strategij za zmanjšanje stroškov patentiranja v Evropi.

Omeniti velja še, da kljub temu, da nekatere države niso članice Londonskega sporazuma (do sedaj je število držav podpisnic narastlo na 19) in imajo svoje nacionalne zahteve, ne pričakujejo vedno popolnih prevodov. Kot primer lahko izpostavimo Albanijo ter Bosno in Hercegovino, ki zahtevata zgolj prevod zahtevkov za uveljavljanje patentov, ter Malto, ki kot veljavnega sprejme tudi angleški prevod.

- **Evropski sporazum o patentnih sporih (osnutek)**

Evropski sporazum o patentnih sporih je predstavljal osnutek predloga novega evropskega sistema za reševanje sporov na področju patentov in je pomenil »rešitev za težave« dotedanega evropskega patentnega sistema (FFII 2013). Glavni cilj je bil vzpostavitev enotne jurisdikcije za evropske patente. Na njem je Delovna skupina držav pogodbenic Evropske patentne organizacije delala že vse od leta 1999 (Komisija Evropskih skupnosti 2007).

Opredelimo lahko 3 glavna področja, na katerih so nastajale težave v zadnji desetletjih pred nastankom osnutka EPLA:

1. Nastanek Evropske unije je pomenil ustvarjanje novega modela za sodelovanje med državami in ta novi model se ni dobro ujemal s starim modelom Evropske patentne konvencije, ki je predstavljal sporazum med državami članicami in nečlanicami EU in je obenem tudi ustvaril Evropsko patentno organizacijo ter Evropski patentni urad.
2. Pod vse večjimi pritiski patentne industrije so se znižali standardi patentnega sistema s ciljem, da bi lahko podelili več patentov. To je veljalo zlasti na področju programske opreme, ki po Evropski patentni konvenciji ni mogla biti predmet patentiranja, saj je bila že dobro zaščitena z avtorskimi pravicami.
3. Zadnja točka predstavlja različne sodbe glede patentnih sporov med različnimi nacionalni sodišči. Nacionalna sodišča so večkrat zavrnila oziroma preklicala patente, ki jih je že dodelil Evropski patentni urad, zlasti na področju programske opreme.

Ti 3 problemi so ustvarili veliko težav znotraj patentnega sistema (FFII 2013). Patentni sistem je sicer postajal vse močnejši, vendar je bilo težje uveljavljati ugodnosti iz tega naslova kot v drugih državah, kot na primer v Združenih državah Amerike, kjer so že imeli dejanski enotni patentni sistem.

Osnutek Evropskega sporazuma je bil ustvarjen 16. februarja 2004. Glavni cilj tega sporazuma je bil izboljšati izvajanje evropskih patentov, zagotoviti večjo pravno varnost ter spodbujati enotno uporabo in razlago Evropskega patentnega prava. Predvideval je ustanovitev mednarodne organizacije, ki bi se imenovala Evropsko patentno sodstvo in bi bila zaslužena za poravnavo sporov v zvezi s kršitvami in veljavnostjo evropskih patentov v vseh

državah pristopnicah k sporazumu ter bi se financirala iz lastnih sredstev (Working Party on Litigation 2004, 1. del).

Predloge osnutka Evropskega sporazuma o patentnih sporih lahko na kratko povzamemo v dveh pomembnih točkah:

- Nacionalna sodišča bi izgubila svojo moč odločanja v zvezi z vprašanji na področju patentnih sporov.
- Kot že omenjeno, bi se naj ustvarilo novo Evropsko patentno sodišče s sodniki, ki jih imenuje Evropski patentni urad in bi potencialno tudi prihajali iz osebja Urada (FFII 2013).

Ustroj Evropskega patentnega sodišča bi obsegal sodišče 1. stopnje, sodno pisarno in pritožbeno sodišče. Sodišče 1. stopnje bi nadalje obsegalo centralni oddelek, ki bi bil na sedežu Evropskega patentnega sodišča. Regionalni oddelki sodišč 1. stopnje pa bi nasprotno imeli sedež v državah pogodbenicah. Države podpisnice sporazuma bi imele možnost ustanovitve regionalnega oddelka, za katerega bi morale vložiti prošnjo, ki bi morala zagotoviti prisotnost lokalne narave na 1. stopnji Evropskega patentnega sodišča in bi bilo pretežno financirano s strani zadevnih držav podpisnic. Vsaka država bi lahko imela največ 3 sodišča. Kakršnekoli pritožbe zoper odločitve sodišča 1. stopnje bi se morale vložiti pri pritožbenem sodišču. Za usklajevanje delitve dela v primerih dodeljenih regionalnim oddelkom bi bil pristojen registrator EPK.

Pristojnosti sodišča bi se omejile predvsem na tožbe zaradi kršitve ter za zahtevke oziroma nasprotno zahtevke za preklic evropskega patenta. Sodniki bi bili tako pravno kot strokovno podkovani. V osnovi bi naj imelo Evropsko patentno sodišče enaka pooblastila, kot jih imajo nacionalni patentni sodniki v okviru nacionalne jurisdikcije. Osnova za jezikovno ureditev bi bila jezikovna ureditev Evropskega patentnega urada (francoski, angleški in nemški jezik).

Pogledi na osnutek EPLA so bili različni. Nekatere države so v njem videle pot hitrega napredka, ki bi predstavljal pomembno stopničko k enotnemu patentnemu sistemu. Predvsem te države so predstavljale jedro podpornic sodelovanju Skupnosti v postopku EPLA. Sodelovanje skupnosti je bilo pomembno predvsem zato, ker EPLA, ki predstavlja mednarodno pogodbo z udeležbo članic Evropske patentne konvencije, ki niso države članice EU, posega na področja, ki se jih dotika že zakonodaja Evropskih Skupnosti (*acquis communautaire*). Države članice, ki so bile naklonjene osnutku, so torej želele, da bi Komisija zaprosila za pogajalske smernice, ki bi bile tudi odobrene s strani Sveta in bi bilo posledično omogočeno Skupnosti, da začne pogajanja o sporazumu EPLA.

Po drugi strani pa so številne članice menile, da bi bila vzpostavitev nove jurisdikcije, ki bi potekala vzporedno z jurisdikcijo Skupnosti, preveč tvegana in zapletena ter bi neizogibno povzročila neskladja med enimi in drugimi. V primeru, da bi se oblikoval patent Skupnosti, bi to privedlo do podvajanja patentnih sodišč za vso Evropsko unijo. Podvajanje patentnih sodišč bi privedlo do novih težav in veliko težje bi bilo določiti, kdo ima pristojnosti za kaj in na katerem področju. Za uspešen patentni sistem so potrebne jasne ločnice med nalogami in dolžnostmi vseh akterjev, še posebej, če v njem sodeluje toliko različnih držav, nacionalnih pravnih sistemov in subjektov z različnimi zahtevami in pričakovanji kot v tem primeru. Nedorečenost lahko vodi do novih težav in posledično novih pogajanj, ki ponovno samo podaljšajo pot do skupnega cilja, ki predstavlja enotni patent.

Sporazum je predstavljal nekakšno alternativo za predlog patentne uredbe Evropskih skupnosti. Evropska komisija je menila, da so pogajanja o sporazumu EPLA nezakonita

oziroma protipravna, čeprav je leta 2006 dobil podporo strokovnjakov na področju patentov ter nacionalnih patentnih sodnikov. Vseeno pa je predlagala nekakšen kompromis, ob upoštevanju katerega bi bila možnost sprejetja EPLA večja. Rešitev za doseg soglasja na podlagi celostnega pristopa, ki združuje jurisdikcijo Skupnosti ter značilnosti EPLA, je videla v vzpostavitvi specializiranega in enotnega patentnega sodstva, ki bi bilo pristojno za pravdne spore o evropskih patentih in prihodnjih patentih Skupnosti. Takšna oblika sodnega sistema bi sicer močno vplivala na vzorec sporazuma EPLA, še posebej glede posebnosti patentnega spora, vendar bi po drugi strani lahko omogočil usklajeno vključevanje v sodstvo Skupnosti.

Patentna jurisdikcija bi morala vključevati sodnike, ki bi uživali polno sodniško neodvisnost in ne bi bili vezani na kakršnakoli zunanja navodila. Evropsko sodišče bi bilo potrebno spoštovati kot končnega razsodnika v vseh zadevah v zvezi s pravom EU, vključujoč vprašanja povezana s pravim redom Evropskih skupnosti in z veljavnostjo prihodnjih patentov Skupnosti.

Komisija je optimistično verjela, da je možno z zadostno politično voljo premagati trenutne razlike med državami članicami in uveljaviti sestavo enotne in celostne patentne jurisdikcije za vso Evropsko unijo (Ullrich 2006, str. 19–21). Menili so, da bodo države pripravljene kljub obstoječim nestrinjanjem uvideti vse pozitivne posledice, ki bi jih prinesel Sporazum in s tem višjim ciljem v mislih končno premostiti razlike v mnenjih.

Navkljub vsemu je bil predlog EPLA dokončno zavržen v letu 2007, ko je pravna služba Evropskega parlamenta podala mnenje, da:

1. Bi takšen Sporazum predstavljal kršitev Pogodbe Evropskih skupnosti¹² in posledično države članice Evropskih skupnosti ne morejo sodelovati pri podpisu Sporazuma.
2. Je namen Sporazuma ustanovitev Evropskega patentnega sodišča za poravnavo sporov v zvezi s kršitvijo in veljavnostjo evropskih patentov.
3. So bila sprejeta skupna pravila in države članice Evropske skupnosti nimajo več pravice, bodisi samostojno ali skupaj, prevzemati obveznosti, ki vplivajo na ta pravila, s tretjimi državami, nečlanicami.
4. Direktiva Evropskih skupnosti iz leta 2004 že usklajuje nacionalne zakonodaje z uveljavljanjem pravic intelektualne lastnine in EPLA bi ne samo urejala zadeve, ki so že bile obravnavane s to direktivo, temveč obstajajo tudi nasprotja med tema dvema instrumentoma o številnih zadevah.
5. Z uvedbo Sporazuma bi se določila nova pravila na določenih področjih, ki so že urejena z Uredbo (44/200) o pristojnosti ter izvrševanju sodnih odločb. EPLA bi tako vplivala na enotno in povezano uporabo pravil Skupnosti o pristojnostih in prizadevanjih ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah.
6. Skupnost ima izključne pristojnosti na področjih, ki jih ureja EPLA in tako države članice ne morejo oziroma niso upravičene same sklepati, katere zadeve pokriva ta sporazum (Harhoff 2008, str. 19–22).

Kljub vsem pomislekom Komisije so bile mnoge določbe osnutka Evropskega sporazuma o patentnih sporih kasneje vključene v Sporazum o enotnem patentnem sodišču. Tako EPLA ni bila v celoti zavržena, ampak je bila v nekaterih točkah prepoznana kot pomemben doprinos k ustvarjanju enotnega patentnega sistema v Evropi. EPLA ni predstavljala popolnega

¹² Kršitev 292. člena, ki govori o tem, da države podpisnice ne bodo uporabile kakršnekoli druge metode za reševanje sporov, ki bodo nastali kot posledica razlage ali uporabe Pogodbe, kot tiste, ki so predvidene v Pogodbi.

neuspeha, kar je bilo pomembno, saj novih pogajanj posledično ni bilo potrebno začeti z absolutne ničle, ampak so bili postavljeni temelji, na katerih so se lahko zgradili novi zidovi.

Po dokončni zavrnitvi EPLA je 23. maja 2008 predsedstvo EU predstavilo revidirani predlog Uredbe o patentu Skupnosti, ki je temeljil na prvotnih poenostavljenih ureditvah prevajanja, takšnih kot jih je predlagala Komisija leta 2000, vključeval pa je tudi nekatere nove elemente. Vsakemu prijavitelju bi bilo omogočeno prijaviti patent Skupnosti v kateremkoli uradnem jeziku Unije. Stroški, ki bi nastali s prevajanjem te prijave v enega izmed treh uradnih jezikov, bi se prijaviteljem iz držav članic, katerih jezik ni eden od jezikov EPO, povrnili iz sistema.

Za namene patentnih informacij bi se s sistemom strojnih prevodov zagotovilo prevajanje patentov EU in njihovih prijav, pri čemer ti prevodi ne bi imeli pravnega učinka (Svet Evropske unije 2013, str. 6). Le v primeru spora bi se zahteval celoten prevod patenta EU. O podanih predlogih je temeljito razpravljala delovna skupina Sveta za intelektualno lastnino (patenti) v času zaporednih predsedstev leta 2008 in 2009.

- **2009 – Sporazum o nadaljnjih korakih**

Svet Evropske unije je na dan 4. decembra 2009 dosegel dogovor o številnih ključnih elementih enotnega patentnega sistema EU:

- Predlog uredbe Sveta o patentu EU,
- okrepitev partnerstva v okviru patentnega sistema Evropske unije,
- določitev pristojbin za podaljšanje veljavnosti patentov EU ter njihovo distribucijo,
- dogovor o nekaterih značilnostih enotnega sistema za reševanje patentnih sporov.

Kot najpomembnejša koraka za doseg patenta sistema sta bila opredeljena pristop Evropske unije k Evropski patentni konvenciji ter vloga Evropskega patentnega odbora pri določanju veljavnosti patentov EU. Takšni patenti bi imeli enotni učinek na celotnem ozemlju Evropske unije. Glavni odprti vprašanji sta bili:

- a) revizija Enotne patentne konvencije – izzivi glede institucionalnih vprašanj, kot je ustanovitev ožjega odbora upravnega sveta, ki bi bil sestavljen izključno iz držav članic Evropske unije, ureditev pravic glasovanja EU in njenih držav članic ter določitev vloge novih držav članic in celotne EU v potrjevanju novih patentov. Pomembna je tudi ratifikacija revidirane Evropske patentne konvencije s strani vseh držav podpisnic;
- b) ureditev področja prevajanja – prevajanje bo del ločene uredbe in ne bo predmet teh dogovorov. Pripravljen bo na podlagi predloga, ki ga bo podala Evropska komisija. Uredba o patentu EU bi morala začeti veljati hkrati z ločeno uredbo o urejanju področja prevajanja. Sprejetje slednjega zahteva doseg soglasja v Svetu EU.

Dogovor se je dotaknil tudi pristojbin za podaljšanje veljavnosti patenta. Strinjali so se, da mora izbrani Odbor upravnega sveta po tem, ko uredba o patentu EU vstopi v veljavo, določiti natančno višino pristojbin za podaljšanje veljavnosti patentov ter določiti delitveni ključ za njihovo dodelitev. Predvideno je bilo, da Evropski patentni urad obdrži 50 % prihodkov iz pristojbin za podaljšanje.

Z nadaljnjimi koraki je želel Svet EU okrepiti partnerstvo, kar je bilo predlagano tudi v sklepnem delu sporazuma. Eden izmed načinov, kako to doseči je, da bi bil Evropskemu patentnemu uradu omogočen dostop do rezultatov raziskav Osrednjega urada za industrijsko lastnino držav podpisnic Evropske patentne konvencije na področju nacionalnih patentnih prijav, kadarkoli bi bilo to primerno. Prednost bi imele vložene evropske patentne prijave. Ta dejanja bi se izvajala v skladu z že vzpostavljenim sistemom Evropske patentne mreže med državami podpisnicami EPK. Okrepljeno partnerstvo bi naj temeljilo na Evropskem standardu za iskanje (ESS¹³), ki vsebuje merila za zagotavljanje kakovosti, ki temeljijo na že dogovorjenem sistemu kakovosti. Poleg iskanj bi moral ESS vključevati tudi usposabljanje, povratne informacije, ocenjevanje in orodja.

V sporazumu so predvideli tudi že značilnosti enotnega sistema za reševanje patentnih sporov. Ta sporazum bi vključeval države članice Evropske unije in države podpisnice EPK, ki niso članice EU. Vzpostaviti so želeli patentno sodišče, ki bi imelo izključno pristojnost v zvezi z vprašanji na področju kršitev in veljavnosti, ki zadevajo evropske patente in patente EU. Osnutek je moralo preučiti še Sodišče evropskih skupnosti, ki so ga prosili, da poda mnenje o združljivosti osnutka sporazuma s Pogodbo evropskih skupnosti. Mnenje bi moralo biti podano najkasneje do poletja 2010.

Predlog o nadaljnjih korakih se je osredotočil predvsem na posledice oziroma naknadne izzive, na primer učinke patenta EU, licence ter zastaranje oziroma neveljavnost patenta Evropske unije (European Patent Office 2009).

S 1. decembrom 2009 se je zaradi začetka veljavnosti Lizbonske pogodbe spremenil patent »Skupnosti« v »patent EU«. Par mesecev kasneje, 30. junija 2010, je Komisija prejela predlog Uredbe Sveta o ureditvi prevajanja za patent Evropske unije (Evropska komisija 2010). Priložena je bila ocena učinka, v kateri so bili rezultati študije o različnih možnostih za mogočo ureditev prevajanja, kot je bilo predvideno v revidiranem predlogu Uredbe o patentu Skupnosti 23. maja 2008. Ta jezikovna ureditev je predstavljala stroškovno učinkovitejšo in bolj enostavno rešitev. Uporabnikom je bila zagotovljena pravna varnost in omogočeni največji prihranki pri stroških. Prijaviteljem je omogočala kar največjo mero prilagodljivosti.

Razprave o tem predlogu so večkrat, 14. in 28. julija ter 7. in 8. septembra 2010, potekale znotraj delovne skupine Sveta za intelektualno lastnino (patenti). Na prvem zasedanju so bili predvsem izpostavljeni pomisleki glede predloga. S strani nekaterih delegacij je bil jasno izražen dvom o doseganju kompromisne rešitve.

Kljub slabim napovedim si je belgijsko predsedstvo še naprej prizadevalo za doseg soglasja o ureditvi prevajanja za patent EU. 29. septembra 2010 je neformalni Svet za konkurenčnost prvič izmenjal stališča glede predloga Komisije, hkrati so bili obravnavani potencialni elementi za kompromisno rešitev. Velika večina držav članic je elemente za kompromisno rešitev in predlog Komisije podprla, vendar je bilo na drugi strani več tistih delegacij, ki so temu ostro nasprotovale. Čeprav se je belgijsko predsedstvo močno trudilo in so mnoge delegacije bile pripravljene sprejeti kompromise na tem področju, dogovor vseeno ni bil dosežen.

Na ponovnem zasedanju Sveta 11. oktobra 2010 je več držav članic izkazalo pripravljenost za razmislek o možnosti vzpostavitve enotnega patenta, ki bi nastal v okviru okrepljenega sodelovanja, v primeru, da Svet ne bo dosegel sporazuma pred koncem leta 2010. Ta namen je bil še dodatno potrjen, ko je 5 delegacij poslalo Komisiji dopis, v katerem je bilo navedeno,

¹³ European Standard for Search.

da bodo v primeru, če pogajanja o ureditvi prevajanja za patent EU na zasedanju Sveta ne bodo deležna nadaljevanja, evropske družbe nedvomno prikrajšane za enotno patentno pravico v EU. Te iste države članice so od Komisije zahtevale preučitev predloga o izvedljivosti okrepljenega sodelovanja na tem področju, če bo s katerekoli strani v bližnji prihodnosti vložen zahtevek za predlog o takšnem sodelovanju. Na zasedanju Sveta za konkurenčnost, ki je potekal 25. novembra 2010, je bilo izraženih več različnih mnenj. Nekatere države so bile zainteresirane za nadaljevanje pogovorov o okrepljenem sodelovanju na področju vzpostavitve enotnega patenta in patentnega sistema, spet druge pa so temu še vedno nasprotovale, navkljub pozitivnim učinkom, ki bi jih takšno sodelovanje prineslo za vse udeležene strani.

Čeprav je več držav članic izražalo vse glasnejšo potrebo po doseganju kompromisnih rešitev, 10. novembra 2010 na zasedanju Sveta za konkurenčnost soglasje o nadaljevanju predloga Uredbe Sveta o ureditvi prevajanja za patent EU še vedno ni bilo doseženo. Prav tako je bil potrjen obstoj nepremagljivih težav, zaradi eksistence katerih je doseganje odločitev, pri katerih bi bilo potrebno soglasje, videti nemogoče tako tedaj kot v bližnji prihodnosti. Na žalost je sledil zaključek, da se cilji predlaganih uredb, ki bi omogočile vzpostavitev enotnega patentnega varstva v celotni Evropski uniji, ne morejo doseči v razumnem roku, zgolj z izvajanjem ustreznih določb pogodb.

Dvanajst držav, med njimi tudi Slovenija, je kljub neuspehu izrazilo željo po enotnem in celostnem patentnem sistemu ter na Komisijo naslovilo formalno zahtevo o vzpostavitvi okrepljenega medsebojnega sodelovanja na področju enotnega patentnega varstva (Regulation EU 2012, str. 2–3). Komisija je ugotovila, da so izpolnjeni vsi pravni pogoji za okrepljeno sodelovanje, kot jih določajo pogodbe, kar je omogočilo nadaljnje razprave in iskanja ustreznih kompromisnih rešitev.

4 POTREBA PO ENOTNEM EVROPSKEM PATENTU

V tridesetih letih so bili postavljeni trdni temelji, na katerih so lahko države članice gradile enoten patentni sistem. Vendar pot ni potekala samo strmo navzgor, brez težav. Bilo je mnogo padcev. Ko natančneje preučimo zgodovinski potek, se nehote poraja občutek, da je bilo padcev celo več kot doseženih dogovorov. Največkrat so se pogajanja ustavila na področju urejanja prevajanja ter prenosa nekaj nacionalne moči in pravic na nadnacionalno raven. Problem se je pojavil tudi pri usklajevanju nacionalnih patentnih sistemov z novim, enotnim. Vendar so se sodelujoče države vseskozi zavedale pomembnosti ustanovitve enotne zakonodaje na patentnem področju ter vseh prednosti, ki bi jih takšna ureditev prinesla. Prav zaradi tega zavedanja se iskanje skupnih kompromisov ni nikoli zares ustavilo.

Po več desetletjih pogajanj so lani končno dosegli dogovor, ki povzema in zaključuje trud in želje mnogih različnih akterjev z različnih področij in iz različnih držav. Države članice so si bile enotne, da je uvedba enotnega patentnega sistema preveč pomembna za gospodarski in ekonomski razvoj posameznih držav kot tudi Evropske unije kot celote, da bi dopustili, da manjša nestrinjanja preprečijo podpis sporazuma. Evropska unija ima novo orožje in je sedaj bolj opremljena za boj v vse bolj globaliziranem in hitro spreminjajočem se svetu, kjer postaja konkurenca med državami vse bolj zaostrena. Enotni patent tako predstavlja številne prednosti tako za posameznike, ki bodo lažje in hitreje dosegli enotno patentno varstvo, predvsem zaradi poenostavljenih postopkov pridobitve, kot tudi za države članice in Evropsko unijo, saj je enotni patentni sistem pomemben del enotnega trga in eden brez drugega, v optimalni obliki, ne moreta obstajati.

4.1 Ovire in nasprotovanja

Pogajanja za doseg enotnega evropskega patentnega sistema so bila dolgotrajna. Dolgotrajnost gre predpisati predvsem močni razdrobljenosti trga Evropske unije. Čeprav načeloma velja pravilo enotnega trga, katerega pomemben del predstavlja tudi enotni evropski patent, pri projektih nadnacionalnega značaja največkrat trčimo ob ovire, ki so posledica kulturnih, političnih in gospodarskih raznolikosti držav članic EU. Enotni evropski patentni sistem ne more v celoti učinkovito delovati, dokler še obstajajo omejitve pri vzpostavljanju enotnega evropskega trga. Evropski socialni in ekonomski odbor je leta 2012 podal mnenje o obstoju kar 90 ovir na poti do enotnega evropskega trga. Te ovire lahko v grobem razdelimo na sledeče kategorije:

Fizične ovire

Znotraj EU so bile odpravljene vse mejne kontrole za blago, prav tako tudi carinski nadzor ljudi. Naključni pregledi s strani policije na kraju samem še vedno potekajo, kadar je to potrebno. Schengenski sporazum je bil prvič podpisan leta 1985 in se je kasneje z večanjem članstva širil na države članice. Vendar ga niso podpisale vse države članice EU. Velika Britanija, Ciper, Irska, Bolgarija in Romunija so izvzete, Danska pa se je odločila za individualen pristop. Nedavno je odločitev Sveta o ponovni nacionalizaciji Schengenskega sporazuma sprožila nove skrbi o doseganju enotnosti, saj omogoča vzpostavitev novih ovir za

prosti pretok državljanov znotraj Unije in ponovno uvedbo mejnega nadzora tam, kjer je le-ta že bil odpravljen. Sprejeti sklep je očitna kršitev temeljnega načela Pogodbe o Evropski uniji in povzroča nastanek novih težav za dokončanje enotnega trga.

Tehnične ovire

Države EU so za večino izdelkov, ki se pojavljajo na trgu, sprejele načelo vzajemnega priznavanja nacionalnih predpisov. Vsakemu izdelku, ki se zakonito izdeluje in prodaja v eni državi članici, mora biti dovoljen dostop do trgov v vseh drugih.

Čeprav so bili doseženi pozitivni rezultati v storitvenem sektorju – predvsem zaradi medsebojnega priznavanja in usklajevanja nacionalnih pravil o dostopu do nekaterih poklicev oziroma opravljanja prakse – je potrebno še vedno veliko storiti. Ovire še vedno preprečujejo ljudem, da bi se lahko preselili v drugo državo EU ali tam opravljali določeno vrsto dela. Evropski državljani, ki se gibljejo preko meja nacionalne države, se še vedno soočajo s težkimi birokratskimi bremeni.

Pomembno vlogo pri vzpostavljanju enotnosti predstavljajo tudi digitalne tehnologije, ki so temeljni korak pri doseganju cilja, da EU resnično postane prostor konkurenčnosti in integracije.

Davčne ovire

Davčne ovire so se sicer zmanjšale kot posledica delnega usklajevanja nacionalnih stopenj DDV. Obdavčitev dohodkov naložb je predmet sporazuma med državami članicami ter nekaterimi drugimi državami.

Drugo, nerešeno, vprašanje pa še vedno ostaja skupna davčna osnova, ki še čaka na svoj končni epilog. Dvojno obdavčenje in pomanjkanje čezmejnega nadomestila za izgube imata še vedno negativen vpliv znotraj evropske individualne in poklicne dejavnosti. Rešitev tega vprašanja bo pomembno prispevala k večji enotnosti notranjega trga Evropske unije.

Naravne ovire

Pomembno je izpostaviti tudi »naravne« ovire, kot so razdalje in jezik, ki prav tako vplivajo na fragmentacijo trga EU. Hrbtenica vsakega popolnoma delujočega enotnega trga je integrirana omrežna infrastruktura. Potreben je ne samo fizičen obstoj takšne infrastrukture, temveč tudi ustrezna zakonodaja, ki bi omogočila integracijo. Če povemo nekoliko drugače, prestopanje med različnimi prevoznimi sredstvi bi moralo potekati brez zahteve po različnih dokumentih in bi moralo biti dovoljeno na podlagi enotne prevozne listine. Drugo vprašanje, ki zahteva trajna prizadevanja na področju komuniciranja, izhaja iz nacionalnih preferenc in je predmet pomanjkanja lastništva.

Zakonodajne ovire

Ta kategorija predstavlja ovire, ki izhajajo predvsem iz tega, da države članice v večini primerov le delno izvajajo zakonodajo EU – ali pa jo na trenutke preveč implementirajo (predvsem, kar se tiče direktiv) – v škodo evropskih državljanov in podjetij (EESC 2012, str. 4–6). Primer tega je Direktiva o storitvah¹⁴. Na nek način bi lahko to opredelili tudi kot še en primer »naravne« ovire, predvsem na račun političnih in upravnih tradicij ter kulture.

¹⁴ Glavni cilj je vzpostavitev učinkovitega notranjega trga EU za storitve in odprava ovir prostega pretoka slednjih.

Zgoraj opisane ovire so predstavljale zgolj posredne prepreke za doseg enotnega evropskega patentnega sistema. Seveda pa so prav zaradi njih imele države posledično določene zadržke in nasprotovanja, ki so omejevala in podaljševala uvedbo enotnega evropskega patenta.

Dve leti pred podpisom sporazuma o uvedbi enotnega evropskega patenta sta bili dokaj razgibani, od sklepanja kompromisov, ki naj bi že skoraj pomenili, da je bil dogovor dosežen, do novih nestrinjanj, ki so se rezultirala v ponovnih odložitvah. Januar 2011 je potekal predvsem v duhu želje ustvariti tako enotni evropski patent za Evropsko unijo kot tudi urediti pravno področje z uvedbo Enotnega evropskega in patentnega sodišča in sistema za enotno reševanje patentnih sporov, ki bi bil učinkovit na celotnem področju EU. Predmet obravnave sta bila predvsem zakonitost slednjega ter predlagani režim prevajanja.

15. februarja 2011 je Evropski parlament s 471 glasovi za odločil o nadaljevanju postopka izvajanja novega evropskega patenta.

Sodišče Evropske unije je 8. marca 2011 podalo svetovalno mnenje, ki je že v prvi polovici leta ponovno za par korakov oddaljilo doseg sporazuma. V tem mnenju so izjavili, da so dotedanji predlogi za oblikovanje enotnega sistema za reševanje patentnih sporov nekompatibilni s pravom Evropske unije. Svet Evrope je zaprosil za izvedensko mnenje o zakonitosti sistema predvsem zato, ker je želel imeti neodvisno stališče v primeru kakršnegakoli podrobnejšega posvetovanja z Evropskim parlamentom. Problem pravne ureditve patentov v Evropi seveda ni bil nov. Tudi predhodni predlogi ureditve tega področja so bili podvrženi mnogim kritikam skozi leta. Do ovir prihaja predvsem zato, ker kljub temu, da so postopek prijave in nadaljnji postopki za pridobitev patenta centralizirani preko Evropskega patentnega urada, patent, ko je enkrat odobren, postane »sveženj državnih patentov«, kot ga pogovorno imenujejo, ki je odvisen od Evropskih patentnih konvencij posameznih ozemelj, v katerih želi vlagatelj pridobiti patentno varstvo.

Predlogi za razrešitev zgoraj opisanega položaja so se načeloma zdeli dokaj preprosti in v praksi lahko izvedljivi. Potrebno bi bilo uvesti enotno evropsko patentno pravico (včasih imenovano tudi enotni patent ali patent Skupnosti) ter Enotno evropsko in patentno sodišče, ki bi sodilo o zadevah povezanih na eni strani z veljavnostjo in na drugi s kršitvami evropskih patentov in patentov EU, kot je to predvideno v enotnem sistemu za reševanje patentnih sporov. Enotno sodišče bi imelo izključne pristojnosti za reševanje vseh vprašanj patentnega prava in za svoje odločitve ne bi bilo odgovorno Sodišču evropskih skupnosti. Vendar pa bi slednje še vedno imelo določeno, sicer omejeno, vlogo pri odločanju. Kadarkoli bi bilo na Enotno evropsko patentno sodišče 1. stopnje naslovljeno vprašanje, ki bi zahtevalo ali razlago Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti ali pa bi se nanašalo na razlago oziroma veljavnost različnih aktov institucij Skupnosti, bi bilo to vprašanje preusmerjeno na Sodišče evropskih skupnosti. Kakršnakoli odločitev bi bila sprejeta, bi bila zavezujoča za Enotno sodišče (tako na Sodišču 1. stopnje kot na Pritožbenem sodišču).

Vloga Sodišča evropskih skupnosti bi bila omejena v skladu z enotnim sistemom za reševanje patentnih sporov kot odgovor na pomisleke, da to Sodišče ne predstavlja primerne foruma za reševanje in odločanje o vprašanjih materialnega patentnega prava. Ti pomisleki deloma izvirajo iz predhodnega delovanja Sodišča v zvezi z zadevami na področju blagovnih znamk.

Kakor bi lahko bilo pričakovano, Sodišče evropskih skupnosti ni sprejelo predlaganega zmanjšanja njegove vloge in je zavrnilo namero, da bi imelo Enotno sodišče popolne pristojnosti na področju patentnega prava. Podali so mnenje, da bi uresničitev predloga »spremenila bistvene značilnosti, kot so podeljevanje pooblastil institucijam EU in državam članicam, ki so nujno potrebne za ohranjanje prave narave Evropske unije«. Sodiščem držav

članic bi bila namreč odvzeta vloga in pravica, da se pri vprašanih sklicujejo na Sodišče evropskih skupnosti. Prav tako se Sodišče evropskih skupnosti obravnava kot edini organ, ki ima popolno avtoriteto odločanja o pravnih zadevah EU, patentno pravo pa predstavlja enega izmed vidikov le-tega.

Zgodilo bi se lahko tudi, da odločitev Enotnega evropskega patentnega sodišča ne bi bila v skladu z zakonodajo EU in posledično kot takšna ne bi mogla biti predmet postopka za ugotavljanje kršitev, niti ne bi mogli na njeni podlagi določiti kakršnihkoli finančnih obveznosti za države članice EU. Tako, v tem primeru, ne bi imeli ustreznega sredstva za ukrepanje zoper kršitelje.

Zadnji pomislek takšne ureditve je bil, da bi enotni sistem za reševanje patentnih sporov prenesel izključne pristojnosti na mednarodno sodišče, ki bi delovalo izven institucionalnega in pravosodnega okvira EU. Sodišče bi lahko odločalo o pritožbah, ki bi jih vložili posamezniki v zvezi z vprašanji Patenta EU ter uporabe in razlage prava EU na tem področju. Zmanjšala bi se pooblastila sodišč držav EU za razlago in uporabo prava EU. Prav tako bi se zmanjšala tudi pooblastila Sodišča evropskih skupnosti, da odgovori na vprašanja, ki bi bila naslovljena na njih s strani nacionalnih sodišč.

Enotni sistem za reševanje patentnih sporov bi posledično spremenil vse bistvene značilnosti pooblastil institucij EU in držav članic, kot so jim bile podeljene s Pogodbo evropskih skupnosti in ki so, kot že omenjeno zgoraj, temeljne za ohranjanje prava EU in njene narave.

Navkljub mnenju Sodišča evropskih skupnosti je EU sprejela pomembne ukrepe za izvajanje enotnega patentnega sistema in ustrezno ureditev prevajanja. Tako je Svet za konkurenčnost EU 10. marca 2011 avtoriziral uporabo postopkov »okrepljenega sodelovanja«¹⁵ za vzpostavitev zelenega enotnega patenta. Patentni sistem, uveden v okviru okrepljenega sodelovanja, bi bil obojestranski dogovor, ki bi bil uveljavljen in priznan le med posameznimi državami EU, ki bi vstopile v ta mehanizem. Povedano z drugimi besedami, bi enotni patent veljal samo v državah, ki bi sodelovale v programu okrepljenega sodelovanja, vendar pa to ne bi nujno pokrivalo tudi obstoja prvotno predvidenega enotnega patenta EU z veljavnostjo po vsej Evropski uniji. Glavni vzrok za takšno ureditev sta predvsem Španija in Italija, ki se nista strinjali z ostalimi 25. državami članicami EU o vzpostavitvi enotnega patenta, predvsem zaradi nestrinjanj z ureditvijo področja prevajanja.

V prvi polovici aprila je Komisija predstavila paket dveh zakonodajnih predlogov v želji, da bi ponovno spravila v pogon vzpostavitev enotnega patenta ter da bi se končno dogovorili o ustreznem režimu prevajanja (CJEU 2011, str. 1–2). Predlogi so bili predstavljeni kot del Akta o enotnem trgu in v okviru okrepljenega sodelovanja. Komisija je upala, da se bosta okrepljenemu sodelovanju pridružili tudi Španija in Italija, ki do takrat še nista bili državi udeleženci (Evropska komisija 2011). Predlogi Komisije so bili sledeči:

- Patentne prijave je mogoče predložiti v kateremkoli jeziku, vendar bo Evropski patentni urad še naprej preučeval in odobril patentne zahteve v enem izmed formalnih jezikov – francoščina, nemščina ali angleščina.

¹⁵ Okrepljeno sodelovanje omogoča, da lahko tiste države članice Evropske unije, ki to želijo, še naprej tesno sodelujejo, ob upoštevanju pravnega okvira Unije. Te države lahko napredujejo z različnimi hitrostmi in/ali k različnim ciljem. Okrepljeno sodelovanje ne pomeni razširitve pooblastil in se ne sme uporabljati za področja, ki so v izključni pristojnosti EU. Uvede se lahko samo v skrajnih primerih, ko je ocenjeno, da Unija kot celota cilja tega sodelovanja, ni zmožna doseči v razumnem roku (Evropska unija 2014).

- Imetniki evropskih patentov imajo možnost, da se lahko prijavijo na EPU in zaprosijo za enotni patent. Tako pridobijo zaščito na območju 25 držav članic. Enotni patent zagotavlja enako raven zaščite v vseh 25 državah.
- Vlagatelji, ki so državljani EU in bodo patentne vloge vložili v jeziku, ki ni eden izmed treh uradnih jezikov EPU, bodo dobili nadomestilo za stroške prevajanja.
- Ko bo patent enkrat podeljen, bodo patentni zahtevki prevedeni še v druga dva izmed uradnih jezikov EPU.
- Za prehodno obdobje, največ 12 let, bo potrebno podeljene enotne patente v francoskem ali nemškem jeziku prevesti še v angleščino. Enotni patenti dodeljeni v angleščini se bodo morali prevesti v drugi uradni jezik EU. Ti prevodi bodo potrebni vse dokler ne bo na voljo visokokakovostno strojno prevajanje, ki bo zagotavljalo dostop do patentnih informacij.

Poleg vseh teh predlogov je bilo potrebno še vedno izpolniti nekaj dodatnih administrativnih in političnih stopenj.

V drugi polovici leta 2011 in v začetku 2012 so Italija, Španija in Sodišče evropskih skupnosti še vedno predstavljali najmočnejše nasprotnike tako enotnega sistema za reševanje sporov kot uvedbe Enotnega evropskega in patentnega sodišča. Kljub temu pa so bili v večini držav Evropske unije storjeni koraki k večjemu soglasju, vsaj na političnem področju in tako so se odprla vrata priložnosti za dogovor o novem sistemu.

Pomembnejši premiki in ovire od aprila 2011 na področju enotnega evropskega sistema so bili, po kronološkem redu, sledeči:

Maj 2011 (Svet Evropske unije 2011, str. 3):

- S ciljem ugoditi pomislekom Sodišča evropskih skupnosti, da predlagani Enotni sistem za reševanje patentnih sporov ni združljiv z že obstoječimi pogodbami EU, je bilo predsedstvu EU naročeno, da mora pripraviti predloge za spremenjen Sistem, ki bi predvideval, da se lahko pri reševanju vprašanj v zvezi s kršitvami enotnega patenta sklicuje na Sodišče evropskih skupnosti.

Junij 2011:

- Vložitev pritožbe Italije in Španije na Sodišče evropskih skupnosti, s katero sta izpodbijali zakonitost uporabe postopkov okrepljenega sodelovanja.

Oktober 2011:

- Predsedstvo EU izpolni nalogo in objavi spremenjen osnutek Enotnega evropskega in patentnega sodišča (Svet Evropske unije 2011).

November 2011:

- Odbor Evropskega parlamenta zadolžen za pravne zadeve (poznani tudi po francoski okrajšavi »JURI«) je preučil osnutek kompromisnih predpisov ter sporazum o Enotnem sistemu za reševanje patentnih sporov ter potrdil mandat za začetek formalnih pogajanj o oblikovanju enotnega patenta z nacionalnimi vladami. JURI je imenoval tri osebe, ki so poročale Evropskemu parlamentu o poteku pogajanj. Dogovorjeno je bilo tudi, da se osnutek kompromisnih predpisov in nov sporazum o patentnem sistemu obravnavata kot paket – Patentni sveženj EU (Svet Evropske unije 2011).

- Posledično se o nobenem zakonu ni bilo mogoče dogovoriti brez razprave o ostalih in vsi zakoni so morali stopiti v veljavo hkrati.
- Patentni sveženj je bil razdeljen na tri dele:
 1. predlagane uredbe EU o jeziku, ki se uporablja za enotni patent;
 2. predlagane uredbe EU o uvedbi enotnega patenta za vse sodelujoče države članice EU;
 3. ločena pogodba o ustanovitvi novega sistema Evropskega patentnega sodišča, ki bo uporaben ne samo za nove enotne patente, temveč tudi za vse že veljavne patente, ki jih je podelil Evropski patentni urad in so bili izdani za države članice EU (Ladas&Perry 2014).
- Predsedstvo EU je objavilo navodila, ki so predvidevala zaključek sporazuma o enotnem patentnem sistemu za reševanje patentnih sporov do 22. decembra 2011.

December 2011:

- Glasovanje JURI-ja o Patentnem svežnju EU.
- Evropski odbor britanskega parlamenta¹⁶ za preučevanje dokumentov EU (European Scrutiny Comitee 2011) je objavil poročilo, v katerem je kritiziral primanjkljaj informacij o trenutnem stanju pogajanj o Patentnem svežnju EU in hkrati izrazil zaskrbljenost, da ni politične volje za reševanje že obstoječih težav, ki izvirajo iz nestrinjanja s podanimi predlogi.

Januar 2012:

- Ključni člani Britanskega patenta skupnosti so 25. januarja obvestili Britanski parlamentarni odbor, da patentni odvetniki po vsej Evropi izražajo zaskrbljenost in nestrinjanje z vsebinskimi določbami novega predloga uredb in menijo, da bo predviden sistem slab za uporabnike in bo povečal pravno negotovost in stroške pridobitve patenta (Svet Evropske unije 2012, str. 2).

V dobrem letu je bilo na področju uvedbe enotnega evropskega patenta storjenega več kot prej v tridesetih letih. Takšna hitrost sprejemanja političnih sprememb, pogosto tudi brez popolnega nadzora zainteresiranih strani, je povzročila vse večjo zaskrbljenost. Mnogi so menili, da še vedno ostajajo nerešena vprašanja glede Patentnega svežnja EU in zatorej ovire na poti do enotnega patentnega sistema še niso v celoti odstranjene.

Glavna področja, ki so bila predmet razgretih razprav in za katere je bilo rečeno, da še vedno predstavljajo največje pregrade in brez odstranjevanja katerih se je zdelo sprejetje dogovora še vedno enako oddaljeno kot kadarkoli prej, so bila:

- Ločitev pristojnosti odgovornih akterjev na tiste, ki se ukvarjajo z ukrepi na področju veljavnosti patentov in tistih, ki so odgovorni za kršitve patentne zakonodaje. Govorimo o tako imenovani bifurkaciji (bifurcation). Takšen sistem bi bil zelo podoben nemškemu pristopom. Nekateri patentni strokovnjaki so mnenja, da je takšen sistem bolj ugoden za prijavitelje patentov, saj so postopki za ugotavljanje kršitev pogosto bistveno hitrejši kot postopki uveljavljanja patentov.
- Pristojnosti Sodišča evropskih skupnosti: pojavljalo se je močno nasprotovanje podelitvi pristojnosti Sodišču v zvezi z materialnim patentnim pravom, predvsem zaradi pomanjkanja izkušenj in znanj na področju patentnega prava. Prav tako bi se

¹⁶ European Scrutiny Comitee.

naj povečali stroški oziroma bi v primeru povečanja pristojnosti Sodišča nastali dodatni stroški in zamude v postopkih.

- Kakovost sodnikov: pomanjkanje sodnikov z ustreznimi tehničnimi znanji in usposabljanji na področju patentov, ki bi bili sposobni razumeti in ustrezno reševati patentne prijave ter vse ostale dejavnosti različnih oddelkov Enotnega evropskega in patentnega sodišča.
- Stroški Enotnega evropskega in patentnega sodišča: v sistemu, ki je bil v veljavi do takrat, bi bili stroški za vložitev tožbe, na slednjem, bistveno višji kot v primeru tožbe pred nacionalnim sodiščem.
- Vprašanja na področju jezikovne ureditve: nerešena postopkovna vprašanja, še posebej na področju postopkov, sodnih dokumentov in sodb.

Kljub vsem nerešenim vprašanjem, ki so se še vedno pojavljala, je bilo načrtovano, da bodo države članice EU na slovesnosti 22. decembra 2011 podpisale Sporazum o enotnem patentnem sistemu v Evropi, natančneje rečeno, da bodo sprejele Uredbo o enotnem patentnem učinku ter Uredbo o jezikovni ureditvi, ki sta predstavljali dva izmed treh stebrov Patentnega paketa EU. Sodelujoče države so pozdravljale napredek v smeri ustanavljanja bolj stroškovno in racionalno učinkovitega patentnega sistema. Vendar pa je bila po drugi strani prav hitrost, s katero so se sprejemale odločitve, razlog za zaskrbljenost. Kompromisni predlogi so bili, po mnenju mnogih, predvsem zaradi močne politične motiviranosti, da EU doseže uspeh in končni preboj na patentnem področju, oblikovani prehitro in brez načrta, kako rešiti odprta vprašanja opisana zgoraj ter brez ustrezne presoje in upoštevanja uporabnikov sistema.

Prednost vseh nesoglasij, predvsem nekaterih ključnih vidikov Patentnega svežnja EU, kot je na primer lokacija sedeža Centralne divizije, je bila v tem, da so imele patentne skupnosti dovolj časa za poenotenje in formuliranje ugovorov nacionalnih vlad in drugih organov (Troncoso 2013, str. 257–260). Sodelujoče države so imele na voljo dovolj časa, da so lahko ugotovile in definirale vse prednosti in slabosti, ki jih bo enotni patentni sistem prinesel s seboj. Prvič v zgodovini se je zdelo, da je volja sodelujočih držav dovolj velika, da bodo lahko premagale vsa nesoglasja in usmerile svoje moči k doseganju višjega cilja.

4.2 Dokončni dogovor in podpis sporazuma

Zgodovinski preboj na področju uveljavljanja enotnega evropskega patenta predstavlja sklep Evropskega sveta, ki je 29. junija 2012 naznanil, da se bodo pogajanja o prihodnosti enotnega patentnega sistema nadaljevala. Ta dolgo pričakovana odločitev je tlakovala pot za vzpostavitev enostavnejše, cenejše in učinkovitejše zaščite za, predvsem mala in srednje velika, podjetja v EU. Po dobrih tridesetih letih razprav in mnogih doseženih ter tudi propadlih dogovorih so imeli prijavitelji patentov končno možnost, da lahko za uveljavljanje patenta zaprosijo na enem mestu. Takšna ureditev bo imela pozitivne posledice za rast in poslovanje po vsej Evropi (Evropski svet 2013). Sprejet je bil še zadnji zakonodajni del, potreben za vzpostavitev enotnega patentnega sistema v Evropi.

Dogovor o nadaljevanju pogajanj na zasedanju Evropskega sveta pa ni bil edini dosežek na patentnem področju. Kompromis je bil dosežen še pri dveh temeljnih vprašanjih. Predlog za spremembo (*Brussels I Regulation*) je utrl pot Enotnemu patentnemu sodišču s specializiranimi pristojnostmi v patentnih sporih. Uredba je določala pristojnosti ter

priznavanje in izvrševanje sodnih določb v gospodarskih in civilnih zadevah (Brussels I 2012). Cilj je bil predvsem znižati stroške in omogočiti hitrejše odločitve o kršitvah in veljavnosti patentov. Drugi dosežen kompromis je bil sporazum o še enem nerešenem problemu, ki je vse do takrat buril duhove in se vse od decembra 2011 ni premaknil z mrtve točke. Končno je bilo določeno, kje bo sedež Enotnega patentnega sodišča 1. stopnje. Sedež Centralne divizije se bo nahajal v Parizu, nekateri njegovi oddelki pa v Londonu in Münchnu.

S tem zadnjim koščkom sestavljanke so bili rešeni oziroma dogovorjeni vsi deli Patentnega paketa in leta trdega dela so nazadnje prinesla uspeh (Svet Evropske unije 2013, str. 7). Obenem je kompromis zagotavljal trdne temelje za konkurenčnost evropskega patentnega sistema.

Zasedanje Evropskega sveta pa ni prineslo samo kompromisnih rešitev. Poleg nekaterih bistvenih vprašanj, ki so bila razjasnjena, je bila, še posebej s strani delegacije Združenega kraljestva, podana zahteva, da se črtajo nekatere določbe Osnutka uredbe o uvedbi enotnega patentnega varstva, ki so se nanašale na uveljavljanje enotnega patentnega varstva (členi od 6 do 8). Delegacija je izrazila zaskrbljenost, da bi sprejem teh odločb negativno vplival na dolgotrajnost procesov. Pravni odbor Evropskega parlamenta – JURI – je nasprotoval predlagani odstranitvi omenjenih členov, ker so menili, da je tema preveč pomembna in bi se jo moralo predstaviti na čas po poletnem odmoru parlamenta. Zadeve so ponovno nekoliko zastale čez poletje.

Delo na področju doseganja enotnega patentnega sistema se je v jeseni nadaljevalo. Premor je bil prekinjen v ponedeljek, 19. novembra 2012, ko je JURI razpravljal o sprejetju Patentnega paketa, pozornost je bila usmerjena predvsem na njegovo vsebino. 25 držav udeleženk okrepljenega sodelovanja, se je dogovorilo, da se sporni členi črtajo. Izbrisani členi so bili naknadno vključeni v Sporazum o enotnem patentnem sodišču.

Prisotni so se dogovorili tudi o nadaljnjem poteku dogodkov, kar je bilo pomembno predvsem zato, ker je omogočilo nekoliko bolj dolgoročen pogled na razvoj dogodkov (Dehns 2014). Države članice so bile na ta način tudi bolj obvezane sprejemati odločitve v določenih rokih. Predviden je bil naslednji časovni raspored:

- sprejetje Uredbe o enotnem patentu 10. decembra 2012;
- plenarno glasovanje v parlamentu 11. decembra 2012;
- sprejetje enotnega patenta in jezikovne ureditve do 21. decembra 2012;
- podpis Pogodbe o ustanovitvi enotnega patentnega sodišča 18. februarja 2013;
- ratifikacija pogodbe o Enotnem patentnem sodišču – pogodbo je potrebno ratificirati v Nemčiji, Franciji, Veliki Britaniji in 10-ih drugih državah, da bo lahko stopila v veljavo.

Države članice so soglasno sprejele dogovor o Enotnem patentnem svežnju na seji Odbora stalnih predstavnikov (Coreper I). Kasneje v istem večeru so poslanci na izredni seji Odbora za pravne zadeve Evropskega parlamenta – JURI – v Strasbourgu izrazili ogromno podporo predlogom, o katerih so se dogovorile članice, med njimi tudi zgoraj omenjenemu časovnemu razporedu uveljavljanja Evropskega patenta, pravico imetnika patenta, zagotovljeno na celotnem ozemlju držav članic, da lahko tretjim osebam prepove dejanja, zoper katera patent zagotavlja zaščito, ter težnja k bolj homogenemu patentnemu pravu (Svet Evropske unije 2013, str. 4–9). Obe odločitvi, tako držav članic kot poslancev, sta prinesli nov val optimizma.

Pravni odbor Evropskega parlamenta je dal na izredni seji potrebno soglasje k Patentnemu paketu vključno z Uredbo o varstvu enotnega patenta in delo se je lahko nadaljevalo po vnaprej predvidenih korakih.

Kot predvideno so 11. decembra zakonodajalci izglasovali podporo Patentnemu paketu EU. Države članice so tako storile še en pomemben korak h končnemu cilju. Ministri 25-ih od skupno 27-ih držav so sprejeli dogovor, da lahko izumitelji registrirajo svoje ideje na katerikoli agenciji EU. Predlog je bil prvič podan v letu 1973, vendar pa je bil zaradi vrste nesoglasij in sporov mnogokrat odložen. Podpora enotnemu patentu še nikoli ni bila tako pomembna kot v vse bolj globaliziranem in konkurenčnem svetu. Evropska unija in njeni ministri so prepoznali potrebo po enotnem patentnem sistemu, ki bo omogočil hitrejši in lažji, predvsem pa cenejši, prijave patentov. Prav zaradi naraščanja konkurenčne moči v Ameriki in na Kitajskem, kjer so patenti cenejši za kar 18 oziroma 60 krat, so bili tudi evropski akterji pripravljene hitreje najti srednjo pot in premostiti ovire, ki so še stale na poti enotnemu evropskemu patentu.

Vzpostavitev enotnega patenta je bila bliže kot kdajkoli prej v tridesetih letih. Možnost, da bodo izumitelji lahko pridobili pravno zaščito v 25 državah članicah EU, z izjemo Španije in Italije, z eno samo prijavo na Evropskem patentnem uradu, ki je predstavljala eno izmed osrednjih patentnih pravic, se je že svetlikala na obzorju. Vendar so bila še vedno potrebna določena prilagajanja. Uredba o ustanovitvi enotnega patenta je bila še vedno v fazi osnutka. Vsebovala je nekaj spornih točk, ki jih je bilo potrebno razrešiti pred februarjem, ko je bilo določeno, da se izvede še zadnje dejanje uveljavljanja enotnega patenta. Posebej sporni, do tedaj, so bili členi Uredbe od 6 do 8, ki so predvidevali podelitev izrecnih pristojnosti glede vprašanj kršitev patenta Sodišču evropske unije. Mnogi strokovnjaki so trdili, da slednje nima dovolj izkušenj na patentnem področju in posledično za reševanje patentnih postopkov ter bi njegovo vmešavanje pomenilo zgolj dolgotrajne postopkovne zamude. Odločeno je bilo, da se sporni členi črtajo in nadomestijo z novim 5. členom, katerega namen je bil poudariti primarnost evropskega prava, obenem pa Sodišču EU ne daje pravice nadzora nad ugotavljanjem kršitev (Morton in Beckett 2012). Izvajanje novega člena v praksi je bilo dokaj nejasno.

Predlog je predvideval, da Enotno patentno sodišče ne bo imelo izključnih pristojnosti nad patentnimi postopki, dokler sistem ne bo v veljavi vsaj sedem let. Po mnenju marsikoga je bilo določeno obdobje prekratko, da bi lahko Sodišče v zadostni meri vzpostavilo vse potrebne mehanizme. Prav tako v tem času ne bi mogli zagotovo ugotoviti, kako učinkovito je njegovo delovanje.

Kot rečeno je Uredbo sprejelo samo 25 od 27-ih držav članic. Španija in Italija sta bili pričakovano izvzeti. Na dan glasovanja Evropskega parlamenta sta podali mnenja na Sodišče evropskih skupnosti, da bi se moral sklep Sveta, s katerim je bilo odobreno okrepljeno sodelovanje, razveljaviti. Trdili sta, da je bila iz številnih razlogov, med drugim tudi ta, da Svet ni imel pristojnosti sprejeti odločitve, odločba neveljavna. Španija in Italija sta se morali tako do februarja odločiti, ali se bosta novemu sistemu pridružili ali pa bosta iz njega izključeni. Čeprav njuna izključitev ne bi preprečila italijanskim in španskim podjetjem uporabe enotnega sistema.

Enotni patent je moral biti, pred vstopom v veljavo, sprejet še s strani Evropskega parlamenta in Sveta Evropske unije.

V drugi polovici decembra, 17. decembra 2012, sta bila s strani Sveta Evrope ter Evropskega parlamenta sprejeti dve uredbi, ki sta dokončno uredili jezikovno področje ter ustvarjali

enotno patentno zaščito¹⁷. Obe uredbi sta vstopili v veljavo 20. januarja 2013. Edino področje, ki je ostalo še nerešeno, je bilo vprašanje Enotnega patentnega sodišča, za katerega pa je bil določen čas razprave v februarju 2013. S sprejetjem enotne patentne zaščite se je povečal tudi razpon nalog Enotnega patentnega urada.

Urad je tako, po novem, zadolžen za:

- sprejemanje in obravnavanje zahtevkov za enotne patente z enotnim učinkom;
- podeljevanje enotnih učinkov oziroma zavrnitev zahtevkov, če pogoji za pridobitev niso bili izpolnjeni;
- objavljanje prevodov v prehodnem obdobju;
- ustvarjanje in vzdrževanje novega »registra enotne patentne zaščite«, ki bo vseboval omejitve, prenose pravic, ponovne vpise, licenciranje in razveljavitev enotnih patentov;
- zbiranje letnih pristojbin za enotne patente;
- distribucijo dela letnih pristojbin med sodelujoče države;
- upravljanje sistema za nadomestila – vračilo stroškov prevajanja vlagateljem, ki bodo vložili zahteve v uradnem jeziku Unije, ki pa ne bo nemščina, angleščina ali francoščina.

Nove naloge Evropskega patentnega urada so namenoma bolj preproste in oblikovane kot podaljšek nalog na področju registracije patentov. EPU deluje na podlagi svojih lastnih notranjih pravil in ne na podlagi prava Evropske unije. Kakršnekoli pritožbe glede enotnega patentnega varstva se lahko naslovijo na Enotno patentno sodišče. Da bo lahko urad uspešno izvajal vse naloge, ki so mu bile zaupane, bo moral vzpostaviti potrebna pravila. Ta pravila in postopki morajo biti preizkušeni in ne smejo kršiti Evropske patentne konvencije. Vključevati morajo pravna sredstva (povrnitev v prvotno stanje, dodatne pristojbine v primeru zamude pri plačilu). Ne nazadnje bo potrebno izpolniti potrebo po novih in bolj integriranih informacijskih sistemih.

Jezikovna ureditev je uporabniku bolj prijazna. Če so starejši predlogi jezikovne ureditve predvidevali, da mora vlagatelj patenta porabiti ogromno časa in denarja, da zadosti vsem kriterijem, je nova veliko manj zahtevna:

- prevod po podelitvi patentna ni potreben;
- prevod patentov s prevajalnikom EPO ali Google, ki sta optimizirana za prevajanje patentnih dokumentov;
- prevod lahko zahteva sodišče ali domnevni kršitelj, v primeru spora stroške krije imetnik patenta;
- kadar je jezik postopka pred Evropskim patentnim uradom francoščina ali nemščina, je v prehodnem obdobju 12-ih let potreben prevod v angleščino;
- predvideva se povračilo oziroma nadomestilo stroškov prevajanja.

Dolgoletna pogajanja in dogovarjanja so dosegla vrhunec in zaključek 19. februarja 2013, ko je 24 držav članic na zasedanju Sveta podpisalo mednarodni sporazum o vzpostavitvi Enotnega patentnega sodišča. Države članice so sporočile glasen »DA« za vzpostavitev enotnega območja patentnega prava. Ustanovitev Enotnega sodišča je predstavljala še zadnji manjkajoči del Patentnega paketa EU. Če so se do takrat spori glede istega patenta reševali na več sodiščih v različnih državah, se bodo zdaj ti centralizirali na enem mestu.

¹⁷ Regulation 1257/2012 creating unitary patent protection in Regulation 1260/2012 on language arrangements 2012.

Sodelujočim državam članicam se je 5. marca pridružila tudi Bolgarija in podpisala sporazum. Sporazum bo začel veljati, ko ga bo ratificiralo 13 držav članic. Do sedaj je to storila samo Avstrija (Evropska komisija 2014). Kljub temu da je Poljska sodelovala pri okrepljenem sodelovanju, ni podpisala uredbe o Enotnem patentnem sodišču, čeprav je nekaj mesecev pred tem izrazila podporo temu instrumentu. Glavni pomisleki poljskih oblasti se vrtijo predvsem okoli uporabe tujih jezikov v postopku vložitve vloge za uveljavljanje patenta ter dejstvo, da bi se sprejemale odločitve sodišča zunaj Poljske, natančneje na sedežih Sodišča v Londonu, Parizu in Münchnu (Ciesnowski 2013).

Najmočnejši nasprotnici enotnemu patentnemu sistemu ostajata Italija in Španija. Obe državi sta podali zahtevo na Sodišče evropske skupnosti, da razveljavi odobreno okrepljeno sodelovanje, katerega namen je bil vzpostavitev enotnega evropskega patenta. Državi sta takrat zavrnila sodelovanje, katerega cilj je bil tudi ustanovitev centraliziranega sistema za sprejemanje dogovorov, usklajevanja in nadzor na ravni Evropske unije. Italija in Španija sta zahtevali razveljavitev takšnega sodelovanja, saj naj bi bilo neveljavno iz več razlogov. Eden od pomislov je bil, da predlagana jezikovna ureditev, ki preferira ene jezike pred drugimi, ustvarja neuravnotežen sistem z negativnimi posledicami za konkurenčnost držav, zaradi česar je okrepljeno sodelovanje nedopustno.

Sodišče je 16. aprila 2013 ugotovilo, da Pogodba o delovanju Evropske unije dovoljuje, da lahko države članice Unije v okviru notranjega trga oblikujejo evropske pravice intelektualne lastnine. Z ustanavljanjem slednjega so tesno povezane pristojnosti za sprejemanje jezikovne ureditve. Te kompetence posledično sodijo na področje delovanja notranjega trga, ki spada na področje deljenih pristojnosti med EU in državami članicami. Neekskluzivnost teh pooblastil pomeni, da je imel v marcu 2011 Svet vso pravico, da dovoli okrepljeno sodelovanje (CJE/13/47 2013).

Kljub sprejetemu sklepu Sodišča evropskih skupnosti, da je Svet Evrope deloval v skladu s pravom Evropske unije in torej ni kršil pravic nobene države članice, niti ni dopustil nelojalne konkurence zaradi jezikovne ureditve, se Španija in Italija nista pridružili okrepljenemu sodelovanju, edini izmed, takrat, 27 držav članic, niti nista sprejeli nobenega dela Patentnega paketa EU. Čeprav sta državi izvzeti, se lahko, kadarkoli želita, pridružita podpisu sporazuma in tako postaneta polnovredni članici evropskega patentnega sistema. Obenem pa njuno nesodelovanje ne pomeni, da podjetja, ki imajo sedež v eni izmed obeh držav, ne morejo postati del enotnega patentnega sistema oziroma, da ne morejo koristiti vseh pozitivnih posledic, ki jih le-ta prinaša.

5 EVROPSKI PATENT IN NJEGOVA VLOGA PRI POSLOVANJU PODJETIJ

Enotni evropski patent pomeni veliko spremembo v evropskem prostoru. Ne le spremembo na pravnem področju, temveč prinaša mnoge spremembe tudi za podjetja, predvsem mala in srednje velika. Podjetjem so dane nove priložnosti z enotnim patentnim sistemom, obenem pa ne more nihče še zagotovo reči, kako točno bo novi patent vplival na poslovanje podjetij. Za enkrat lahko strokovnjaki zgolj domnevajo in predvidevajo, kakšne posledice bo takšen sistem prinesel.

Intelektualna lastnina in inovacije, katerih del so tudi patenti, predstavljajo pomemben člen poslovanja vsakega podjetja in vedno bolj pridobivajo na veljavi. Poročilo, ki ga je septembra 2013 prejela Evropska komisija¹⁸, lepo ponazarja pomembnost intelektualne lastnine. Slednje ugotavlja, da je približno polovica vseh gospodarskih panog IP-intenzivnih – proizvodnja motornih vozil, inženiring, finančne in zavarovalniške dejavnosti, vzdrževanje računalnikov, farmacija. IP-intenzivne industrije predstavljajo kar 90 % trgovske dejavnosti EU s preostalim svetom in ustvarjajo eno izmed treh služb v EU.

Pomembno je, da se podjetje vseskozi razvija in izpopolnjuje, saj le tako lahko konkurira na vse bolj agresivnem in globaliziranem mednarodnem trgu. Konkurenca je vedno bolj zaostrena (EPO in OHM 2013, str. 4–9). Podjetja z velikim inovacijskim potencialom imajo prednost pred tistimi, ki stagnirajo in ne usmerjajo dela svoje poslovne politike v nove spremembe in zamisli. V poslovnem svetu mnogokrat velja, da če ne napreduješ, nazaduješ. In napreduješ lahko zgolj z vedno novimi idejami in izumi.

Patenti predstavljajo pomemben delež inovacijskega potenciala podjetij. Da lahko le-ta pripomore k izboljšanju poslovanja in dvigne dobičkonosno krivuljo, je pomembno, da imetniki patenta v celoti koristijo vse pravice, ki so jim dane in se tudi zaveda, katera področja vse pokrivajo te pravice. Pred sprejetjem enotnega evropskega patenta so manjša in srednje velika podjetja, v veliki večini, omejila svoje patentne pravice znotraj nacionalnih meja. Težko je bilo oceniti, ali bo evropski patent, kot je bil v veljavi takrat, res prinesel toliko dobička, da bo pokrival stroške, ki so nastali pri njegovi pridobitvi. Tveganje je bilo veliko.

Ena izmed glavnih značilnosti dosedanjega patentnega sistema je bila razdrobljenost, ki je nastala kot posledica 27-ih nacionalnih patentov združenih v enega, razdrobljenost, ki je druge gospodarske velesile, kot so Japonska, Kitajska in ZDA, niso poznale. Ta neenotnost je imela na poslovanje podjetij izrazito negativen vpliv in je pripomogla k:

- visoki stopnji negotovosti in povišanju kompleksnosti vodenja;
- visokim stroškom tožb v primeru večkratnih ali vzporednih sodnih postopkov;
- gospodarski in pravni neuskkljenosti.

Nov enotni patentni sistem bo s centralizacijo ne le zmanjšal finančne izdatke, temveč bo tudi povečal učinkovitost in privlačnost sistema (Danguy in Pottelsberghe 2009, str. 4). Predvideva večje ugodnosti in predvsem lažji dostop do enotnega patenta. Na poslovanje podjetij bodo imeli vpliv predvsem:

¹⁸ Intellectual Property Rights intensive industries: contribution to economic performance and employment in Europe.

1. zmanjševanje stroškov,
2. poenostavljeni postopki pridobitve in
3. enotno patentno sodišče.

Evropska unija oziroma sodelujoče države članice so želele z enotnim patentnim sistemom dopolniti manjkajoči košček k ustvarjanju enotnega notranjega trga, na katerem lahko evropska podjetja delujejo in sodelujejo na podlagi enakopravnih meril. Če je do leta 2013 pridobitev enotnega patenta predstavljala velik finančni zalogaj, se je le-ta kot posledica sprejetja novega enotnega patentnega sistema bistveno zmanjšal. Tako lahko tudi podjetja z manjšim kapitalom uveljavijo enotni evropski patent in se širijo preko meja lastne države. Podjetjem so se odprla mnoga vrata. Pridobitev patentov bo veliko lažja in hitrejša, kakršnekoli kršitve patentnih pravic se bodo reševale na enem mestu in ne bodo več podvržene nacionalnim pravnim sistemom in dolgim zamudam, ki jih je takšen način prinesel. Jezikovna ureditev oziroma področje prevajanja je uporabnikom veliko bolj prijazno kot prej, kar predstavlja enega izmen temeljnih razlogov zmanjševanja stroškov pridobitve patenta.

Podjetja stojijo pred novimi izzivi. Dokler ne bo zahtevanih 13 držav ratificiralo Uredbe o ustanovitvi Enotnega patentnega sodišča, ne more nihče zatrdno reči, kako bo nov patentni sistem oblikoval in vplival na poslovanje podjetij. Neovrgljivo dejstvo pa je, da so se podjetjem odprla mnoga vrata priložnosti in na njih je, da zakorakajo skozi in v celoti izkoristijo dane ugodnosti.

5.1 Posledice nove ureditve za poslovanje podjetij

Enotni evropski sistem bo podjetjem omogočil lažjo, hitrejšo in predvsem cenejšo pridobitev enotnega patenta z veljavnostjo v izbranih državah članicah EU. Podjetja se bodo na podlagi novega patentnega sistema lažje odločala za uveljavitev enotnih evropskih patentov, kar jim bo omogočilo delovanje na mednarodnem parketu. S tem, ko bodo pridobila patentne pravice tudi v drugih evropskih državah, bodo lahko svoje poslovanje razširila preko meja nacionalnih držav. Večji trg nezadržno pomeni tudi več možnosti za podjetja.

5.1.1 Zmanjšanje stroškov

Uspeh novega enotnega patenta, v veliki meri, temelji na zmanjšanju stroškov pridobitve patenta, kar bo olajšalo poslovanje predvsem malim in srednje velikim podjetjem. Velika podjetja so stroške uveljavljanja patenta (predvsem tiste, ki so nastali kot posledica prevajanja) vzela kot ceno, ki jo pač morajo plačati, če želijo poslovati v EU (Riley 2002, str. 300). Države članice so predvidele, da se bodo celotni upravni stroški vložitve in ohranjanja enotnega evropskega patenta, vključno s Patentnim uradom, prevajanjem in sodnimi taksami, zmanjšali za kar 80 %. Ta številka je bila na začetku nekoliko nižja, predvidevalo se je zmanjšanje stroškov za okoli 70 %.

Stroški patenta so sestavljeni iz (Evropska komisija 2013):

	Evropski patent	Nov enotni evropski patent
Prevajanje	23.375 €	5.610 €
Objava/publikacija	2.987 €	308 €
Zastopstvo	5.750 €	500 €
Skupaj	32.112 €	6.418 €

Največje znižanje stroškov bo posledica enega samega postopka za dodelitev. Prej je potekalo več nacionalnih postopkov – v primeru, da je želel vlagatelj pridobiti patent v več različnih državah Evropske unije. Zdaj bo potreben samo en uradni postopek pred Evropskim patentnim uradom. Posebej težavno je bilo tudi določanje oziroma oblikovanje cen letnih pristojbin za podaljšanje patenta. Preden je bil sprejet enotni patent, je Patentni urad sicer preučil in tudi podelil patent, vendar so morali imetniki plačati začetne pristojbine za registracijo v vsaki državi, v kateri so želeli patentno varstvo, posebej. Velikokrat so države zahtevale tudi več prevodov in udeležbo svojih odvetnikov v postopkih. Seveda pristojbine niso bile zgolj začetni, enkratni strošek (Edmondson 2013). Imetniki patenta so morali vsako leto plačevati pristojbine za podaljšanje in to v vsaki državi, v kateri je bil njihov patent veljaven. Te pristojbine so predstavljale približno 15 % celotnih patentnih stroškov.

Omenjene prakse so pomenile, da pridobitev patenta v Evropi predstavlja finančno zelo velik zalogaj, zlasti za mala in srednje velika podjetja. Eden glavnih argumentov za oblikovanje enotnega patenta je bil prav zmanjšanje stroškov in tako podjetjem odvzeti del finančnega bremena. Patentiranje je bilo v Evropi znatno dražje kot pridobitev patentna, na primer v ZDA ali na Kitajskem, ki predstavljata glavni konkurenčni sili Evropski uniji. Patenti v teh dveh državah predstavljajo pomemben del gospodarstva in velik doprinos h gospodarski rasti. Evropska unija je tako prepoznala pomembnost spodbujanja malih in srednje velikih podjetij k večji uporabi notranjega trga Unije in širjenje poslovanja le-teh preko svojih držav. In enotni patent, za katerega je po novem potrebna samo ena potrditev in eno plačilo pristojbine za obnovitev dovoljenja, ima pri tem pomembno vlogo.

Preden so lahko pristojni sprejeli nov patentni finančni okvir in s tem znižali stroške, so morali vzeti v ozir nekatere ključne točke, brez upoštevanja katerih bi bilo izjemno težko, če že ne nemogoče, uspešno znižati predvidene izdatke (Peterreins in Pegram 2013, str. 16–20):

- Pristojbine so morale biti dovolj visoke oziroma primerne za finančno podporo Evropskemu patentnemu uradu.
- Z višino pristojbin so se morale strinjati vse sodelujoče države – ta točka predstavlja izrazito politični dejavnik.
- Pristojbine so morale biti dovolj ugodne, da bi pritegnile lastnike patentov.
- Pomoč pri določanju: primerjava obstoječih proračunov.

V skladu z enotnim evropskim patentom se bodo pristojbine delile po načelu: 50 % Evropskemu patentnemu uradu, ki je pristojen za vodenje registra vseh enotnih patentov in razdelitev preostale polovice med vse nacionalne Patentne urade, ki bodo ratificirali pogodbo. EPO je odgovoren za upravljanje in odobritev enotnega patenta in bo deloval kot nekakšen virtualen nacionalni urad na ozemlju vseh sodelujočih držav članic EU. Zadržke pred takšno

ureditvijo so imeli, pričakovano, predvsem nacionalni patentni uradi, ki so si po prejšnjem sistemu delili pristojbine za podaljšanje veljavnosti 50–50 s Patentnim uradom. Po novem bodo njihove provizije znatno nižje, kar pa posledično pomeni tudi znižanje izdatkov uveljaviteljev in imetnikov patentov.

Pristojbine za podaljšanje enotnih patentov bodo, preden bo izdelek na trgu in v prvih letih, nižje. Takšna odločitev je smiselna, saj se v prvih letih izdelek na trgu šele uveljavlja. Kasneje po 10–12-ih letih, ko izdelek postaja uspešnejši in ustvarja večje prihodke, se bodo zvišale tudi pristojbine za podaljšanje patentnih pravic. Najvišja stopnja pristojbin bi bila od 15. do 20. leta veljavnosti patenta.

Posebej pomembno je olajšati postopek patentiranja malim in srednje velikim podjetjem, še posebej na podlagi ugotovitve strokovnjakov, da nižji stroški in poenostavitev patentnih postopkov pomagajo spodbujati inovativnost med slednjimi in posledično spodbudijo gospodarsko rast po vsej Evropi. Praksa nižjih pristojbin za mala in srednje velika podjetja je že uveljavljena v ZDA in nekaterih evropskih državah.

Zanimivo je, da je v času, ko so se začela pospešena pogajanja za ustanovitev enotnega patenta, Evropski patentni urad zabeležil rekordno število patentnih prijav v letu 2012. Patentne prijave so bile podane predvsem s strani evropskih podjetij, ki so najuspešnejša na osmih od desetih najboljših tehnoloških področjih (Edmondson 2013). Med evropskimi vlagatelji prevladujeta dva izmed treh najhitreje rastočih patentnih sektorjev: Električni stroji, aparati in energija ter Motorji, črpalke in turbine.

Ko potegnemo črto, se nam postavi zanimivo vprašanje: Ali bodo patentni stroški res nižji in bolj ugodni za vse imetnike patentov? Tudi za tiste, ki bi želeli patentno zaščito v zgolj dveh ali treh evropskih državah?

Po statističnih podatkih Evropske komisije je bilo do leta 2013 v vseh državah članicah Evropske unije potrjenih le okoli 2 % evropskih patentov, 8 % v 13 ali več državah ter 40 % v 5 državah. Preostala polovica patentov je bila veljavna v zgolj 3 državah Unije. Geografska pokritost evropskih patentov v povprečju pokriva 5 držav članic EU in stroški patentne zaščite oziroma pristojbine za podaljšanje veljavnosti patenta so v tem primeru relativno nižje kot predvidene pristojbine za enotni patent s širšo geografsko pokrito zaščito.

Enotna patentna zaščita bo nedvomno v prid desetim odstotkom imetnikov patentov, ki so imetniki patentne zaščite v 13 ali več državah članicah EU. Za preostalih 90 % je položaj bolj nejasen in je v veliki meri odvisen od tega, ali bo večja geografska pokritost v poslovnem interesu imetnika patenta ter v natančnem določanju ključnih trgov patenta. Nekaj ključnih opazanj, ki postavljajo znižanje stroškov za pridobitev in podaljšanje veljavnosti patenta pod vprašaj:

- Še vedno bo potreben prevod patenta v enega izmed uradnih jezikov. Cena prevoda bo približno enaka prihranku, ki bo nastal na področju veljavnosti patenta.
- Španija in Italija se nista pridružili enotnemu evropskemu patentu. Stroški pridobitve patenta v teh dveh državah bi bili še vedno enaki kot v dosedanem evropskem patentnem sistemu.
- Pristojbine za podaljšanje kombinacije enotnega evropskega patenta ter evropskega patenta, kot je bil v veljavi do leta 2013, bi bile višje.
- Belgija ni podpisnica Londonskega sporazuma, torej bi bil zanjo potreben celotni prevod patentnega zahtevka.

Kljub začetnemu navdušenju nad novim sistemom, ki naj bi prinesel koristi predvsem malim in srednje velikim podjetjem, se zdi, da bodo iz novega patentnega sistema največ pridobila velika podjetja, ki imajo dovolj velik proračun, ki jim omogoča rutinsko potrditev patenta v petih ali več državah. Vendar pa enotna patentna zaščita, po drugi strani, omogoča manjšim podjetjem bolj cenovno dostopno pot za doseganje varstva v večini držav članic EU, če bo to v njihovem interesu (Reddie in Grose 2013, str. 2–3). Evropski patent, ki je v preteklosti, če sklepamo po statističnih podatkih navedenih zgoraj, večini podjetij predstavljal, predvsem zaradi izredno visokih finančnih stroškov, nedosegljiv cilj, bo sedaj veliko lažje dostopen. Navkljub vsem špekulacijam in preračunavanjem o stroških patentne zaščite v eni, dveh ali več evropskih državah, tako podpisnicah Patentnega paketa EU kot tistim, ki se z njim niso strinjala, bodo finančni izdatki za patente s tako širokim patentnim učinkom nižje kot kadarkoli prej. Mala in srednje velika podjetja bodo lahko denar, ki bi ga pred uvedbo enotnega patentnega sistema porabila za registracijo patenta in njegovo veljavnost, namenila razvoju svojih podjetij in ustvarjanju novih delovnih mest.

Stroški prijave enotnega patenta in pristojbin za njegovo podaljšanje še niso bili točno določeni (Moran 2013). To področje predstavlja enega izmed bolj občutljivih. Kajti ustvariti je potrebno sistem, ki bo privlačen za prijavitelje patentov, kar v glavnem pomeni, da morajo biti izdatki za patente z enotnim učinkom približno enaki kot stroški treh ali štirih nacionalnih patentov; če bodo ti stroški večji, še posebej glede na to, da enotni patentni učinek ne zajema Španije in Italije, bo veliko težje ustvariti stroškovno strukturo, ki bo dovolj zanimiva za bodoče imetnike patentov.

5.1.2 Poenostavljeni postopki

Ena izmed treh prednosti enotnega evropskega patenta je tudi poenostavitev postopkov pridobitve patenta. Če je prejšnji patentni sistem predvideval vložitev patentnega zahtevka pri nacionalnih patentnih uradih, če je želel vlagatelj pridobiti patentne pravice v več različnih državah, se nov sistem poslužuje zgolj enega postopka prijave pred Evropskim patentnim uradom. Prednost takšnega načina pridobitve patenta je tudi v tem, da ni bilo potrebno ustanavljati nove institucije, ki bi skrbela za podelitve patentov z enotnim učinkom, ampak so te pristojnosti izključno v rokah že obstoječega organa in vzpostavljanje novih kanalov ni bilo potrebno. Tudi postopki za pridobitev patenta pred Patentnim uradom ostajajo praktično nespremenjeni. Koraki, ki jim mora slediti oseba, ki želi pridobiti patentne pravice, so sledeči:

1. Predhodna faza – preden sploh zaprosimo za evropski patent: preden sploh želimo pridobiti patent, moramo vedeti, kaj sploh so patenti in kaj izumi. Da lahko patentiramo določen izum, mora ta zadostiti trem kriterijem: mora biti nov, industrijsko uporabljev in inovativen. Paziti moramo, da patenta ne zamenjamo z drugimi pravicami intelektualne lastnine (modeli, avtorske pravice, blagovne znamke). Pred vložitvijo patentnega zahtevka je priporočljivo opraviti »patentno iskanje«.
2. Vložitev zahtevka – vlogo za prijavo enotnega patenta lahko vložimo pred Evropskim patentnim uradom ali na nacionalnem patentnem uradu. Vloga mora vsebovati:
 - prošnjo za podelitev patenta,
 - opis izuma,
 - zahtevke,
 - risbe in,
 - povzetek.

Prisotnost poklicnega zastopnika je obvezna samo za prosilce, ki niso državljani članic EU. V ostalih primerih Patentni urad zgolj priporoča njegovo prisotnost.

3. Preučitev vloge in ostali formalni začetni postopki – prvi korak po vložitvi patentnega zahtevka je natančnejša preučitev vloge (ali so bile posredovane vse potrebne informacije in dokumentacija), da se lahko določi datum vložitve.
4. Iskanje – poteka vzporedno s preučitvijo vloge. Natančneje se pregleda vsa vložena dokumentacija, ki je na voljo Patentnemu uradu in bi lahko bila pomembna za presojo novosti in inovativne ravni. Ne gre zgolj za preučitev patentnega zahtevka, ampak se upoštevajo tudi opis in skice. Takoj, ko je podano mnenje, ali vloga in izum izpolnjujeta vse zahteve za pridobitev, se le-to pošlje prijavitelju.
5. Objava zahtevka – zahtevki je običajno objavljen skupaj s poročilom o iskanju (4. korak), po navadi 18 mesecev po datumu vložitve prijave. Vlagatelji imajo nato na voljo 6 mesecev, da se odločijo, ali bodo postopek nadaljevali, in sicer to storijo tako, da zahtevajo vsebinski preizkus. V tem roku mora vlagatelj plačati tudi ustrezno pristojbino.
6. Vsebinski pregled – evropski patentni urad preveri ali evropska patentna prijava izpolnjuje vse zahteve Evropske patentne konvencije in ali se patent lahko podeli. Zaradi zagotovitve večje objektivnosti je oddelek za preizkuse običajno sestavljen iz treh ocenjevalcev.
7. Podelitev patenta – ko oddelek za preizkuse odloči, da se patent lahko odobri, izda odločbo. Podelitev patenta je objavljena v Evropskem patentnem biltenu, ko so bile plačane vse potrebne pristojbine in prevodi. Odločitev o podelitvi patenta začne veljati z dnevom objave.
8. Veljavnost – ko je patent enkrat podeljen, mora biti potrjen v vsaki od določenih držav v določenem roku, da lahko ohrani svoj zaščitniški učinek in se lahko izvršujejo postopki zoper kršitelje.
9. Nasprotovanje veljavnosti/opozicija – ko je enotni patent podeljen, se lahko v devetih mesecih, ko je bila podelitev omenjena v Evropskem patentnem biltenu, vloži ugovor zoper veljavnost patenta. Ugovor je vložen s strani tretje osebe, po navadi so to konkurenti tožeče stranke. Oseba meni, da patent ne bi smel biti odobren, to pa utemeljuje v veliki večini s tem, da izumu manjka faktor novosti ali inovativnosti.
10. Omejitev/preklic – ta stopnja lahko pomeni razveljavitev ali omejitev postopka, ki ga je začel imetnik patenta. Imetnik patenta lahko kadarkoli zahteva omejitev ali razveljavitev njegovega patenta. Omejitev začne veljati, ko je le-ta objavljena v Evropskem patentnem biltenu.
11. Pritožba – odločitve Evropskega patentnega urada (zavrnitev vloge, odločitve v primeru nasprotovanja veljavnosti patenta) so odprte za pritožbe. Pritožbe o odločitvah obravnava neodvisna komisija za pritožbe (European Patent Office 2014).

Pomemben del postopkov za pridobitev enotnega patenta je tudi jezikovna ureditev. V Evropski uniji obstaja 23 uradnih jezikov in do sedaj je večina držav članic zahtevala prevod patentnega zahtevka v svoj jezik. Zaradi tega razloga so bili ti prevodi zelo dragi in so predstavljali velik finančni strošek za podjetja in posameznike. Jezikovna ureditev vključuje pomembno področje prevajanja ter ureja, v katere jezike mora biti prevedena vloga za pridobitev patenta, kateri bo uradni jezik postopkov pred patentnim uradom itd. To področje je eno izmed bolj kompleksnih področij, ki jih je bilo potrebno urediti pri sprejetju enotnega patenta in je dolgo predstavljalo jabolko spora med državami članicami. Kljub trudu še zdaj ni zadovoljivo urejeno za vse države članice EU, še posebej močni nasprotnici sta Španija in Italija, ki navajata neustrezno jezikovno ureditev kot enega izmed pomembnejših razlogov, zakaj nista pristopili k enotnemu patentnemu sistemu.

Po mnogih pogajanjih je 25 držav prišlo do kompromisne rešitve, kako bodo urejeni patentni prevodi. Rešitev določa, da se lahko zahtevki za patente izpolnijo v enem izmed treh uradnih jezikov: francoskem, nemškem ali angleškem. Zahtevek je lahko vložen pri Evropskem patentnem uradu tudi v kateremkoli drugem jeziku, vendar mora biti v roku dveh mesecev zagotovljen prevod v enega izmed treh uradnih jezikov.

Uradni jezik postopkov pred Patentnim uradom je tisti, v katerem je bil podan zahtevek oziroma je bil vanj preveden. Specifikacije enotnega evropskega patenta so prav tako objavljene v uradnem jeziku postopka ter vsebujejo prevod patentnega zahtevka v preostalih dveh uradnih jezikih.

Validacija enotnega patenta ne bo potrebna in posledično tudi ne bo morebitnih zahtev po prevodih v zvezi z validacijo patenta. Vendar pa Uredba o jezikovni ureditvi predvideva posebno ureditev v prehodnem obdobju:

- Enotni patenti podeljeni v nemščini ali francoščini se morajo v celoti, torej ne zgolj patentni zahtevki, prevesti v angleški jezik.
- V primeru, da je bil enotni patent podeljen v angleškem jeziku, mora biti priložen prevod patentnih specifikacij v kateremkoli drugem uradnem jeziku Evropske unije.

Poenostavitev postopkov prevajanja ter krajši čas, ki bo posledica manjšega števila zahtevanih prevodov, pa ne bosta edini prednosti za mala in srednje velika podjetja. Ta dva elementa predstavljata enega izmed razlogov zmanjševanja patentnih stroškov. Podjetja bodo lahko denar, ki bi ga drugače namenila prevajanju patentnih zahtevkov, preusmerila v razvoj in raziskave. Kot smo že omenili, je bil do sedaj predviden strošek pridobitve evropskega patenta okoli 36.000 €, po uveljavitvi enotnega patenta se bo ta strošek znižal na 5.000 €. Patentno varstvo bo na začetku, v prehodnem obdobju, največ 12 let, nekoliko višje, in sicer 6500 €. Višje bo zaradi dodatnih prevodov, ki bodo zahtevani v prehodnem obdobju. V prihodnosti se predvideva, da bodo na voljo kakovostni računalniški prevodi (Parreira 2013). S pomočjo tehnologije bodo postopki prevajanja še hitrejši in cenejši. Podjetjem oziroma izumiteljem ne bo več potrebno iskati ustreznega prevajalca, ampak bo delo opravil kar računalnik sam.

Dolgoročni oziroma končni cilj enotnega patenta, ki se bo začel uresničevati po prehodnem obdobju 12 let, je, da po podelitvi evropskega patenta prevod v druge jezike sploh ne bo več potreben. Če bodo podjetja z novo jezikovno ureditvijo, ki je bila že sprejeta, veliko pridobila, bo nov predviden sistem še zmanjšal stroške patentnega varstva za vseh 25 sodelujočih držav. Program, ki ga ima namen razviti Evropska patentna organizacija, se bo imenoval Patentni prevod – Patent translate – in bo zasnovan tako, da bo uporabnikom nudil brezplačen spletni dostop za namen pridobivanja informacij in bo omogoča samodejni prevod vseh evropskih patentnih prijav in patentov (Kuhnen 2013, str. 15–16). Izključno v primeru sodnega spora ali na zahtevo sodišča oziroma domnevnega kršitelja, bo imetnik patenta moral zagotoviti »človeški« prevod v ustrezni jezik.

5.1.3 Enotno patentno sodišče

Do februarja 2013 so bili pristojni organi, ki so odločali o veljavnosti in kršitvah evropskih patentov, nacionalna sodišča in organi držav pogodbenic Evropske patentne konvencije. V praksi je to povzročalo številne težave, na primer ko je imetnik patenta želel uveljaviti patent

v več evropskih državah ali ko je tretja stranka želela preklic veljavnosti patenta. Posledice decentraliziranosti pravnega patentnega področja so bile predvsem visoki stroški, velika verjetnost kontradiktornih odločitev ter predvsem pomanjkanje pravne gotovosti (Esche 2013, str. 3–4). Imetniki patentov in tretje strani, ki so bile vpletene v pravne spore, so si lahko odločitve sodišča razlagali po svoje. Procesi so bili dolgotrajni in nihče ni točno vedel, kdo je pristojen za odločanje v patentnih sporih. Je to država, iz katere je imetnik patenta; država, iz katere je tretja stranka v sodnem procesu; nacionalno sodišče države, v kateri je patent veljaven? Že hiter pregled nam pokaže, kako hitro je lahko prišlo do konfliktov in nestrinjanj glede pristojnosti. Vpleteni v sodne spore so si tako prizadevali, da bi izkoristili predvsem razlike v:

- razlagi nacionalnih sodišč o usklajenem evropskem patentnem pravu,
- procesni zakonodaji,
- ravni dodeljene odškodnine (Kuhnen 2013, str. 16–17).

Razumljivo je, da je bilo pred sprejetjem enotnega patentnega sistema potrebno natančno urediti pravno področje. Brez tega je bila tudi uspešnost novega enotnega patenta pod velikim vprašajem. Države članice EU so se tega zavedale in tako nov enotni patentni sistem predvideva tudi nov pravni sistem, ki bo urejal zapleteno in kompleksno področje reševanja patentnih sporov. S patentnim paketom Evropske unije je bila ustvarjena popolnoma nova institucija z novimi pristojnostmi: Enotno patentno sodišče, ki bo imelo pristojnosti na področju evropskih patentov ter patentov z enotnim učinkom – enotni patenti. Sodelujoče države so z uvedbo Enotnega sodišča želele zajezi nepravilnosti na področju patentnega prava in onemogočiti udeležencem v sodnih sporih, da bi zaradi različnih nacionalnih pravnih sistemov lahko iskali luknje v zakonu in se tako izognili pravni odgovornosti.

Enotno patentno sodišče je sestavljeno iz:

- sodišča 1. stopnje
- pritožbenega sodišča
- različnih odborov – upravni odbor, proračunski komite (Esche 2013, str. 5–6).

Sodišče 1. stopnje

Sodišče 1. stopnje se deli na:

- osrednji oddelek,
- decentralizirane lokalne oddelke (za vsako državo pogodbenico),
- regionalne oddelke (za dve ali več držav pogodbenic, če le te želijo vzpostaviti skupni oddelek).

Kje se bo nahajal sedež osrednjega oddelka, je bila dolgo časa pereča tema med državami članicam. Države članice EU so se dolgo dogovarjale, katero mesto je najprimernejše, da se bo tam nahajala osrednja institucija Enotnega patentnega sodišča. To vprašanje je ostalo eno izmed zadnjih nerešenih točk Patentnega paketa EU (Kuhnen 2013, str. 16–17). Države pogodbenice so se dogovorile v februarju 2013 in s tem je lahko enotni patent stopil v veljavo. Končna odločitev je določala, da bo njegov sedež v Parizu, z oddelki v Londonu, ki bo zadolžen za primere povezane s patentno klasifikacijo A in C (kemija, vključno s farmacevtskimi in človeškimi potrebami) in v Münchnu, slednji se bo osredotočal na reševanje patentnih primerov s patentno klasifikacijo F (strojništvo). Oddelki so razdeljeni glede na upoštevano vsebino zadeve in so razdeljeni v skladu z Mednarodno patentno razvrstitvijo (IPC) in Svetovno organizacijo za intelektualno lastnino. Vsi ostali patentni

primeri, ki jih ne moremo razvrstiti v klasifikacije A, C ali F, se bodo obravnavali v Parizu. Sodišče 1. stopnje bo obravnavalo predvsem primere, ki bodo povezani z veljavnostjo patentov.

Osrednji oddelek bo sestavljen iz:

- dveh pravno kvalificiranih sodnikov, ki bosta morala biti državljana različnih držav pogodbenic ter
- iz enega strokovno usposobljenega sodnika s kvalifikacijami in izkušnjami na področju zadevne tehnologije.

Predsedoval mu bo pravno kvalificiran sodnik (Esche 2013, str. 5).

Takšna sestava Osrednjega oddelka omogoča nepristranskost sodnih odločitev in tudi večjo objektivnost; z udeležbo strokovno podkovanega sodnika, ki bo usposobljen za specifično področje tehnologije, na katero bo vezan patentni primer, pa bodo sodni postopki pridobili pomembno težo in znanje, ki je do sedaj velikokrat manjkalo pri pravnih procesih na področju patentov. Sodniki, ki so do sedaj sprejemali odločitve v patentnih sporih, velikokrat niso bili ustrezno usposobljeni oziroma niso imeli dovolj znanja za odločanje o kršitvah in veljavnosti patentov.

Enotnemu patentnemu sodišču s sestavo sodnikov, ki prihajajo iz različnih držav, ne bo mogoče očitati, da preferirajo eno stranko v sporu pred drugo, glede na nacionalno pripadnost ali da so preveč pod vplivom lastnega nacionalnega patentnega prava in zatorej ne delujejo pravilno v skladu z enotnim evropskim patentnim pravom.

Decentralizirani lokalni in regionalni oddelki

Lokalni oddelki, decentraliziranega značaja, se lahko ustanovijo v katerikoli državi pogodbenici na njeno željo oziroma zahtevo. Odločitev o ustanovitvi lokalnega oddelka sprejme administrativni komite. Kje se bo nahajal sedež oddelka, določi država sama. V eni državi se lahko ustanovijo največ trije dodatni lokalni oddelki, za vsakih 100 patentov na leto. Na primer: samo v Nemčiji nacionalna sodišča obravnavajo več kot 1.400 primerov letno, kar pomeni, da lahko slednja zahteva do štiri lokalne oddelke.

Regionalni oddelki se lahko ustanovijo na zahtevo dveh ali več držav podpisnic. Države same določijo sedež enote. Regionalni oddelek je zasnovan širše in ni omejen na obravnavanje primerov na zgolj eni lokaciji, ampak lahko razpravlja o zadevah na več lokacijah. Kot primer lahko navedemo skandinavske države (Kuhnen 2013, str. 17–18). Če bi se Švedska, Finska in Danska odločile, da želijo ustanoviti skupno enoto za reševanje vprašanj oziroma sporov na področju patentov, lahko to storijo tako, da skupaj oblikujejo regionalni oddelek, ki bo urejal patentno področje v vseh treh državah.

Lokalni in regionalni oddelki bodo, v nasprotju z osrednjim oddelkom sodišča 1. stopnje, obravnavali primere kršitev patentov. Države članice se lahko same odločijo, ali želijo v svoji državi ustanoviti lasten lokalni oddelek ali bodo raje sodelovale v regionalnem oddelku z drugimi državami pogodbenicami (IPO 2014). Če države ne želijo ustanoviti lokalnega oddelka, niti sodelovati v regionalnem, se vsi patentni primeri, tudi tisti, ki zadevajo kršitve patentov, obravnavajo pred Sodiščem 1. stopnje. Ker je bil sporazum o ustanovitvi Enotnega patentnega sodišča šele podpisan in je ideja še tako nova, da se v praksi za enkrat še ne izvaja,

se lahko zgolj predvideva, da bodo v večini države članice bodisi gostile enega ali več lokalnih oddelkov ali pa bodo vstopile v regionalno partnerstvo.

Za lokalne in regionalne oddelke bi bilo napačno reči, da so nacionalne narave, čeprav bodo ustanovljeni znotraj nacionalnih meja. Navkljub manjšemu obsegu delovanja gre vseeno za mednarodno oblikovana telesa (Kuhnen 2013, str. 18). Oddelki bodo sestavljeni iz treh zakonito usposobljenih sodnikov. Tej sestavi se lahko kadarkoli na željo ene od strank ali na lastno pobudo odbora, če se mu zdi to primerno, dodeli strokovno usposobljen sodnik iz širše skupine sodnikov.

Enotno patentno sodišče bo imelo široke pristojnosti na področju patentov. Njegove pristojnosti zajemajo tako tradicionalne evropske patente kot enotne patente. Pristojnosti Enotnega sodišča bodo razdeljene tako, da bo centralna divizija obravnavala samostojne tožbe glede veljavnosti oziroma neveljavnosti patentov (Pagenberg 2013, str. 13–19). Sodišče evropskih skupnosti dolgo ni želelo prepustiti pristojnosti kakšnemu drugemu sodišču in je želelo še vedno ohranjati osrednjo vlogo rabsodnika na področju patentne zakonodaje.

Lokalni in regionalni oddelki držav pogodbenic (Kuhnen 2013, str. 16–18), kjer se je kršitev zgodila ali kjer ima tožena stranka stalno prebivališče, bodo imeli pooblastila za odločanje o:

- ukrepov za ugotavljanje kršitev patentov,
- ukrepov za začasne in zaščitne ukrepe in odredbe,
- ukrepov za odškodnino ali nadomestilo za začasno zaščito, ki izhaja iz objavljene patentne prijave in
- ukrepov, ki se nanašajo na pravice pred uporabo patenta.

Osrednji oddelek sodišča 1. stopnje je pristojen za obravnavanje vseh ostalih področij. Tako bo pristojen za sprejemanje odločitev o:

- ukrepov za preklic patentov – v to točko bodo vključene tudi tožbe za preklic s strani lokalnih/regionalnih oddelkov,
- ukrepov v primeru prepovedi kršitev – če se bo isti primer obravnaval pred regionalnim ali lokalnim oddelkom, se osrednji oddelek Enotnega sodišča ne bo vpletal,
- ukrepov glede odškodnine za dovoljenja,
- ukrepov za odobritev ali preklic prisilnih licenc ter
- ukrepov zoper tožence, ki imajo stalno bivališče zunaj ozemlja držav pogodbenic.

V primeru, ko bodo pred lokalnimi in regionalnimi oddelki potekale tožbe o ugotavljanju kršitev patentov ali zahtevki za razveljavitev spornega patenta, bodo le-ti imeli na voljo tri možnosti, med katerimi bodo lahko izbirali. Prva možnost je, da lahko nadaljujejo z obema dejanjema, tako tožbo zaradi kršitve kot nasprotno tožbo za razveljavitev patenta (in, če rabsodijo, da je to potrebno, lahko zahtevajo imenovanje ustrezno usposobljenega sodnika s tehničnimi kvalifikacijami ter izkušnjami na področju zadevne tehnologije). Drugič, nasprotno tožbo za razveljavitev lahko predajo osrednjemu oddelku ter tožbo o kršitvi prekličejo ali pa nadaljujejo (govorimo o istem načinu, kot ga pozna nemški »razcepljeni sistem«). Tretji možen način je, da se celotna zadeva preda osrednjemu oddelku. Za to možnost se lahko odloči oddelek na podlagi doseženega soglasja.

Za mala in srednje velika podjetja, pa tudi posameznike, bo takšen patentni pravni sistem veliko bolj učinkovit. Sodišča in lokalni ter regionalni oddelki bodo delovali pod istim

enotnim evropskim patentnim pravom in ne pod različnimi nacionalnimi pravnimi pravili, kot je bilo v veljavi do sedaj. Za kakršnakoli vprašanja oziroma nejasnosti se bodo lahko obrnili na Sodišče evropskih skupnosti, ki bo podalo mnenje o sporni zadevi. Nov pravni sistem prinaša večjo enotnost na patentnem področju. Zaradi ustanovitve lokalnih ali regionalnih oddelkov bodo sodišča lažje dostopna za vsa podjetja in za posameznike, ki se bodo znašli v patentih sporih. Na ta način bo pravno reševanje sporov bližje uporabnikom, tako geografsko gledano kot tudi miselno. Če je prej prihajalo do nejasnosti glede pristojnosti odločanja o patentnih sporih in se ni vedno vedelo, kdo ima glavno besedo – ali je to država, v kateri je patent uveljavljen; država, iz katere prihaja imetnik patenta; nacionalne države tretje strani udeležene v pravnem sporu – je sedaj točno določeno, kdo odloča v katerem primeru. Mala in srednje velika podjetja bodo tako lažje in hitreje uveljavila sklepe sodišč v njihov prid, v primeru če bo prišlo do kršitve patentne pravice in ne bodo več trošila svoje energije za ugotavljanje, ali je imelo sodišče pravico odločati ali ne.

Še ena pomembna prednost za vse imetnike patentnih pravic je tudi hitrejšo delo sodišč, saj se pristojnosti delijo in je osrednji oddelk sodišča 1. stopnje zadolžen za področje uveljavljanja patentov, lokalni in regionalni oddelki pa za kršitve. Podjetja bodo lahko hitreje uveljavljala patente in tudi dosegala pravico, če jim bo le-ta kršena. Glede na to, da je patentna pravica glavni cilj pridobitve patenta, je njena kršitev za vse imetnike eno glavnih spornih področij, do katerih lahko pride. Za poslovanje podjetij je pomembno, da je v primeru, ko jim je bila le-ta kršena, spor čim hitreje rešen in se lahko nadaljujejo poslovni procesi, ki v nasprotnem primeru, zaradi dolgotrajnega odločanja sodišč in zavlačevanja, obstanejo na mrtvi točki, kar prinaša mnogo negativnih posledic, od izgube dobička do zmanjšanja ali celo izpada ciljnega trga, na katerega so želeli lansirati nek patent. Več sodišč, na račun lokalnih in regionalnih oddelkov, pomeni tudi zmanjševanje vrst in zmanjšanje obremenjenosti sodnikov ter seveda posledično, ponovno, hitrejšo obravnavanje primerov. Prav tako se bodo zmanjšali tudi stroški, saj bodo sodišča bližje uporabnikom, zmanjšalo pa se bo tudi število sodnih sporov na račun nejasnosti odločitev sodišč. Podjetja bodo lahko denar, ki bi ga drugače porabila za sodne postopke, namenila za razvoj in inovacije v podjetju, kar bo omogočalo napredek podjetja. V dosedanjem sistemu je bilo velikokrat očitano pomanjkanje strokovnosti sodnikov. Nov pravni sistem odpravlja tudi to težavo, saj bodo v pravne postopke vključeni poznavalci, ki so izobraženi in usposobljeni na patentnem področju. Odločitve bodo tako bolj objektivne, strokovno podkovane, veliko manj bo možnosti oškodovanja udeležencev v patentnih sporih na račun rabsodb, ki bi lahko bile napačne zaradi pomanjkljivega znanja sodnikov.

Nov sistem bo zagotovo ustvaril patentom bolj prijazno Evropo. Evropsko ozemlje bo postalo ekonomsko privlačno za vse tiste, ki bodo želeli patentno zaščito, še posebej za mala in srednje velika podjetja ter raziskovalne inštitute, ki so lahko do sedaj, zaradi finančnih omejitev, zaščitili svoje izume le v majhnem številu držav (običajno samo v največjih državah EU). Pričakuje se predvsem krepitev konkurenčnosti Evropske unije in posledično njena gospodarska izenačitev z drugimi regijami, na primer Azijo in Združenimi državami Amerike, kjer so stroški patentne zaščite drastično nižji, kot so bili do sedaj v EU. Kot smo že omenili, so bili stroški pridobitve patenta v Uniji dobrih 32.000 €, kar je znatno višje kot 2000 € v ZDA ali 600 € na Kitajskem. Na drugi strani pa bo vzpostavitev patentnih sodnih odločb veljavnih na celotnem ozemlju EU (oziroma v državah pogodbenicah) o veljavnosti in kršitvah patentov zagotovilo večjo pravno varnost ter reševanje sporov skozi en postopek.

Pričakuje se, da se bodo večja podjetja z nižjimi proračunskimi omejitvami odločala za uveljavljanje patentov tako v državah pogodbenicah, ki so potrdile Patentni paket EU kot tudi v Italiji in Španiji. Ta podjetja bodo imela velike koristi od zmanjšanja stroškov za pridobitev enotnega patenta. Prihodnost in odločitve tistih z nižjimi stroški so bolj nejasne. Njihove strategije je težje določiti in postavljajo se nekatera zanimiva vprašanja. Bodo italijanske in španske trge izključili iz svojega ciljnega patentnega trga? Bodo prodajali svoje inovativne proizvode na teh trgih, čeprav bodo soočeni s hudo konkurenco ter strogimi omejitvami za oblikovanje cen zaradi pomanjkanja tržne ekskluzivnosti? Se bodo španska in italijanska mala in srednje velika podjetja odločila, da ne bodo uveljavljala enotnih patentov in s tem tvegala izgubo potencialnih trgov (Parreira 2013)? Predstavniki malih in srednje velikih podjetij so še pred sprejetjem enotnega evropskega patenta pozvali Španijo in Italijo k sprejetju novega patentnega sistema, saj bi s tem olajšali poslovanje svojim podjetjem in bistveno pripomogli k njihovemu razvoju ter konkurenčnosti, ne samo na domačih trgih, temveč tudi na mednarodnih.

Mala in srednje velika podjetja so že dolgo poznana kot motor za razvoj inovativnosti in imajo posledično ključno vlogo pri razvoju tehnoloških prednosti Evropske unije. Vendar pa razvoj in raziskave (R&R) predstavljajo tako tvegano in drago področje, da se podjetja, ki se ukvarjajo z njimi, kaj hitro soočijo s finančnimi omejitvami, ki ovirajo nadaljnji razvoj različnih inovativnih projektov. Uveljavljanje patentov se je izkazalo kot dragoceno orodje, ki lahko prispeva k lažjemu financiranju inovacij in v zadnjih letih podjetja razvijajo vedno bolj inovativne tehnike zaslužka. Prodaja, licence in lastninjenje pravic intelektualne lastnine so bila dokaj nedostopne dejavnosti za mala in srednje velika podjetja, vendar pa sta dva vidika patentov še posebej zanimiva za podjetja:

- privabiti banke ali potencialne vlagatelje in
- z licenciranjem patentov ustvariti prihodke.

Preučevanje vpliva patentov na poslovanje podjetij ter njihov učinek na tvegani kapital ali dejavnike, ki vplivajo na izdajo dovoljenj, je v zadnjih letih napredovalo v literaturi, vendar je še vedno premalo znanega, še posebej o tako imenovanih »denarnih patentih«. To so tisti patenti, ki pritegnejo investitorje oziroma ustvarjajo prihodke podjetjem. Denarni patenti so pomembni za podjetja, saj prinašajo določen dobiček, ki ga lahko podjetja uporabijo za nadaljnji razvoj in s tem povečujejo konkurenčnost podjetja. Podjetje, ki se ne razvija, ne more dolgo držati koraka s tekmeci in njegov propad na neusmiljenem trgu je neizogiben.

Podjetje ima že pred patentiranjem izuma velike stroške. Koliko bodo podjetja vlagala v razvoj in raziskave, ki predstavljajo začetne korake do nastanka patenta, je odvisno od dveh postavk. Prva so močno asimetrične informacije. Izumitelji so po navadi bolj izobraženi o verjetnosti uspeha in tržnega kapitala njihovih izumov kot potencialni vlagatelj. Vlagatelji zato težje razlikujejo med dobrim in slabim projektom in posledično zahtevajo visoke premije za naložbe v izume. Druga ovira so stroški podjetja, ki nastanejo kot ločitev funkcij upravljanja podjetja in njegovega lastništva. Managerji so praviloma bolj naklonjeni prevzeti tveganja kot vlagatelji, ki se želijo izogniti stečaju, in se tveganim projektom raje izognejo. Stroški zunanjega kapitala so pogosto visoki za podjetja, zato si slednji raje izberejo notranji kapital kot primarni oziroma prednostni vir naložb v raziskovalne dejavnosti.

Mala in srednja velika podjetja si lahko vsaj nekoliko olajšajo financiranje razvoja in raziskav v podjetju. Bistveno vlogo pri tem imajo patenti, še posebej evropski patent z enotnim učinkom, ki predvideva, kot smo že omenili, drastično zmanjšanje stroškov pridobitve in bo podjetjem, tudi tistim z bolj omejenimi monetarnimi viri, lažje dostopen. Obstajata dva

načina, na katera lahko patenti pripomorejo k financiranju inovacij in posledično k izboljššanemu dolgoročnemu poslovanju podjetij.

Patent lahko uporabimo za:

- a) zmanjšanje stroškov zunanjskega kapitala in
- b) ustvarjanje dodatnih denarnih tokov.

Patenti lahko tako služijo kot verodostojen signal, ki pomaga pri zmanjševanju informacijske asimetrije (Rassenfosse 2010, str. 3–5). Z uveljavljanjem patentov, ki predstavljajo obetavne inovacije, izumitelj razkrije nekaj potrebnih informacij o delovanju ter poteku razvoja in raziskav v podjetju potencialnim vlagateljem. Na podlagi teh informacij so vlagatelji bolj sposobni razlikovati med dobrimi in slabimi projekti in izumitelj pridobi s tem, da lahko izpogaja ugodnejše pogoje financiranja. Po drugi strani pa patenti predstavljajo materializirano znanje, s katerim je mogoče trgovati in je lahko uporabljeno kot eden izmed načinov zavarovanja investicij. Teoretični dokazi kažejo, da bi uporaba patentov kot način zavarovanja, omogočila visoko stopnjo rasti inovacij, kljub finančnim omejitvam podjetij. Navkljub vsemu patent predstavlja nevhvaležen predmet za trgovanje. Težko je določiti njegovo točno vrednost in najti potencialne kupce, ki bi bili zainteresirani za njegov nakup.

Patenti so na eni strani velika pridobitev za podjetja, saj z njimi podjetje dokazuje svojo inovativnost in so nekakšen fizičen dokaz, da podjetje vlaga v razvoj in raziskave. Kot smo omenili, lahko zainteresirani vlagatelji na podlagi pridobljenih patentov ocenijo nadaljnji razvoj in politiko podjetja. Po drugi strani pa patenti vedno predstavljajo tvegan kapital, saj je težko oceniti, kakšne uspehe bodo prinesli na trgu. Že preden lahko podjetje sploh vloži zahtevek za pridobitev patenta, ima finančne stroške, da pa ga lahko uveljavi, se ti stroški še nekajkrat povečajo in velikokrat traja precej časa, preden z uveljavljenim patentom podjetje začne ustvarjati zaželen dobiček. Evropska unija je z enotnim patentom in predvsem z zmanjševanjem stroškov za njegovo pridobitev, poskušala olajšati vsaj en korak inovativnim podjetjem. Glede na to, da patenti predstavljajo pomemben del poslovanja malih in srednje velikih podjetij, lahko sklepamo, da bo nov patentni sistem ugodno vplival na poslovanje podjetij in jim bo vsak nekoliko olajšal delo na vse bolj nasičenem gospodarskem trgu.

Evropska unija želi z novim patentnim sistemom spodbuditi mala in srednje velika podjetja k temu, da bodo svoje izume pogosteje patentirala, ne samo v okviru državnih meja, temveč tudi na širšem mednarodnem trgu. Kot smo že večkrat omenili, je pomembna sprememba, ki bo vplivala na povečanje števila enotnih patentov, zmanjšanje stroškov, ne gre pa zanemariti tudi poenostavljenih postopkov ter novega načina jezikovne ureditve. Da bi lažje razumeli, kako bo nov patent z enotnim učinkom vplival na poslovanje podjetij, moramo najprej razumeti, kakšno vlogo igrajo patenti v podjetjih. Patenti pomembno vplivajo na poslovanje podjetij na različne načine in so zanje pomembni. Zakaj so patenti pomembni za poslovanje podjetij, lahko povzamemo v petih glavnih točkah:

- Nadzor: patenti zagotavljajo lastniku patenta posebno pravico, da prepreči drugim osebam ali podjetjem, da uporabljajo, izdelujejo, uvažajo ali prodajajo izum, kot je opredeljen v patentnem zahtevku, s čimer konkurentom onemogočimo, da tekmujejo s proizvodanjem in prodajanjem dotičnega izuma. Patenta pravica nadzira dejanja vseh možnih tekmecev v državi patenta – patent z enotnim učinkom pa tudi v drugih državah Evropske unije – pogodba ali dovoljenje pa nadzira zgolj dejavnosti, ki so predmet pogodbe, zato bi bilo skoraj nemogoče ustvariti zavarovanje enotnega patenta izključno preko pogodb.

- Prilagodljivost: podjetje oziroma lastnik patenta ima, ko je patent podeljen, dokončno pravico do prodaje patentiranega izuma in pravico licencirati izum. Patent omogoča lastniku prepoved, da bi tretja stran proizvajala ali tržila patentiran izum brez njegovega dovoljenja ter si s tem zavaruje potencialni trg, na katerem želi poslovati s patentom.
- Varovanje potencialnih licenc: mnogi potencialni kupci ali imetniki licenc ne bodo upoštevali pravic imetnika izuma, če zanj ni bil vložen patentni zahtevek. Pogosto se zgodi, da slednji ne želijo proizvajati ali tržiti izuma, če niso prepričani, da bodo lahko konkurentom preprečili vstop na trg. Vstop na trg z istim izumom pa tekmečem lahko preprečijo samo s patentiranjem želenega izuma.
- Koristi »patenta v teku«: uporaba tako imenovanega »patent pending-a« v povezavi s storitvijo ali izdelkom lahko ima številne koristi, tudi v primeru, da na koncu ne pridobimo patenta. Patent v teku nam lahko koristi na tri načine:
 - Poslovni vidik – potencialni patent lahko pomaga privabiti investitorje, ki lahko imajo pomisleke glede izvedljivosti novega posla ali sposobnosti podjetja, da zaščiti lastni trg.
 - Pravni vidik – potencialni patent lahko odvrne morebitne konkurente, da bi kopirali izum in bi v primeru podelitve patenta, ko bi z zadevnim izumom vstopali na trg, kršili patentne pravice.
 - Tržni vidik – patent v teku lahko da potencialnim kupcem občutek, da je storitev ali izdelek rezultat oziroma dokaz najnovejše tehnologije.
- Druge možne koristi: v vse bolj globaliziranem svetu, kjer proizvodnja in prodaja izdelka vse redkeje potekata na enem mestu ali v eni državi in predstavlja internet pomembno orodje za oglaševanje nekega izdelka, ki ga želimo tržiti, tradicionalne ovire konkuriranja na trgu – stroški oglaševanja in proizvodnje – izgubljajo na namenu in pomembnosti. Ni več dovolj, da podjetja zgolj ponudijo izdelek, prvi svoje vrste, na trgu. Zaradi omenjenih dejavnikov, se mnoga podjetja vse pogosteje odločajo za patentiranje izdelkov v želji premagati konkurenčne ovire ali pa vsaj ustvariti določeno stopnjo razlikovanja med lastnimi poslovnimi proizvodi in proizvodi potencialnih tekmecev (Woods Fuller 2014).

Dejstvo je, da trg za tehnologijo vse hitreje narašča. Patentiranje postaja vedno bolj privlačna metoda za mala in srednje velika podjetja in z uvedbo cenovno ugodnejšega enotnega evropskega patenta se bo želja podjetij po patentiranju izumov le še povečala. Patentiranje izdelka ali storitve omogoča pridobitev licence za podjetja. Podjetja se odločajo za patentiranje iz enega izmed sledečih motivov:

- motivi povezani z izdelkom – vstop na tuje trge, določanje standardov, prodaja dodatnih izdelkov;
- tehnološko usmerjeni motivi – predvsem zagotavljanje svobode za delovanje (slednji predstavlja enega izmed najpomembnejših motivov), pridobitev dostopa do tehnološkega portfelja druge družbe ter zagotavljanje tehnološkega vodstva;
- različni strateški motivi – predstavljajo področje najmanj pomembnih motivov, krepitev ugleda in krepitev omrežij med organizacijami.

Patenti predstavljajo pomemben del poslovanja podjetij, predvsem tistih, katerih delovanje je tesno povezano z intelektualno lastnino ter tistimi, ki veliko vlagajo v razvoj in raziskave. Enotni patent bo malim in srednje velikim podjetjem ponudil vrsto pomembnih gospodarskih in strateških prednosti, ne glede na to, ali ima podjetje sedež v Evropski uniji ali v tujini. Na najosnovnejši ravni bo nov patenti sistem omogočil podjetjem, da sodelujejo v enotni in

združeni IP¹⁹-strategiji za Evropo, ki bo zagotavljala celovito pokritost temeljnih pravic podjetij v vseh državah članicah EU ter zmanjšala dejavnike tveganja zaščite patentov (Enderlin, Vigand in Cooke 2014, str. 1–2). Nov sistem bo zagotavljal enake konkurenčne pogoje za vsa podjetja. Z možnostjo vložitve enotne tožbe za oceno veljavnosti in kršitev patenta, možnostjo, da lahko obe strani v sporu vložita enotni dopis, ki se nanaša na sporni patent pred Enotnim patentnim sodiščem in tako zmanjšata tveganje, da spor postane predmet zgolj ene strani udeležene v sodnem procesu je enotni patent prinesel pomembno prednost za mala in srednje velika podjetja, saj se bodo zaradi zgoraj omenjenih možnosti zmanjšali pravni stroški številnih sporov v različnih državah (Galli 2013). Obenem pa lahko nov sistem z eno tožbo lažje izniči patente, ki ne izpolnjujejo zahtev kot do sedaj.

Nov patentni sistem za enkrat še ni bil uporabljen v praksi, zato lahko zgolj na podlagi teorij ocenimo, kakšen vpliv bo imel oziroma kako pomembni bodo enotni evropski patenti za poslovanje podjetij. Evropski politiki poudarjajo prednosti, ki jih bodo pridobila predvsem mala in srednje velika podjetja, ki razpolagajo z manjšim notranjim kapitalom kot velika. Čeprav se na podlagi nekaterih ocen domneva, da bodo prav velika podjetja tista, ki se bodo pogosteje odločala za uveljavljanje enotnega patenta. V dosedanjem patentnem sistemu so mala in srednje velika podjetja raje kot uporabo evropskih patentov kot sredstva za zaščito svojih naložb predvsem zaradi finančnih omejitev, izbrala druga sredstva, kot so na primer tajnost ali zaupnost. V primerjavi z večjimi podjetji so slednja prav tako raje kot uporabo patentov drugih oseb kot izvor informacij za svoje lastne inovacijske dejavnosti uporabila druge vire – dobavitelji, kupci, poslovni sejni. EU verjame, da bodo z manjšimi stroški za uveljavljanje patentov obrnili ta trend in spodbudili mala in srednje velika podjetja, da se bodo pogosteje posluževala patentiranja izumov. Že sedaj so le-ta kazala večje težnje, da uporabijo svoje patente v produktivni rabi in licencirajo svoje tehnologije (Huges in Mina 2010, str. 2–3), kar je omogočilo podjetju večji dobiček ter izboljšanje poslovanja. S spodbujanjem patentiranja bodo patenti sami pridobili na pomembnosti. Podjetja, ki se morda do sedaj s tem področjem niso aktivno ukvarjala, bodo patentiranje sprejemala kot pomemben del poslovnih procesov. Kajti patenti predstavljajo del intelektualne lastnine, ki vse bolj pridobiva na pomenu, zagotavlja vse več delovnih mest in na sploh postaja vse pomembnejša veja gospodarstva. Patentiranje bo podjetjem omogočilo zaščito svojih izdelkov ali storitev in če bodo želela, se bodo lahko odločila tudi za licenciranje patentov in vse to lastnikom prinaša zaželena in potrebna finančna sredstva, ki jih lahko nato znova vrnejo v spodbujanje raziskav in razvoja, kar predstavlja dva bistvena koraka k uspešnejšemu podjetju in tudi temelje za iznajdbo novih izumov, ki se lahko ponovno patentirajo. Na kakšne načine bodo patenti z enotnim učinkom vplivali na poslovanje podjetij, lahko povzamemo v sledečih ključnih točkah:

- Evropski voditelji verjamejo, da bo nov patentni sistem pomagal Evropski uniji pri okrevanju po ekonomski krizi (CIPA 2013, str. 4), nov močnejši gospodarski in ekonomski sistem bo predstavljal zdravo okolje, v katerem se bodo podjetja lahko uspešno razvijala.
- Podjetja bodo namenila manj denarja registraciji patentov, njihovem vzdrževanju in ohranjanju in imela od tega dvojni dobiček – po eni strani bodo že tako ali tako prihranila denar, ki bi ga morala v prejšnjem sistemu porabiti za pridobitev patenta, po drugi strani pa se bodo večkrat, zaradi nižjih stroškov, odločala za patentiranje svojih izumov, kar, kot smo že omenili, prinaša dolgoročne koristi podjetju.
- Ker bodo svoje izdelke in storitve zaščitila v več državah, se bo zmanjšala možnost tatvin in posledično nepravilna konkurenca. Podjetjem ali posameznikom bo

¹⁹ Intellectual property – intelektualna lastnina.

onemogočeno, da bi se okoristili z intelektualno lastnino nekoga drugega in s tem tekmovali na istem trgu kot lastnik izuma in odvrčali stranke ter jih privabljali na svojo stran in s tem oškodovali nekoga, ki bi moral biti imetnik vseh proizvodnih, prodajnih in oglaševalskih pravic nekega izdelka ali storitve.

- S patentiranjem izuma in pridobitvijo vseh patentnih pravic bodo podjetja upravičena do denarnega povračila vseh tistih, ki bodo ta patent uporabljali in na ta način povečala vire kapitala podjetja.
- Več kot podjetja patentirajo, večje je zanimanje zunanjega kapitala.
- S patentiranjem, prodajo licenc, še posebej na širokem evropskem trgu, kjer nastopa več ekonomskih in gospodarskih subjektov, si podjetje lahko povrne stroške, ki so nastali pri razvoju izuma, ki je predmet patentiranja. V nasprotnem primeru tvega krajjo s strani tretje osebe in zmanjša svoje možnosti povrnitve razvojnih stroškov.
- Patenti predstavljajo pomemben vir za spodbujanje razvoja intelektualne lastnine, ki je izrednega pomena za vsa mala in srednja velika podjetja.
- Podjetja s patentiranjem dajejo potencialnim investitorjem pomemben signal o uspešnosti in delovanju podjetja. Enotni evropski patent samo še poveča možen krog delovanja podjetja in razširi obseg zainteresiranih vlagateljev.

5.2 Več škode kot koristi?

Na eni strani večina držav Evropske unije in njihovi evropski predstavniki močno verjamejo v vse pozitivne posledice in ugodnosti, ki jih prinaša evropski patent z enotnim učinkom, tako za posameznike kot, še posebej, za podjetja; uporabnikom prijazen, enostavnejši in predvsem cenejši. V njihovih razpravah in govorih je v le redkih primerih zaznati sled skrbi, da morda ne bo šlo vse po načrtih in rezultati ne bodo prinesli samo dobrih stvari. Po drugi strani pa obstajajo vse glasnejši nasprotniki enotnemu patentu, tako s strani strokovno podkovanih pravnih delavcev kot velikih podjetij, ki so eden glavnih akterjev patentnega sistema. Tem v prid govori tudi dejstvo, da države EU, čeprav podpornice novega patentnega sistema še sedaj, razen Avstrije, niso ratificirale pogodbe, ki bi omogočila delovanje tega sistema tudi v praksi. Nasprotovanja so se pojavljala že prej, med samim procesom sprejemanja in v večini ostajajo, kljub trudu, da bi bil dosežen sprejemljiv kompromis, ki bi vsaj delno skušal zadostiti vsem vpletenim.

Nasprotniki Patentnega paketa EU novi ureditvi očitajo, da nezadostno ureja več vidikov patentnega prava ali predvideva celo slabše rešitve kot so bile v uporabi do sedaj. Ullrich (Ullrich 2012, str. 31–32) meni, da tako kot že obstoječi evropski patent – enotni patent – ni inovativen na kakršenkoli način, še posebej kar zadeva pogoje patentiranja in opredelitve ekskluzivnosti ter njenih izjem. Namesto, da bi uravnotežil to kompleksno področje, ki vključuje delovanje mnogih različnih akterjev z različnimi kulturnimi, pravnimi in nacionalnimi ozadji, mu mnogi očitajo, da je novi patentni sistem neuravnotežen kot bi morda pričakovali, da bo po vseh dolgih letih zapletenih pogajanj in iskanjih kompromisov. Neravnovesje sistema se kaže predvsem v:

1. Nezadostnih izjemah in omejitvah – materialnopravna pravila, ki so določena v uredbi Enotnega patentnega sodišča se v nezadostni meri odzivajo na sodobne izzive patentnega prava in se na primer ne dotaknejo področij kot so pridobitev licenc novih orodij za biotehnično raziskovanje ali splošnih raziskovalnih izjem.

2. Odsotnosti izravnalnih pravic – uredba Patentnega sodišča ne vsebuje pravil o prednostnih pravicah uporabnikov ali o obveznih licencah²⁰ namenjenih izumom, katerih cilj je izboljšanje ali tistim, ki so v javnem interesu. To povzroča predvsem ohranjanje in utrjevanje antiinovativnih učinkov patentnega varstva. Prisilne licence naj bi bile na voljo samo v okviru nacionalnega prava.
3. Nevarnost disfunkcionalnih patentnih praks – patentni sistem bi v takšni obliki lahko spodbudil oportunistično vedenje. Vlagatelj patenta bi lahko na primer želel pridobiti patentno varstvo zgolj za ključne vidike tehnologije, medtem ko bi se za varstvo ostalih komponent te iste tehnologije skliceval na nacionalno patentno varstvo. Takšno vedenje bi lahko ogrozilo ravnotežje celotnega patentnega sistema in v najslabšem primeru celo začelo dušiti širše inovacije.
4. Diskriminatorni učinki – patenti, ki so jih podjetja brez stalnega bivališča v Evropski uniji ali kraja poslovanja uporabila pri poslovanju v eni od držav članic, ki sodelujejo v okrepljenem sodelovanju, bodo podvrženi pravu EU, torej njim tujemu pravu. Medtem ko bodo podjetja s stalnim prebivališčem v eni izmed sodelujočih držav pri pridobitvi patenta pridobila vse prednosti, kot jih predvideva njihovo nacionalno pravo.
5. Podedovana neučinkovitost Enotnega patentnega sodišča – sama oblika sodišča je disfunkcionalna, kar povečuje njegovo neučinkovitost. V širšem smislu lahko razloge za neučinkovitost razdelimo v tri kategorije:
 - a. neravnovesja na področju pristojnosti – sodišče ni pristojno za izdajo obveznih licenc, njegove pristojnosti so omejene na države članice EU, različni sodni nadzori za evropske patente in patente z enotnim učinkom;
 - b. neravnotežja v organizaciji – jezikovna ureditev, pretežno nacionalna sestava sodnikov v decentraliziranih oddelkih;
 - c. neravnovesja v razdelitvi pristojnosti med oddelki prve stopnje – vprašljivi učinki kompromisa o bifurkaciji, pristojnosti osrednjega oddelka, ki so omejene zgolj na ta oddelek.

Vsi zgoraj naštetih razlogi lahko ovirajo razvoj enotnega, homogenega telesa patentnega prava v Evropski uniji, ki predstavlja enega izmed ključnih prednosti novega patentnega sistema (Hilty in Drex 2012, str. 1–2). Dosedanji pravni sistem je bil preveč decentraliziran, kar je povzročalo dolgotrajnejše reševanje patentnih sporov ter zmedo, kdo je odgovoren za kaj. Nov enotni patent naj bi bil dobra podlaga za vzpostavitev pravičnega ravnovesja pri deljenju pravic in uporabi pravnih sredstev, katerih se lahko poslužujejo lastniki patentov ali tretje osebe. Vendar je slednja prednost pod vprašajem, če se bodo bojzani nasprotnikov uresničile. Nedodelanost novega patentnega sistema bi lahko resno ogrozila vse potencialne prednosti, ki bi jih pridobila podjetja.

Ostro kritiko je podalo tudi Združenje patentnih odvetnikov²¹, ki menijo, da so odgovorne službe s preveliko naglico sprejele nove evropske patentne reforme in prelagajo prevelike upe na enotni patentni sistem, ki naj bi evrsko območje pomagal izvleči iz gospodarskih težav. Spremembe patentnega sistema lahko dejansko pripomorejo k okrepanju gospodarstva, vendar so lahko po drugi strani velika ovira, če ne bodo pravilno oblikovane. Ker novi sistem

²⁰ Obvezne licence ali po angleško »Compulsory licence« pomenijo nekakšno prisilno licenco, ki omogočajo posamezniku ali podjetju uporabo intelektualne lastnine nekoga tretjega brez pridobitve soglasja imetnika pravic, morajo pa lastniku plačati določeno pristojbino za uporabo.

²¹ Patentni odvetniki - The Chartered Institute of Patent Attorneys – so strokovno telo za preučevanje patentov v Veliki Britaniji, ustanovljeno leta 1882. Organizacija vključuje oziroma predstavlja skoraj vse registrirane patentne zastopnike v Združenem kraljestvu, tako tiste, ki se ukvarjajo s patenti v industriji kot tistimi, ki delujejo v zasebni praksi.

še ni zaživel v praksi, njegovo delovanje še vedno ostaja nejasno in posledično tudi njegov vpliv na gospodarstvo. Uradne pristojbine za registracijo in vzdrževanje še vedno niso točno določene, čeprav je bilo ob sprejetju enotnega patenta v letu 2013 načrtovano, da naj bi bili z začetkom leta 2014 že podeljeni prvi patenti. Nekateri patentni predlogi bi lahko uveljavili celo slabši patentni sistem, ki naj bi bil v primerjavi z že obstoječim:

- bolj negotov,
- manj fleksibilen in
- dražji, tako na področju pridobivanja zaščite kot njene izvršitve.

Nov patent z enotnim učinkom bo nedvomno cenejši za tiste, ki bi želeli uveljavljati svoj patent v vseh državah pogodbenicah. Stroški za registracijo, vzdrževanje in prenos bodo znatno nižji kot bi bili, če bi želela podjetja uveljavljati 25 posameznih nacionalnih patentov. Ta podjetja bodo zagotovo precej prihranila, vendar je zainteresiranih za pridobitev patentnih pravic v tolikšnem številu držav majhno²². Trditve, da bo nov sistem precej cenejši za podjetja, temeljijo na precej dvomljivih predpostavkah, brez zanesljive ocene, kolikšne bodo pristojbine za podaljšanje patentov ali sodne postopke. Narejene so bile samo primerjave med stroški pridobitve patentne zaščite v obliki petindvajsetih različnih nacionalnih patentih preko Evropskega patentnega urada in pridobitvijo enotnega patenta. In enotni patent je zmagal z zanesljivo prednostjo. Toda vprašanja, ali podjetja sploh potrebujejo zaščito v tako velikem številu držav, si nihče ne zastavlja. Nemogoče je zagotoviti patentno zaščito nekega izuma v prav vseh državah, kjer je v uporabi. Stroški pridobljenih pravic so, ohlapno gledano, v sorazmerju s številom držav, v katerih so le-te uveljavljene. Vendar dodana vrednost dodatnih patentnih pravic hitro upade. Podjetja, ki bodo prišla do nekega velikega izuma, se bodo le redko odločala oziroma jim bo le redko svetovano, da naj vložijo zahtevek za patentno zaščito v vseh državah pogodbenicah. Ker se veliko podjetij sooča z omejenimi finančnimi sredstvi, je včasih bolje ta sredstva vložiti v trge večjih držav EU, kjer sta konkurenca in možnost pojava tekmecev največja. V skladu z veljavno zakonodajo, ki ureja področja povezana s patenti, Evropska unija kaj malo spominja na enotni trg. Blago, ki je zakonito proizvedeno v državi, kjer ni predmet patentne zaščite, ne more biti prodano brez dovoljenja v drugi državi, kjer je patentirano.

Čeprav znižanje finančnih izdatkov predstavlja eno pomembnejših prednosti, se lahko hkrati v njej skriva tudi ena izmed pomanjkljivosti (CIPA 2013, str. 5–8). Kot že omenjeno, bodo stroški precej nižji v okviru enotnega patentnega sistema kot pa pridobitev 25 ločenih nacionalnih patentov. Vendar, če jih primerjamo s patentnimi pristojbinami, ki bi jih moral imetnik patenta odšteti, če bi želel pridobiti patentno zaščito v manjšem številu držav EU, znižanje ni več tako samoumevno. Slednje lahko povzroči zmanjšano prožnost enotnega patenta. V prejšnjem sistemu se je lahko imetnik patenta odločil, če je želel varčevati, katere pravice želi opustiti in v katere želi vložiti več denarja. Z enotnim patentom se je možnost izbire zmanjšala na ena: ali plača v celoti, ali izgubi vse pravice.

Skrbi v povezavi z dejansko uspešnostjo novega patentnega sistema pa niso izrazili samo strokovnjaki na tem področju. Še preden je Evropski parlament na plenarnem glasovanju o enotni ureditvi patenta sprejel sporazum, so velika imena poslovnega sveta poslancem Evropskega parlamenta poslala zaskrbljeno pismo s pozivom, naj zavrnejo besedilo, ki je bilo pred njimi. Nokia, Ericsson in BAE predstavljajo ena izmed najpomembnejših in največjih

²² Od letno potrjenih 50.000 patentov, je bilo je okoli 1000 (torej 2%) takšnih, ki so bili uveljavljeni v vseh 27 državah članicah EU. 8%, okoli 4.000, je bilo priznanih v 13 državah in 20.000 (40%) na petih trgih EU. Največ patentov, približno polovica, je bila priznana v samo treh državah članicah EU, t.j. 25.000 patentov letno.

patentnih lastnikov²³. Vsa tri podjetja so si bila enotna v mnenju, da bo sedanje besedilo naredilo evropskim podjetjem več škode kot koristi. Sprejeta uredba naj bi bila pomanjkljiva in namesto, da bi bil enotni patentni sistem boljši kot je bil prejšnji in naj bi podjetjem olajšal poslovanje, temu ni čisto tako. Trije velikani so izrazili zaskrbljenost, da bo nov sistem škodoval konkurenci, inovacijam in podjetništvu v Evropi. Škoda bo lahko merjena ne samo v letih, ampak tudi v desetletjih.

Sprejet patentni sveženj bo prinesel Evropi resno škodo in jo postavil v nezavidljiv položaj v primerjavi z drugimi narodi in trgovskimi trgi po vsem svetu, tako tistimi v razvoju kot že razvitimi. Ustvaril bo neugodne konkurenčne pogoje za podjetja, ki poslujejo v Evropi. Uredba bo imetnikom patentov olajšala neetično poslovno vedenje. Imetniki neveljavnih ali šibkih patentov bodo lahko z uporabo grožnje o pan-evropskih odredbah pridobivali denar iz legitimno delujočih evropskih podjetij, ki ustvarjajo in prodajajo izdelke v Evropi. Takšno ravnanje bo imelo negativne posledice tako za mala kot velika podjetja s poslovnimi sedeži v Evropski uniji. Poslovne dejavnosti bodo postale veliko bolj ranljive. Patentni paket v sedanji obliki predvsem sili evropska podjetja, da poiščejo prostor za svojo infrastrukturo, kot so tovarne in skladišča, nekje izven meja Evropske unije ter jih odvrta od aktivnih naložb v podjetja, ki imajo svoj sedež zunaj EU. Takšno okolje bo poslabšalo možnosti zaposlovanja in gospodarsko rast v državah pogodbenicah. Tista podjetja, ki bodo delovala oziroma poslovala v tem okolju, bodo v znatno slabšem ekonomskem položaju kot druga (European Patent Office 2012).

V skladu s pravom Unije (Ullrich 2012, str. 35) bi morala razširitev nacionalnega patentnega prava koristiti imetnikom patentov, še posebej tistim, ki imajo prebivališče ali podjetje nekje na območju okrepljenega sodelovanja, a obenem diskriminira druge, ki teh pogojev ne izpolnjujejo. Glavni namen je predvsem zmanjšati stroške, ki izhajajo iz uporabe različnih nacionalnih zakonodaj. Ravno to pa je v prid tistim imetnikom patentov, ki izkoriščajo patentirane inovacije za nadzor nad delom ali celo nad celotnim tehnološkim trgom, namesto da bi jih uporabljali kot del lastnih proizvodnih dejavnosti.

Še posebej sporen del nove patentne uredbe je zloglasni člen 5a, ki je bil sprejet z namenom premakniti pogajanja z mrtve točke in je bil rezultat doseženega kompromisa med državami, ki so sodelovale v okviru okrepljenega sodelovanja.

Omenjeni člen uvaja enotno zaščito ter to področje natančneje določa (European Patent Office 2014):

1. Evropski patent z enotnim učinkom njegovemu imetniku podeljuje pravico, da lahko prepreči katerikoli tretji osebi, da bi zagrešila kakršnakoli dejanja zoper to pravico in zagotavlja imetniku zaščito na celotnem ozemlju sodelujočih držav članic, v katerih je bil sprejet patent z enotnim učinkom, ob upoštevanju dogovorjenih omejitev.
2. Obseg in omejitve te pravice morajo biti enotne v vseh sodelujočih državah, kjer ima patent enotni učinek.
3. Patenti, zoper katere bo zagotovljena zaščita in sprejete omejitve iz prvega odstavka so opredeljeni tako z zakonom o ustanovitvi evropskega patenta z enotnim učinkom kot z nacionalnim pravom sodelujočih držav, kjer so evropski patenti z enotnim učinkom predeljeni kot lastnina.

²³ Po podatkih Evropskega patentnega urada se je Ericsson leta 2011 uvrstil med top 25 imetnikov patentov, Nokia med top 50. BAE System predstavlja hčerinsko podjetje General Electric Company in British Aerospace, ki sta tretji največji vladni pogodbenici na svetu.

Po mnenju Nokie, BAE in Ericssona države pri doseganju dogovora niso bile dovolj uspešne in s sprejetim členom, ki naj bi rešil težave na kompleksnem pravnem področju, stanja niso ustrezno izboljšale. S členom 5a so samo ustvarile še večjo pravno negotovost, namesto da bi le-to zmanjšale. Postavljeni so bili temelji za nelojalno konkurenco ter neetično poslovno vedenje. Povečala se bo zloraba patentov s strani patentnih lastnikov. Možnosti zlorabe je več in mnogi strokovnjaki, ne samo že omenjeni trije poslovni velikani, že nekaj časa opozarjajo na povečano zlorabo sodnega sistema, vedenje imenovano »forum shopping«. »Forum shopping« je poseben koncept zasebnega mednarodnega prava, ki se nanaša na položaj, ko imata tožnik in toženec na voljo dve možnosti sodišča, kjer se določena pravna zadeva lahko obravnava. Vpleteni stranki se lahko na podlagi lastnih koristi odločita za sodišče, za katerega menijo, da je večja možnost, da bo na podlagi obravnavanega primera razsodilo v njihovo korist. To nezaželeno vedenje je sicer odpravljeno s pravili civilnega postopka, vendar ne v celoti (LII 2014). Evropska unija je sicer našla odgovor na to vprašanje z uvedbo Enotnega patentnega sodišča, kjer je natančneje določeno, katero sodišče je pristojno za katere patentne primere. Vendar nevarnost izkoriščanja sistema in iskanja lukenj v zakonu vedno obstaja in večji, kot je ta sistem in več enot kot zajema, manjša je možnost nadzora in poveča se neželeno, neetično vedenje, ki temelji na izrabi sistema v svoj prid.

Nov patentni sistem prinaša mnogo ugodnosti za podjetja v Evropi. Vendar, ko pogledamo natančneje in preučimo postavke, zaradi katerih so strokovnjaki in velika podjetja, ki spadajo med največje in najpomembnejše uporabnike sistema, zaskrbljeni, najdemo v njih dovolj resnice, da zagotavljanja politikov in ustvarjalcev novega patenta z enotnim učinkom o uspešnosti in doprinosu zgolj pozitivnih posledic postavimo pod vprašanj. Čeprav je novi patentni sistem rezultat več kot tridesetletnih pogajanj in so uredbe tako o jezikovni ureditvi kot ustanovitvi Enotnega patentnega sodišča poskušale upoštevati mnenja in predloge vseh sodelujočih držav, je zaskrbljujoče, da je v sprejetem dogovoru toliko strokovnjakov, kot so na primer patentni odvetniki ter visoko usposobljeni izvedenci, našlo toliko napak. Vse te napake oziroma pomanjkljivosti lahko imajo negativne posledice za poslovanje podjetij in, če verjamemo, tudi za države ter celotno gospodarsko ozemlje Evropske unije. Da bi lahko nov patentni sistem bistveno izboljšal ekonomski položaj podjetij in preko tega tudi Unije, bi moral biti natančno dogovorjen, upoštevati mora vse aspekte in akterje patentnega sistema. Tako pa mu, če verjamemo podanim mnenjem, manjka prav tega. Po načrtih iz leta 2012 bi morali biti prvi patenti podeljeni že na začetku leta 2014, vendar se je zataknilo tudi tukaj. Evropska unija nenehno poudarja, da bo enotni patent prinesel ugodnosti in izboljšal poslovanje predvsem malih in srednje velikih podjetij. Vendar so ravno ta podjetja predvsem imetniki patentov v največ treh ali petih državah in v tem primeru jim znižanje stroškov za pridobitev novega patenta ne koristi. Če sklepamo iz tega, bodo imela korist predvsem velika podjetja, ki pa po večini že sedaj nimajo finančnih omejitev pri pridobivanju patentov.

Na eni strani bo nov sistem, kljub vsem pomislekom, prinesel določene ugodnosti podjetjem, ki delujejo na širokem gospodarskem trgu Evropske unije. Po drugi strani pa uporabnikom bolj prijazen sistem ponuja nove poti za tiste, ki se želijo z njim okoristiti na ilegalen ali vsaj nelegitimen način. Podjetja bodo morala biti pri poslovanju bolj previdna, še posebej v novih okoljih, ki segajo daleč preko nacionalnih meja. Če so prej dobro poznala delovanje nacionalnih pravnih sistemov in tudi okoliških podjetij, se bodo sedaj morala navaditi na nadnacionalne institucije, različne poslovne kulture in prakse tujih podjetij. Delovanje na večjem gospodarskem parketu prinaša mnoge možnosti in priložnosti za razvijanje podjetij, posvojitve dobrih poslovnih izkušenj in razširitev območja pridobivanja uspešnega kadra, ki lahko bistveno pripomore k dobremu poslovanju. Vendar ima vsak kovanec dve plati. Poslovanje preko nacionalnih meja poveča možnosti srečanja z neželenim vedenjem. Podjetja ne delujejo vedno po pravnih in moralnih načelih in strokovnjaki se bojijo, da bo nov patentni

sistem, namesto da bi otežil delo takšnim podjetjem, zrahljal vezi in jim omogočil lažje izkrivljanje napisanih pravil v svoj prid in v škodo drugim.

6 V LUČI NOVIH IZZIVOV

Vsaka sprememba sistema ali zakonodaje zahteva določeno mero prilagoditve sodelujočih akterjev. Ker nov patentni sistem še ni zaživel v praksi, je za enkrat še težko reči, kdo ima prav: Evropska unija, ki trdi, da bodo spremembe prinesle mnoge ugodnosti za podjetja in širše gospodarsko okolje ali različni patentni strokovnjaki, ki opozarjajo, da ni vse tako rožnato, kot je bilo sprva predstavljano. Kljub vsemu pa lahko zagotovo trdimo eno stvar: podjetja in posamezniki in tudi širše gledano, pristojne institucije, so se znašli v novih okoliščinah, ki zahtevajo ustrezno akumulacijo, če želijo preživeti. Trg delovanja podjetij se je povečal za kar nekajkrat in daleč preko državnih meja, posledično se Evropska unija danes zdi bolj povezana kot kadarkoli prej.

Enotni trg Evropske unije je v določenih vidikih že sedaj dobro deloval, predvsem v smislu prostega pretoka kapitala in oseb. Vseeno pa je v primerjavi z drugimi državami, kot na primer ZDA in Kitajska, manjkal en pomemben košček sestavljanke – evropski patent z enotnim učinkom. Evropski patent je sicer obstajal, vendar je bil zaradi izjemno visokih stroškov pridobitve in vzdrževanja, še posebej v primerjavi z drugimi državami, dosegljiv le redkim. Možnost je torej bila, vendar za večino nedosegljiva.

Uvedba enotnega patenta tako predstavlja pomemben del mozaika, ki sestavlja enotni trg Evropske unije, katerega delovanje je bilo do sedaj podvrženo določenim omejitvam, ki jih tekmeči (predvsem že zgoraj omenjeni Kitajska in ZDA) niso poznali. Podjetja bodo lahko bolj svobodno, brez prejšnjih preprek, poslovala v različnih državah Evrope in tako v celoti izkoristila vse prednosti in ugodnosti, ki jih prinaša članstvo v Uniji, v takšnem obsegu morda prvič od njenega nastanka. Lahko bodo izboljšala svoje poslovanje in:

- zaradi nižjih stroškov pridobitve enotnega patenta zavarovala svoj izum v večjem številu držav Evropske unije kot v prejšnjem sistemu;
- brez strahu pred krajo ideje poslovala izven meja nacionalnih držav;
- trg podjetij ne bo več omejen zaradi stroškov na eno ali dve državi, temveč se bo lahko razširil na celotno ozemlje držav pogodbenic;
- z novimi izkušnjami, ki jih bodo pridobila v mednarodnem okolju, ustrezno razvijala lastne poslovne ideje in s tem prispevala k dolgoročnemu uspehu podjetja;
- z izboljšanjem lastnega poslovanja prispevala k izboljšanju ekonomskega in gospodarskega položaja celotne Evropske unije;
- prispevala k bolj močni povezavi vseh držav Unije z delovanjem na mednarodnem gospodarskem parketu in preseganju nacionalnih držav.

Ne gre zanikati, da niso vsi pogoji idealni. Še vedno so določene stvari premalo natančno določene, uredbe ne zajemajo prav vseh vidikov patentiranja in ostaja vprašanje, v kolikšni meri je nov patentni sistem dejansko zanimiv za, predvsem, mala in srednje velika podjetja, ki praviloma delujejo na manjšem območju. Z odprtjem meja se odpremo tudi posameznikom ali podjetjem, ki bi lahko z nestrokovnim vedenjem zamajala gospodarsko trdnost držav.

Nikakršen sistem ne more v celoti pokriti vseh področij in zagotoviti, da ga ne bo nihče, na škodo drugih, izkoriščal v svoj prid. Tudi nov pravni sistem, ki bi uspešno zajemal in upošteval vse nacionalne pravne sisteme, je težko zagotoviti. Evropska unija je igrišče mnogih različnih igralcev, ki igrajo vsak svoj šport, z različnimi športnimi pripomočki. Biti sodnik vsem in zagotoviti enakopravno sojenje ni enostavna naloga. Dobro je, da različni izvedenci že sedaj, preden je patentni sistem v popolnem teku, opozarjajo na možne napake in negativne posledice, ki jih lahko ima. Podjetjem tako omogočijo, da bodo lahko bolj pozorna na neželjeno vedenje in se bodo lahko že vnaprej pripravila na vse izzive in nevarnosti, ki jih le-ta prinaša.

6.1 Kompleksnost, neravnovesja in pravna varnost

Že od začetka pogajanj je bilo področje, na katerem je bilo najtežje najti kompromisen dogovor, pravno področje. Ne samo države članice, tudi nadnacionalne institucije, kot je na primer Sodišče evropskih skupnosti, so dolgo nasprotovale vsem predlogom, ki so bili podani o tem, kako naj bi pravni sistem na področju patentov zadovoljivo deloval. Sodišče evropskih skupnosti predvsem ni želelo prepustiti svojih pristojnosti in se postaviti v položaj, kjer bo zgolj podajalo mnenja o bolj perečih zadevah, ki jih Enotno patentno sodišče ne bo moglo razrešiti. V istem položaju so se znašle tudi sodelujoče države. Svoboda in neodvisnost na področju prava za vsako državo predstavljata temelje avtonomije in odpovedati se njima ni nikoli lahka naloga. Prepustiti del pristojnosti pa ni predstavljalo edinega problema. V okrepljenem sodelovanju je prisostvovalo 25 držav članic, vsaka z lastnimi pravnimi pravili, nacionalnimi pravnimi institucijami in ne nazadnje toliko različnimi pričakovanji, kot je bilo prisotnih akterjev. Evropska unija se je znašla pred težko in nezavidljivo nalogo. Potrebno je bilo ustvariti sistem, ki bi upošteval vse te različne vidike in ni nerazumljivo, da je bila Uredba o ustanovitvi Enotnega patentnega sodišča zadnja podpisana. Evropski parlament, Komisija in Svet so, po njihovih besedah, uvedli učinkovito pravno telo, ki predstavlja najboljši možen odgovor na postavljena vprašanja. Podjetja so se tako znašla v okolju, kjer bodo lahko spore na področju patentov, uveljavitev slednjih ter kakršnakoli pravna vprašanja reševala hitro, učinkovito in jih kompleksnost sistema ne bo odvracala od udeležbe na mednarodnem patentnem odru.

Niso redki tisti, ki opozarjajo, da nova uredba o ustanovitvi sodišča ni bila sprejeta z dovolj premisleka in ne zadošča vsem željam, kot bi jim morala. Pravni sistem naj bi bil preveč nenatančen in ne zajema vseh pravnih patentnih vidikov. Bolj kot v pomoč podjetjem pri njihovem poslovanju ustvarja pogoje za nove nevarnosti, v katerih se lahko le-ta znajdejo. Omogoča izkoriščanje pravnih pravil, kot jih prej ni bilo. Očitano mu je, da z ohlapnimi oziroma nezadostnimi določili na nek način celo spodbuja neželjeno vedenje, ki bo imelo dolgoročno zelo negativne posledice za uspešnost podjetij in v končnem smislu tudi za države pogodbenice in ne nazadnje tudi za Evropsko unijo kot celoto. In namesto da bi uravnotežen pravni sistem predstavljal trdno odskočno desko za vsa podjetja, ki se želijo razvijati na širokem področju, ki jim ga nudi Unija, pomeni, po mnenju strokovnjakov, zgolj trhle temelje, ki gospodarstva ne bodo dvignila, temveč ga bodo spodkopala.

Zaposleni na Max-Planck inštitutu, kjer se srečujejo strokovnjaki z vse Evrope, opozarjajo na to, da lahko zgolj površinski pregled sprejetega Patentnega paketa ustvari lažen vtis napredovanja patentnega prava, ko pa v resnici dejansko ogroža in prej kot karkoli drugega, poskuša preprečiti pravni napredek in inovacijske zmogljivosti podjetij in posledično držav v

bližnji prihodnosti. Tem opozorilom se pridružujejo, o čemer smo pisali že v prejšnjih poglavjih, tudi pomembni industrijski predstavniki, ki izražajo svoje dvome o učinkovitosti sprejetega sistema. Največ koristi bi imela ravno ta velika podjetja, ki bodo lahko, preko novega patentnega sistema, krepila svoje patentne portfelje. Vendar velika podjetja niso predstavljala ciljne publike enotnega patentnega modela. Že od samega začetka so bila to mala in srednje velika podjetja. Čeprav naj bi, še posebej, slednja imela največ koristi z uveljavitvijo enotnega patenta in so vseskozi predstavniki Evropske unije poudarjali, da je njihova dobrobit v samem centru njihovih prizadevanj, je vseeno bolj verjetno, da se bodo morala na poslovni poti soočiti z velikimi ovirami pri uveljavljanju in zaščiti svojih inovacijskih dejavnosti.

Kritike paketa EU so podprte z vrsto pravnih argumentov in so se pokazale kot nesporne v razpravi med strokovnjaki, ki so na pomanjkljivosti kazali že pred samim sprejetjem patenta z enotnim učinkom in so tudi izrazili skrb, da je, sodeč po preteklih izkušnjah, zelo malo verjetno, da bi Evropska unija po sprejetju patentnega paketa upoštevala mnenja izvedencev in poskušala karkoli spremeniti na boljše. Izvajanje patentnega paketa je škodljivo za podjetja tako iz pravne perspektive kot iz inovacijske.

Najbolj zaskrbljujoče je pomanjkanje pravne varnosti, ki naj bi bila ena izmed glavnih pridobitev patentnega paketa (Hilty in Drex 2012, str. 4–5). Pomanjkanje pravne varnosti patentnega sistema se kaže predvsem v:

1. Negativnih posledicah enotnega učinka – z novim sistemom smo priča premiku od enotnega patenta Evropske unije z avtonomno pravico k doslej nepoznanemu, hibridnemu bitju »evropskega patenta z enotnim učinkom«, ki vzbuja dvome o pravni kakovosti patentnega varstva. Ti dvomi se porajajo na dveh ravneh:
 - a. Pravna narava enotnega patenta – zdi se, da je enotni učinek zgolj drugotnega pomena za evropski patent. Katero pravo bo odigralo vodilno vlogo – mednarodno pravo, pravo Evropske unije ali nova sui generis²⁴ pravica. Pomembno pri določitvi, katero pravo bo vodilno pri pravnem delovanju, je, da enotni učinek vključuje pravico do ekskluzivnosti in v tem primeru lahko samo pravo EU zagotovi ustrezno avtonomen in nadnacionalen karakter ter koherenten in celosten sistem pravnega varstva za uporabnike – tako posameznike kot podjetja.
 - b. Večravska pravna struktura – evropski patent z enotnim učinkom je podvržen različnim plastem mednarodnega prava, prava EU in nacionalnega prava. Kakšni bodo učinki križanja teh različnih vrst prava za enkrat še ni jasno razvidno. Ali bo prišla v poštev kombinacija evropskega prava z upoštevanjem Evropske patentne konvencije ali se bo bolje obnesel sistem, ki bo upošteval nacionalno pravo in Uredbo o ustanovitvi Enotnega patentnega sodišča?
2. Napačna pravna podlaga enotnega patenta – Evropska unija je s pravno podlago enotnega patenta poskušala zagotoviti ustrezne temelje za »uvedbo evropskih pravic intelektualne lastnine z željo po zagotovitvi enotnega varstva pravic intelektualne lastnine na celotnem področju Unije«. Vzpostavljen režim pravnega varstva naj bi potemtakem izhajal iz samega bistva prava Evropske unije. Vendar enotni patentni paket tega ne dosega.

²⁴ Posebna oblika pravice, izraz je latinskega pomena in se v diskurzu o intelektualnih pravicah nanaša na posebno obliko varstvenega režima izven znanega okvira. Lahko tudi kot režim posebej prilagojen za zadovoljitev določenih potreb.

- a. Neusklajenost s pravno podlago – Uredbe o ustanovitvi enotnega patenta označujejo Evropsko unijo kot izvor za enotni patent, vendar obenem zavračajo kakovost zakonodaje EU. Pogoji o dodelitvi posameznih pravic bi morali biti uveljavljeni v takšni obliki, ki bi dopuščala, da so posamezne pravice, ki izhajajo iz enotnega patenta (lastnina, ekskluzivnost, patentiranje), lahko podvržene sodnemu nadzoru Sodišča evropskih skupnosti. Ta vidik je še toliko bolj pomemben in potreben, saj evropski patent z enotnim učinkom določa del pravil, ki urejajo tudi delovanje notranjega trga.
 - b. Utaja zakonodajnega postopka Evropske unije – v skladu z že ustaljeno prakso Sodišča evropskih skupnosti je potrebno delovati po pravni podlagi, kot je predvidena v pravu EU. Ne obstaja zakonodajno pravilo, ki bi določalo, za katere vidike enotnega patenta skrbi Sporazum o ustanovitvi Enotnega patentnega sodišča ali Sporazum o ustanovitvi Enotnega patenta. To se nanaša še posebej na področje ekskluzivnosti. Zgodilo bi se lahko, da bi bili postopki in procesna jamstva, ki so določena v že sprejetih pogodbah, odrinjeni na stranski tir in institucionalno ravnovesje bi bilo ogroženo.
3. Vztrajanje pri nezdržljivosti Enotnega patentnega sodišča z veljavno zakonodajo Evropske unije – uredba o ustanovitvi Enotnega patentnega sodišča je delno neustrezna kar se tiče reševanja vprašanj, ki jih je v svojem mnenju izrazilo Sodišče evropskih skupnosti o združljivosti predhodnega sodnega modela zakonodaje EU. Kljub temu da oblika in ustroj Patentnega sodišča temeljita na že vzpostavljenem Sodišču evropske unije, obstajajo pomembne razlike. Dve izmed bistvenih sta, da pristojnosti Patentnega sodišča niso omejene na predhodne reference in so popolnoma ločene od nacionalnih pravnih sistemov. Pravzaprav jih nadomeščajo. Obenem ne obravnava vprašanj revizij, ki jih je opravilo Sodišče evropskih skupnosti o odločbah Evropskega patentnega urada. S tem krši pravna načela, načela pravne države ter celostnost sistema sodnega nadzora.
 4. EU zakonodaja izključuje obvezne licence – v nasprotju z izjavo, ki je zapisana v Uredbi o enotnem patentu²⁵, je vprašljivo, ali bi upravni in nacionalni sodni organi lahko izdali obvezne oziroma prisilne licence na področju patenta z enotnim učinkom. Vprašljivost tega dejanja temelji na treh vidikih:
 - a. državam pogodbenicam niso dane kakršnekoli pristojnosti na področju umetnosti;
 - b. v skladu z načeli, ki jih dosledno uveljavlja sodna praksa Sodišča evropskih skupnosti, nacionalni organi ne morejo ovirati ali razveljaviti zakonodajnih aktov EU in jih lahko zgolj odložijo pod zelo omejenimi pogoji, Uredba o ustanovitvi enotnega patenta pa teh izjem oziroma omejitev ne predvideva;
 - c. ne nazadnje bi vsaka nacionalna odobritev obveznih licenc na nek način razveljavila enotni učinek in bi delovala v nasprotju s pravilom o prosti trgovini.

Največ naj bi podjetja pridobila ravno iz nove pravne ureditve, ki naj bi zagotavljala bolj stabilen in enakopravnejši sistem. Ravno decentraliziranost na področju patentnega prava je predstavljala veliko oviro za neovirano in uspešno delovanje podjetij, ki so želela biti del patentnega sistema. Z luknjami na področju pravne ureditve je zelo težko zgraditi karkoli stabilnega in pričakovati uspešnost slednjega.

²⁵ Obvezne licence za evropske patente z enotnim učinkom, morajo biti urejene z zakonodajo držav pogodbenic z upoštevanjem njihovih ozemelj.

V prejšnjem sistemu so bili postopki pridobitve patentov ter vsi ostali procesi na tem področju izjemno zapleteni in dolgotrajni. Ena izmed pomembnejših prednosti novega patentnega sistema v Evropski uniji naj bi bila poenostavitev teh postopkov za pridobitev patenta in enostavnejša pravila in procesi, kot so bili v uporabi do sedaj. Zagovorniki trdijo, da je enotni patent bolj centralizirano usmerjen in brez nepotrebne balasta, katerega posledica je večja kompleksnost in nerazumevanje vzpostavljenega sistema. Vsi strokovnjaki pa se s slednjim ne strinjajo v celoti. Nekateri celo menijo, da namesto da bi nov patentni model ustvarjal lažje in bolj razumljive poti za vse uporabnike, pravzaprav k temu celo prispeva. Morali bi biti priča enostavnejšemu patentnemu modelu, a se zdi, da je le-ta danes enako zapleten kot včasih in preveč razdrobljen, s čimer povečuje kompleksnost, katero naj bi, po besedah Evropske unije, zmanjševal. Slednjo trditev lahko utemeljimo v treh točkah, ki povzemajo najbolj bistvena področja fragmentiranosti Patentnega paketa EU :

1. *Patentno varstvo v Evropski uniji je bolj razdrobljeno* – enotni patent naj bi povezal in poenotil patentni sistem v Evropski uniji. Namesto da bi krepil patentno pravo v Evropi, enotni patentni paket prispeva k njegovi razdrobljenosti, tako na ravni ozemlja kot vsebinski ravni.
 - a. Teritorialna razdrobljenost: patent z enotnim učinkom ne zajema ozemlja celotnega notranjega trga Evropske unije, temveč bo omejen na države članice Evropske unije, ki so sodelovale v okrepljenem sodelovanju, kar pa izključuje Španijo in Italijo. Poleg tega bo lahko v uporabi samo v tistih državah pogodbenicah, ki bodo ratificirale Sporazum o ustanovitvi Enotnega patentnega sodišča. Za veljavo ga mora ratificirati samo 13 držav in ne vseh 25 sodelujočih, kar je tako ali tako malo verjetno, da se bo zgodilo v bližnji prihodnosti. Z vidika Evropske unije to pomembno prispeva k večji razdrobljenosti notranjega trga (enotnost katerega naj bi bil sicer eden izmed glavnih namenov novega patentnega sistema) in je popolnoma v nasprotju s cilji kohezijske politike. Z vidika imetnikov patentov, torej tistih, katerih dobrobit naj bi bila pri vzpostavljanju enotnega patenta na prvem mestu, pomanjkanje patentnega varstva v Italiji in Španiji ogroža njihove inovacije na teh dveh nacionalnih trgih in podjetjem izključuje možnosti delovanja na njih.
 - b. Vsebinska razdrobljenost: enotni patentni paket zajema v svojem bistvu štiri prekrivajoče se ravni patentnega varstva v Evropski uniji:
 - nacionalni patenti podeljeni na državni/nacionalni ravni;
 - nacionalni patenti podeljeni s strani Evropskega patentnega urada – evropski patenti, odobreni v okviru Sporazuma o ustanovitvi enotnega patentnega sodišča;
 - nacionalni patenti, ki jih bo podelil Evropski patentni urad, vendar brez upoštevanja zgoraj omenjenega Sporazuma (do uresničitve te postavke lahko pride zaradi treh možnosti: opt-out²⁶, ne-ratifikacija s strani držav članic ali podelitev patentov za države, ki niso članice EU);
 - evropski patent z enotnim učinkom.

Vsi ti patenti sočasno delujejo drug ob drugem (Hilty in Drex 2012, str. 1–3). Imetniki patentov se lahko sami odločijo, kakšno obliko patentnega varstva želijo. Vendar je dokaj jasno, da Patentni paket EU ne pokriva zgolj ene oblike patentne zaščite.

2. *Razdrobljenost pravil, ki so v uporabi za področje enotnega patenta* – ena izmed pomembnejših pravic, ki so zagotovljene z novim sistemom, je pravica do ekskluzivnosti. Njena vloga je dvojna: na eni strani služi kot zaščita proti kršiteljem, po drugi pa jo lahko uporabimo tudi kot sredstvo določene ekonomske vrednosti.

²⁶ Izstopitev, zavrnitev vseh pravic in dolžnosti, ki jih predvideva določen sporazum.

Uredba o ustanovitvi enotnega patenta ustvarja širok, čeprav ne bi mogli trditi, da v celoti popoln, sklop pravil o kršitvah in njihovih omejitvah. V nasprotju so pravila glede enotnega patenta kot predmeta lastnine, zelo okrnjena in nezadostna. Vsa osnovna pravila – prenos pravic, stvarne pravice, ukrepanje v primeru izvedbe pravic ali nesposobnosti, *erga omnes*²⁷ učinek restriktivnih pogodbenih licenc – niso zajeta. Uredba določa samo izključno uporabo nacionalnega prava. Teoretično to pomeni, da bo veljalo eno samo nacionalno pravo v zadevnem enotnem patentu na celotnem ozemlju okrepljenega sodelovanja. Prav tako pa se bodo lahko različni nacionalni predpisi uporabljali za različne patente z enotnim učinkom. In namesto da bi se uveljavila enotnost, za katero so si mnogi tako dolgo prizadevali, bo v zdajšnjem patentnem modelu veljala raznolikost nacionalnih zakonodaj. Seveda je nekaj sklicevanja na pravila nacionalnega prava pri implementaciji patentnih pravil, neizogibno, a Uredba je, kot se sedaj zdi, zamudila možnost, da bi uvedla enotnost in preglednost pravil za vse akterje na trgu.

3. *Razdrobljenost sodne prakse* – še posebej zaskrbljujoča je razdrobljenost na ravni materialnega prava, ki se odraža v nastajanju novih oblik sodišč v okviru sprejetega sodnega sistema, ki bodo pristojna za razlago patentnega prava v Evropi in njegovo uporabo. Pristojnosti in kompetence imajo:
- Enotno patentno sodišče na področju kršitev in veljavnosti evropskih patentov in patentov z enotnim učinkom v vseh tistih državah članicah, ki bodo ratificirale Sporazum o ustanovitvi enotnega patentnega sodišča,
 - Sodišče evropskih skupnosti na področju kršitve enotnih patentov s predhodnimi referencami Enotnega patentnega sodišča,
 - Nacionalna sodišča držav članic Evropske unije, ki ne bodo ratificirale Sporazuma o ustanovitvi enotnega patenta, niso in ne bodo sodelovala v okrepljenem sodelovanju oziroma v vseh tistih, ne-EU državah, ki so pogodbenice Evropskega patentnega urada na področju veljavnosti in kršitvah nacionalnih in evropskih patentov,
 - Odbori Evropskega patentnega urada v upravnih pritožbah v zvezi z evropskimi patenti,
 - Upravni organi ali nacionalna sodišča v vseh postopkih v povezavi z nacionalno podeljenimi patenti.
 - V vsaki postavki so lahko podobna ali enaka pravila patentnega prava uporabljena na drugačen način in različne ravni materialnega prava se lahko uporabijo. Enotno patentno sodišče ne predvideva ustrezne metode konsolidacije, ki bi lahko rešila to zapleteno področje. Sporazum zgolj ustvari dodatne izvršilne pravne plasti, poleg že obstoječih.

Strokovnjaki vse glasneje opozarjajo na še eno obliko neželenega vedenja, ki lahko nastane kot posledica nedodelanega pravnega sistema – *Forum shopping*.

Opozarjati na nevarnost »forum shopping-a« se zdi, glede na uveljavitev enotnega sodišča, ki ima skupen nabor pravnih pravil in postopkov ter skupno pritožbeno sodišče, v najboljšem primeru nekoliko čudna. Vendar podrobnejši pogled pokaže vzporednice z delovanjem okrožnih sodišč v ZDA in njihovega pritožbenega sistema, kjer se to neželeno vedenje že pojavlja. Tam udeleženi v pravnih postopkih večkrat izbirajo okrožna sodišča, za katera menijo, da bodo ugodneje rešila njihov primer in velikokrat prihaja do bitk glede delitve pristojnosti. Zaskrbljujoče je, da podobne posledice dopušča tudi trenutni patentni sistem:

²⁷ Latinski izraz, ki se v pravu uporablja za obveznosti in pravice, ki veljajo za vse oziroma jih lahko izvršimo proti vsem – dobesedno prevedeno »proti vsem«.

imetniki patentov bodo lahko svojo tožbo vložili na različnih lokalnih ali regionalnih centralnih oddelkih. Možnosti neželenega vedenja se tako močno povečajo in njegova dejanska manifestacija se zdi vedno bolj verjetna.

Imetniki patentov lahko sodne primere, v okviru novega Enotnega patentnega sodišča, vložijo na katerikoli lokalni oddelek, kjer je prišlo do domnevne kršitve patenta, se je izdelek uporabljal ali se nahaja obtoženec. V primeru, da je prišlo do ponudbe in distribucije določenega nedovoljenega patenta po vsem ozemlju Evropske unije oziroma v vseh državah pogodbenicah, bi lahko tožnik izbral med vsemi razpoložljivimi lokalnimi oddelki v EU. V primeru nacionalnih patentov in tradicionalnih evropskih patentov brez enotnega učinka velja načelo teritorialnosti v sistemu nacionalnih sodišč. Patenti veljajo samo na ozemlju države, za katero so bili dodeljeni, so neodvisni drug od drugega, uveljavljeni so samo v imenovanih državah in so predmet nacionalnih zakonodaj. Širša izbira tožniku omogoča oportunistično vedenje. Možnost izbire med lokalnimi oziroma nacionalnimi postopki odpira možnosti izbire lokalnega oddelka, za katerega menimo, da nam bo v postopku najbolj naklonjen.

Še eden izmed pomembnejših dejavnikov, ki odpira vrata morebitnemu »forum shopping-u«, je različna sestava sodnikov v različnih oddelkih. Kljub temu da Uredba o ustanovitvi Enotnega patentnega sodišča uveljavlja večnacionalno sestavo pri vsakem primeru, bodo nekateri oddelki vseeno imeli več lokalnih sodnikov. Lokalni in regionalni oddelki v praksi še ne delujejo, zato lahko samo predvidevamo različne možne smeri razvoja dogodkov. Skoraj neizogibno se zdi, da bodo lokalne tradicije vplivale na razlago pravnih pravil in postopkov, še posebej v zgodnjih letih. Po drugi strani lahko na lokalnih oddelkih s sedežem v državah, kjer so patentni primeri na sodiščih redkejši (manj kot 50 na leto v zadnjih treh letih), pride do potiskanja lokalnih praks v ozadje, saj bo sestava sodnikov temeljila na ne-lokalnih predstavnikih, ki se bodo razlikovali od primera do primera. Lokalna sestava lahko vpliva na različne vidike pravnih procesov (Johnson 2013, str. 114–115). Tako na:

- hitrost reševanja patentnih primerov,
- pristop k optimalni bifurkaciji,
- različne pristope k sodnim odločbam,
- splošni odnos do imetnikov patentov.

Vsa ta področja so pomembna za podjetja, ki so uporabniki patentnega pravnega sistema, saj na različne načine, pa vendar bistveno, vplivajo na njihovo poslovanje. Za podjetja je še posebej pomembna hitrost reševanja patentnih sporov, saj hitreje, kot je podana sodba, hitreje lahko nadaljujejo s poslovnimi procesi na tistem področju proizvodnje in dobave, s katere je bil sporni patent.

»Forum shopping« predstavlja resen problem za vse uporabnike Enotnega patentnega sodišča, še posebej zaradi ločitve pristojnosti posameznih delov sodišča glede na kršitve ali veljavnost patentov – bifurkacija. Nevarnost bifurkacije je predvsem v različni hitrosti reševanja primerov. Lokalni in regionalni oddelki, ki odločajo o veljavnosti patentov, bodo veliko bolj obremenjeni kot centralni oddelki, ki so zadolženi za kršitve le-teh. Torej v primeru, ko bo patent razglašen za neveljavnega, bo podjetjem neupravičeno onemogočeno nadaljevanje njihovih poslovnih dejavnosti. Na koncu bodo lokalni in regionalni oddelki tisti, ki bodo odločali o bifurkaciji procesov, za katere bodo menili, da je to potrebno, kar predstavlja še eno področje za razvoj »forum shopping-a«. Telekomunikacije, nove tehnologije in medijska podjetja predstavljajo tri področja, ki bodo najverjetneje še posebej ogrožena (Pinsent Mason 2013). Kakršnakoli pravila, ki bo strogo omejevala takšno obliko izkoriščanja sistema, bi bila več kot dobrodošla.

Odgovor predstavnikov Evropskega patentnega urada je bil, da je »forum shopping« s stroškovnega vidika in vidika učinkovitosti dobrodošla posledica, ki je do določene mere celo neizogibna. Menijo, da obstaja zelo majhna verjetnost, da bi do njega prišlo, vendar tudi če pride, je sistem zasnovan na tak način, da se bo popravil sam od sebe, za kar bo poskrbelo tudi pritožbeno sodišče, ki bo te zadeve reševalo na najboljši možen način.

»Forum shopping« ne predstavlja edinega oportunističnega vedenja, do katerega lahko pride pod novimi pogoji patentiranja. Zaradi neravnovesja med položajem imetnika osnovnega patenta in tistega, ki je imetnik patenta, ki pomeni nadgradnjo slednjega in predstavlja pomemben napredek, zaradi katerega je drugi imetnik upravičen do obvezne licence, lahko pripelje do neetičnega oziroma koristolovskega vedenja prvotnega imetnika patenta. V skladu z Uredbo o ustanovitvi Enotnega patentnega sodišča in pravosodnim sistemom enotnega patentnega paketa lahko podjetja ali posameznik z eno tožbo zoper kršitev patentnih pravic, ki je uspešno vložena pred Enotnim patentnim sodiščem, v celoti ustavijo vse nadaljnje inovacije na celotnem področju okrepljenega sodelovanja. Podjetja, ki torej želijo uspešno delovati na področju inovacij, lahko po vloženi pritožbi samo upajo, da bodo različna nacionalna sodišča in upravni organi držav članic, po različnih pravnih postopkih, le pridobila – upajmo, da dovolj visoko število – krajevno omejenih licenc, ki bodo izdana pod bolj ali manj podobnimi pogoji. Problem obveznih licenc, ki jih je bilo v starem sistemu že mogoče pridobiti, vendar so bili postopki pridobitve zaradi nacionalnih zakonodaj zapleteni, tudi v novem sistemu ni zadovoljivo rešen. Ne izpolnjuje niti najbolj osnovne funkcije, kot je zmanjševanje disfunkcionalnih zavrnitev podelitve prostovoljnih licenc imetnikom inovacijskih patentov, ki pomenijo nadgradnjo že uveljavljenih patentov.

Neravnovesje evropskega patenta z enotnim učinkom se pojavlja predvsem zaradi pomanjkanja predhodnih pravic uporabnikov in zmanjševanja zanimanja za prisilne oziroma obvezne licence, predvsem zaradi neustreznega reševanja problemov na področju le-teh. Izumitelji bi jih lahko uporabljali kot sredstvo za premagovanje ovir, ki nastanejo kot posledica različnih nacionalnih zakonodaj. Podjetja morajo imeti možnost zaščite svojih izumov, ne samo na področju okrepljenega sodelovanja, ki ga pokriva enotni patent, ampak tudi s pomočjo nacionalnih patentov, ki zajemajo tudi ozemlja drugih držav članic EU. Tudi če bi lahko bile predhodne pravice uporabnikov ali obvezne licence pridobljene v posameznih državah članicah, je malo verjetno, da bi bili njihovi trgi dovolj ekonomsko privlačni, da bi upravičili stroške vlaganja v ozemeljsko omejene inovacije. Drugi, morda še pomembnejši razlog je, da je tehnologija običajno zaščiten s številnimi patenti. Takšna oblika zaščite je bila že sedaj zadovoljivo urejena z nacionalnimi in evropskimi patenti, ki so pokrivali medsebojno povezane dele tehnologije (Ullrich 2012, str. 34–36). Nezažadna ureditev področja predhodnih pravic uporabnikov in obveznih licenc zgolj blokira to področje, kar lahko ima negativen vpliv na razvoj in inovacije samih podjetij kot tudi širše gospodarske mreže, v katero so ta podjetja vpeta. Enotni patent lahko torej oslabi delovanje dobro premišljenega sistema nacionalne patentne zaščite. Razmeroma močnejši enotni patenti lahko služijo kot vzvod, ki bo celoten sistem patentnega varstva Evropske unije vrgel iz ravnotežja.

6.2 Povečanje števila patentov

Že desetletja je opaziti eksplozijo patentnih prijav in sprejetih patentov v Evropski uniji, podobni trend opažajo tudi na drugih večjih patentnih trgih, kot so na primer Združene države Amerike, kjer je ta rast nekoliko bolj očitna. Kljub krizi leta 2009, ko je bilo stanje v zadnjih

letih na najnižji točki, je Evropski patentni urad zabeležil nov rekord v letu 2012. Razloge za porast lahko pripišemo različnim dejavnikom:

1. Hiter razvoj na področju biotehnologij ter informacijskih in komunikacijskih tehnologij.
2. Spremenila se je sama filozofija patentiranja – patentiranje je vse bolj opredeljeno kot obrambna strategija podjetja; veliko podjetij se trudi zaščititi čim več izumov kot odgovor na patentne zahteve nasprotnih strani, ki predstavljajo konkurenčna podjetja. Patentne prijave vse bolj postajajo sredstvo boja proti drugim igralcem na trgu in tako imenovanimi patentnimi škrti. Patenti so postali pomembna strateška komponenta za doseg dobrega konkurenčnega položaja na trgu.
3. Globalizacija – je odigrala pomembno vlogo pri spodbujanju patentiranja. Inovativna podjetja iz manj razvitih držav izkoristijo možnost patentiranja lastnega izuma in se lahko podajo v konkurenčni boj na trge razvitih držav.
4. Inovacije – podjetja se vse bolj zavedajo pomembnosti inovacij in pripisujejo vse večji pomen raziskavam in razvoju.

Točni vzroki porasta patentov še vedno ostajajo neznanka. Neizpodbitno dejstvo pa je, da je zaradi vse večjega števila patentov evropski patentni sistem postal žrtev svojega lastnega uspeha. Že sedaj je bil zaradi množične proizvodnje preobremenjen in glede na to, da enotni patent predvideva še večje število patentov, saj k temu z nizkimi stroški in enostavnejšimi postopki tudi sam spodbuja, je velika verjetnost, da bo prišlo do scenarija, ki se je po večini odvijal že sedaj – prevelika obremenjenost patentnih uradov in posledična čezmerna popustljivost pri sprejemanju patentov »nizke kakovosti«. Prav te oblike patentov povzročajo največ škode in predstavljajo precejšen del patentnih sporov.

Podjetja se morajo zaradi vse večjega zanimanja soočiti z vse daljšimi čakalnimi vrstami na patentnih uradih. Pred letom 1900 je vlagatelj patenta na patentno odločbo čakal manj kot mesec dni, danes že skoraj pet let. Daljše obdobje čakanja pa ne pomeni, da preiskovalci patentnih prijav danes porabijo toliko več časa za analizo vloge. Dejstva govorijo ravno nasprotno: zaradi ogromne količine vlog te velikokrat obležijo neobdelane v predalu in ko jih izpitne komisije končno dobijo v roke, posvetijo izjemno malo časa temu, ali bi bilo potrebno izdati potrdilo o veljavnosti patenta ali ne. V slabih 5 letih, kolikor traja pot od vložitve vloge do uveljavitve patenta, zavzame analiza zahtevka v povprečju zgolj osemnajst ur (Bisthoven 2013, str. 36–39). Patentni preiskovalci so pod ogromnimi časovnimi omejitvami zaradi naraščajočega števila neobdelanih vlog in so zato manj pozorni na vsak del vloženega zahtevka. Problematično je, da tudi sam sistem ne zagotavlja nikakršnih spodbud za natančnejšo opravljeno delo. Sistem nagrajevanja javnih uslužbencev je zasnovan tako, da leti dobijo nagrado za prvi odgovor na patentno prijavo in za dokončno rešitev vloge. Torej je cilj rešiti primere čim prej, ne glede na to, koliko pri tem trpi kakovost dela.

Zaradi površnosti, pomanjkanja časa in pojava človeške napake v težjih primerih – kar je vse posledica vse večjega zanimanja podjetij in posameznikov za patentiranje lastnih izumov – ni presenetljivo, da večkrat zavrnejo tudi patente, ki imajo vse postavke, da bi morali biti sprejeti. Obenem pa je sprejetih vse več šibkih patentov, ki so rezultat neustreznih postopkov preverjanja. Najprimernejši način za ocenitev kakovosti patentov je izmeriti, kako dobro določen patent izpolnjuje predpisane zahteve, na podlagi katerih je bil izdan: uporabnost, novost, ne-očitnost, veljavnost in obseg patentnih zahtevkov pred sodiščem.

Visoko kakovostni patenti, ki pozitivno vplivajo na celotni sistem gospodarskih tokov, so tisti, katerih pravne veljavnosti skoraj ni mogoče izpodbijati. Šibki patenti so njihovo nasprotje in se v večini izdajajo za izume, ki jim primanjkuje inovativnosti. Deloma lahko

prav problematiki nekakovostnih patentov pripišemo, da je na sodiščih razveljavljenih veliko patentov, ki so dobri in lahko dolgoročno ugodno vplivajo, ne samo na poslovanje podjetja, ki je imetnik patentnih pravic, temveč tudi na ostale, ki delujejo na istem tehnološkem področju.

Čeprav lahko šibki patenti predstavljajo visoko donosne patente, ne gre zanemariti dejstva, da govorimo o tehnološko in ekonomsko neustreznih izumih, ki imajo kaj malo znanstvene vrednosti. Dolgoročno lahko imajo izrazito negativen vpliv na gospodarsko okolje. Zaradi pomanjkanja kvalitete in nedoseganja ekonomskih standardov imajo negativen vpliv predvsem na dveh področjih, ki sta bistveni za uspešno delovanje podjetij: konkurenčnost in inovativnost. Prav tako lahko imajo škodljiv učinek za potrošnike, še posebej, če govorimo o patentih s področja tehnologij za ljudi.

Še en problem, s katerim se morajo soočiti podjetja zaradi patentov z nizko kakovostjo, je problem patentnih škratov – patent trolls. Rečemo lahko, da z uveljavljanjem šibkih patentov postavljamo temelje patentnim škratom. Pod patentnimi škrti lahko razumemo:

- podjetja, ki kupujejo sporne patente za namene, da jih uporabljajo zoper industrijo;
- podjetja, ki so prvotno prodajala izdelke, vendar so v celoti ali vsaj v veliki meri zaprla proizvodnjo;
- agente, ki uveljavljajo določen patent v imenu patentnega lastnika;
- oblike pravne firme.

Patentni škrti nimajo lastnega premoženja, če odštejemo patente, ne proizvajajo izdelkov, odvetniki predstavljajo najpomembnejši del delovnega kadra in so imetniki patentov, čeprav sami ne vlagajo v inovacijske tehnologije. Ti subjekti ne investirajo v razvoj in raziskave, ki so tako bistvenega pomena za »običajna podjetja« in ne opravljajo nikakršnega dela na izdelku, ki je predmet patentiranja. Če povemo nekoliko drugače: želijo bleščech lonec zlata v zameno za nič vloženega truda. Njihov poslovni model je povsem drugačen od ostalih tržnih igralcev.

Nakupovanje oziroma špekulacije pri nakupu izdelkov same po sebi v večini primerov niso nezakonite, evropski patentni sistem ne določa, da mora biti imetnik patenta izumitelj sam (Bristhoven 2013, str. 6–14). A vendar so vsaj, milo rečeno, neetične. Poslovna praksa patentnih škratov je počakati, dokler drugo podjetje ne razvije neke industrije oziroma pride do izuma, ki ga želijo patentirati in šele potem razkriti, da je določen izdelek ali storitev že patentirana. Podjetjem nato postavijo nerazumne zahteve o nesorazmernem deležu, ki ga želijo in temelji na nepovratnih sredstvih. Njihova glavna dejavnost je okrepiti patente na račun različnih dobaviteljev, ki so identificirani kot kršitelji, ki jih prisilijo v plačilo visokih licenčnih pristojbin pod grožnjo visokih stroškov morebitne tožbe. Govorimo o subjektih, ki ves čas špekulirajo o potencialnih vrednostih patentov, se trudijo pridobiti te patente od izumiteljev na čim cenejši način, so nenehno pozorni na stečaje podjetij ali na mala podjetja, ki nimajo dovolj lastnih zmogljivosti in pravnih izkušenj za zaščito in učinkovito uveljavljanje patentnih pravic.

7 ZAKLJUČEK

Pot do uveljavitve enotnega patenta Evropske unije je bila izjemno dolga in velikokrat se je zdelo, da so se pogajalci znašli v slepi ulici. Kdaj točno se je porodila ideja, je težko določiti. Bi lahko zasluge za to pripisali Pariški konvenciji, ki predstavlja eno prvih pogodb o zaščiti intelektualne lastnine in kot takšna zagotavlja minimalne standarde varstva industrijske lastnine v kar najširšem pomenu besede, morda francoskemu senatorju, ki mu je posvetovalna skupščina Sveta Evrope sicer zavrnila načrt o spreminjanju evropskega patentnega prava ali lahko ne nazadnje štartno zastavico predamo Evropski patentni konvenciji, zaradi katere so države podpisnice spremenile svoje nacionalne patentne predpise, kar je privedlo do usklajenosti med nacionalnimi patenti, ki si jo je bilo pred njeno uveljavitvijo težko zamisliti?

Katerikoli mejnik že vzamemo kot tistega začetnega, smo si lahko enotni v ugotovitvi, da sprejetje enotnega patenta, ki je bil z Lizbonsko pogodbo leta 2007 iz patenta skupnosti preimenovan v Patent Evropske unije, ni kratkoročen dosežek, temveč predstavlja plod več kot tridesetletnih pogajanj, dogovarjanj in iskanj kompromisov med različnimi akterji. Če so začetki nekoliko nejasni, o zaključku procesa ni dvoma. Epilog predstavlja podpis Sporazuma o ustanovitvi enotnega patentnega sodišča 19. februarja 2013, ki predstavlja še zadnji sprejeti steber patentnega svežnja EU. V začetku letošnjega leta bi morali biti podeljeni že prvi patentni, a vse kaže, da bomo morali ta datum prestaviti še za kakšno leto ali dve. Le upamo lahko, da ne bomo do podelitve prvih enotnih patentov čakali tako dolgo, kot smo na dogovor o sprejetju le-teh.

Na začetku magistrske naloge sem si postavila štiri hipoteze, katerih veljavnost sem vseskozi ugotavljala. Osredotočila sem se predvsem na študij strokovne literature, primarnih in sekundarnih virov. V veliko pomoč so mi bili podatki najdeni na straneh evropskih institucij. Večina literature je bila v angleščini, kar je občasno, predvsem zaradi prevajanja strokovnih besed, še posebej iz pravnega področja, predstavljalo večji ali manjši izziv. Zaradi oblike podatkov mi je bila pri preverjanju vseh postavljenih hipotez v veliko pomoč metoda abstrakcije, s katero sem izluščila dejstva, ki so bila najpomembnejša za potrebe moje magistrske naloge.

Prva hipoteza, ki sem si jo zastavila, je bila, da *»Razvoj enotnega evropskega patenta zajema dolgo zgodovino pogajanj in dogovarjanj med državami članicami«*. V veliko pomoč pri preverjanju mi je bil zgodovinski pogled – zgodovinska metoda. Pri preučevanju virov sem morala iti daleč v zgodovino, vse do leta 1881, ko je bila sprejeta Pariška konvencija. Prav tako sem uporabila tudi opisni oziroma deskriptivni pristop. Preučevala sem predvsem Sporazume, Konvencije in Uradne liste, ki so bili sprejeti, ter poskušala izluščiti bistvo. Ugotovila sem, da lahko potrdim prvo hipotezo, saj je proces razvoja enotnega patenta potekal več kot trideset let. Predlaganih je bilo veliko Sporazumov, nekateri od njih veljajo še danes,

drugi iz različnih razlogov sploh niso bili sprejeti. Vseh dogovorov in poskusov uveljavitve patenta EU je bilo toliko, da sem lahko v svoji nalogi zajela samo tiste najpomembnejše. Vendar nam že hiter pogled pokaže, da so bila pogajanja izjemno dolgotrajna, saj so trajala od konca 19. stoletja pa vse do leta 2013.

Druga hipoteza se je glasila: *»Enotni patent prinaša vrsto prednosti za poslovanje podjetij, predvsem na račun zmanjšanja stroškov in poenostavljenih postopkov za pridobitev.«* Poleg deskriptivnega pristopa sem uporabila tudi metodo analize. Analizirala sem, kakšni so bili postopki pridobitve patenta pred letom 2013 in kakšne novosti predvideva nov patentni sistem ter koliko so znašali stroški pridobitve evropskega patenta v primerjavi s sedanjimi. Za temeljito analizo mi je bila v pomoč tudi metoda komparacije, s katero sem primerjala prejšnje stanje z novim in metoda kompilacije, s katero sem povzela mnenja in domneve strokovne javnosti o tem, kakšna bo prihodnost evropskega patentnega sistema in kakšno vlogo bo le-ta igral pri poslovanju podjetij. Hipotezo lahko potrdim. Ugotovila sem, da enotni evropski patent prinaša poenostavljene postopke. Nov sistem predvideva samo en postopek prijav pred Evropskim patentnim uradom. Poenostavljena je tudi jezikovna ureditev, saj ni več potrebno prevesti patentne prijave v vse jezike držav, v katerih želimo pridobiti patentno zaščito, temveč zgolj v enem izmed treh uradnih jezikov (nemščina, francoščina ali angleščina). Posledica zmanjšanja števila prevodov je tudi zmanjšanje stroškov pridobitve patenta za kar 80 %. Zmanjšanje stroškov predstavlja prednost predvsem za mala in srednje velika podjetja, ki bodo lahko lažje dostopala do enotnega patenta EU.

Tretja hipoteza je s področja vrednosti patentov: *»Patenti imajo veliko ekonomsko vrednost in pomembno prispevajo h konkurenčnosti podjetij.«* Hipotezo sem potrdila z opisnim pristopom ter s pomočjo analitske metode, s katero sem analizirala študijo Evropske komisije in tako potrdila prvi del hipoteze, ki se nanaša na ekonomsko vrednost ter metodo kompilacije, ki mi je bila v pomoč predvsem pri preučevanju različnih virov in mnenj strokovnjakov o tem, kakšno vrednost imajo patenti za podjetja in kako posledično vplivajo na njihovo konkurenčnost. Patenti so med leti 1994–1996 predstavljali 1 % BDP, čez štiri leta pa je številka poskočila na 1,16 % BDP. Po ekonomski krizi leta 2008 je bilo področje intelektualne lastnine tisto, ki si je najhitreje opomoglo; število patentov je narastlo za kar 7,2 %. Do leta 2010 so IPR-panoge predstavljale 39 % celotne gospodarske dejavnosti (BDP), od tega patenti 14 %, na področju EU in bile vodilne pri trgovanju EU zunaj njenih meja s preostalim svetom. Patenti omogočajo podjetjem zaščito njihovih lastnih izumov ter preprečijo tretjim osebam ali podjetjem, da bi se z njimi okoristili. Obenem pa so nekakšni zunanji kazalci inovacijskega potenciala podjetij za vse morebitne vlagatelje. Intelektualna lastnina, katere pomemben del predstavljajo tudi patenti, postaja vse pomembnejša panoga in podjetja, ki se tega zavedajo, so tista, ki so na gospodarskem trgu najbolj konkurenčna.

Četrta hipoteza je zajemala pravno področje: *»Podjetja bodo morala, zaradi nove patentne zakonodaje, posvetiti več pozornosti zaščiti intelektualne lastnine, ki do sedaj ni igrala pomembne vloge pri poslovanju podjetij.«* Enotni patenti Evropske unije še niso bili podeljeni, zato sem lahko potezo preverila samo na teoretičen način, z metodo deskripcije. Oprla sem se tudi na mnenja strokovnjakov, ki so že pred sprejetjem in tudi po njem, opozarjali na luknje in možne načine izkoriščanja nove patentne ureditve – metoda kompilacije. V pomoč mi je bila tudi metoda sinteze. Na podlagi teh treh metod sem lahko potrdila hipotezo. Cilj novega patentnega sistema je povečanje patentov, vendar povečanje števila patentov prinaša različne oblike neetičnega obnašanja tako posameznikov kot podjetij. Posebej zaskrbljujoča sta »forum shopping« in »patent troll« oziroma patentni škrtati. Pri »forum shopping-u« gre za izkoriščanje pravnega sistema v svojo korist. Podjetja izberejo sodišče, za katerega menijo, da bo njihov primer najugodnejše rešilo. Patentni škrtatje so

podjetja, ki sama ne patentirajo, vendar so nenehno na preži za novimi izumi. Ko najdejo takšnega, za katerega menijo, da bi njegove patentne pravice lahko drago prodali naprej, saj predstavlja: a) del patenta, ki ga želi patentirati drugo podjetje ali b) vedo, da drugo podjetje razvija isti izdelek, ga hitro odkupijo in nato samo čakajo na trenutek, ko lahko zanj iztržijo najvišjo ceno. Podjetja so se tako znašla v novem položaju, kjer bodo morala biti pozorna na nove oblike izkoriščanja sistema. Trg Evropske unije bo postal bolj privlačen tudi za tuje podjetnike in nihče ne more točno napovedati, kakšne bodo nove okoliščine, v katerih se bodo znašla evropska podjetja.

Velikokrat sem že omenila, da še vedno ne moremo zagotovo vedeti, kako bo novi sistem deloval v praksi, čeprav bi morali biti prvi patenti že podeljeni. Petindvajset držav članic je podpisalo Sporazum o enotnem patentnem sodišču, vendar ta še vedno ni vstopil v veljavo, saj ga mora še prej ratificirati vsaj 13 držav podpisnic. Do sedaj je to storila samo Avstrija.

Magistrsko delo sem razdelila na dva dela. V prvem delu sem se posvetila zgodovinskemu razvoju, natančneje vsem predlaganim in sprejetim Sporazumom in Konvencijam, ki so pomembno vplivali na razvoj enotnega patenta EU. Dva izmed glavnih problemov, ki sta večkrat povzročila zastoje v pogajanjih, sta bila predvsem jezikovna ureditev in oblikovanje novega patentnega pravnega sistema. Države se niso želele odpovedati svoji pravni suverenosti, obenem pa je bilo tudi Sodišče evropskih skupnosti tisto, ki ni želelo predati svojih pristojnosti. Strokovnjaki na področju, združenje patentnih odvetnikov in gospodarstveniki še vedno opozarjajo, da tudi sprejeti pravni sistem ni zadovoljiv. Menijo, da omogoča preveč pravnih lukenj, ki jih lahko izkoristijo različni oportunisti, kar bo posledično prineslo ne samo kratkoročne negativne posledice, ampak tudi dolgoročne. Jabolko spora pa še vedno obstaja sistem prevodov patentnih zahtevkov. Španija in Italija prav zaradi sprejete jezikovne ureditve nista želeli pristopiti k enotnemu patentu EU.

Drugi del naloge povzema ekonomski vpliv patentov. Poročila Evropske komisije in mnenja izvedencev so si enotna v tem, da intelektualna lastnina nedvomno pridobiva na pomenu in postaja vse pomembnejša gospodarska panoga. Učinkovit sistem zaščite intelektualne lastnine, katerega pomemben del predstavljajo tudi patenti, pomeni pozitiven doprinos za poslovanje podjetij: podjetja lahko tako zaščitijo in izkoristijo vse prednosti, ki jih prinaša varstvo intelektualne lastnine, patentirani izumi prinašajo denar, tako imenovani denarni patenti so vaba za potencialne investitorje, saj so pokazatelji inovacijskega potenciala podjetij. Plače zaposlenih imajo na področju patentov eno izmed največjih dodanih vrednosti. Vseeno pa se pojavljajo zaskrbljeni odzivi strokovne javnosti, ki pa jih Evropska unija vztrajno zavrača, da bo povečanje števila patentov povzročilo tudi povečanje neetičnega poslovnega vedenja. Podjetja bodo bolj izpostavljena patentnim škratom, saj se bo patentni trg povečal, vprašljivo pa je tudi, kako bodo nacionalni trgi sposobni prenesti tolikšno povečanje števila patentov naenkrat. Postavlja se vprašanje, ali bo enotni patent EU dejansko koristil oziroma bo bolj ugoden tudi za mala in srednje velika podjetja. Večina teh je do sedaj patentirala izum v povprečju v treh državah članicah EU in če primerjamo te njihove stroške s stroški enotnega patenta, so slednji še vedno višji.

Če na koncu potegnemo črto, lahko rečemo, da je sprejeti Patentni sveženj EU velik dosežek in kaže na željo držav članic po večji integraciji. Z novim patentnim sistemom bo gospodarstvo Evropske unije lahko postalo bolj konkurenčno, še posebej v primerjavi z največjima tekmečema ZDA in Kitajsko. Vendar bi morale institucije Unije za popoln uspeh vseeno bolj upoštevati mnenja in predloge velikih podjetij – Nokia, Ericsson, BAE – in strokovnjakov. Prihod tujih poslovnežev po eni strani pomeni povečanje konkurenčnosti, kar je v poslovnem okolju vedno dobrodošlo, vendar po drugi strani prinaša nove skrbi, da bi

lahko novi poslovni akterji z močnejšim finančnim ozadjem pomenili premoč nad manjšimi ali vsaj finančno manj podkrepljenimi evropskimi podjetji. Pospešeno pogajanje in potreba po sprejetju enotnega patenta, še posebej v letu 2012, je predvsem odraz vere Evropske unije v to, da lahko močen in povezan patentni sistem pripomore k ekonomskemu okrevanju Unije po finančni krizi 2008. Čeprav bi moral biti nov patentni sistem že v polnem zagonu, se stvari od leta 2013 niso kaj prida premaknile. Še vedno nismo dosegli magičnega števila 13 – toliko držav mora ratificirati Sporazum o enotnem patentnem sodišču, da bo lahko stopil v veljavo. Države članice se še vedno ne želijo v celoti odreči nacionalni pravni suverenosti na področju patentov. Po drugi strani pa se smiselnost patenta EU, glede na nesodelovanje Italije in Španije, postavlja pod vprašaj. V prihodnosti bomo lahko videli, ali je uvedba enotnega patenta na nekem območju sploh lahko uspešna, če pri njem ne sodelujejo vse države.

8 VIRI IN LITERATURA

1. Baecker, P.N. (2007) *Real Options and Intellectual Property*. Cologne: Springer.
2. Bisthoven, N.J. (2013). Patent Trolls and Abusive Patent Litigation in Europe: What the Unitary Patent Package Can Learn From the American Experience? *TTLF Working Papers*, No. 19, str. 1–86.
3. Bonitatibus, K.M. (2001). The Community Patent System Proposal and Patent Infringement Proceedings: An Eye towards Greater Harmonization in European Intellectual Property Law. *Pace Law Review*, 22(1), str. 202–236.
4. Brussels I. (2012). Regulation amending Regulation (EU) No 1215/2012 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters. *Regulation No 1215/2012*.
5. Ciesnowski, J. (2013). Poland takes wait-and-see approach on unitary patent. *Warsaw Business Journal*.
6. CIPA. (2013). *Written evidence from the Chartered Institute of Patent Attorneys: The European Unitary Patent and the Unified Patents Court*. Pridobljeno 25. januarja iz Chartered Institute of Patent Attorneys: <http://www.eplaw.org/Downloads/Submissions%20-%20CIPA.pdf>.
7. CJE/13/47 - Court of Justice of the European Union. (2013). *The Court has dismissed the actions brought by Spain and Italy against the Council's decision authorising enhanced cooperation in the area of the single European patent*. Pridobljeno 12. januarja iz InfoCuria - Jurisprudencia del Tribunal de Justicia: <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2013-04/cp130047en.pdf>.
8. CJEU – Court of Justice of the European Union. (2011). *The draft agreement on the creation of a European and Community Patent Court is not compatible with European Union law*. Pridobljeno 6. januarja iz InfoCuria - Jurisprudencia del Tribunal de Justicia: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=SL&f=ST%209226%202011%20ADD%202>.
9. COM. (2000). Proposal for a Council Regulation on the Community patent. *Official Journal C 337 E*.

10. Danguy, J. in B. V. Pottelsberghe. (2009). *Cost-benefit analysis of the Community Patent*. Bruxelles: Universite Libre de Bruxelles.
11. Dehns. (2014). *EU wide patent protection and Unified Patent Court system - latest developments*. Pridobljeno 12. januarja iz Dehns - Patent and Trade Mark Attorneys: http://www.dehns.com/site/information/industry_news_and_articles/eu_wide_patent_protection_and_unified_patent_court_system.html.
12. Di Cataldo, V. (2002). From the European Patent to the Community Patent. *The Columbia Journal of European law*, 19(8), str. 1–3.
13. ECPR. (2003). European Community Patent Regulation. *ICC Policy Statement*.
14. Edmondson, G. (2013). *European Patent Office enters new era: managing the EU Unitary Patent*. Pridobljeno 15. januarja iz Science/Business: <http://www.sciencebusiness.net/news/76068/European-Patent-Office-enters-new-era-managing-the-EU-Unitary-Patent>.
15. EESC - European Economic and Social Committee. (2012). *Obstacles to the European Single Market Findings of the Single Market Observatory*. Pridobljeno 5. januarja iz European Economic and social Comitee: <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/qe-32-12-328-en-c.pdf>.
16. Enderlin, E., Vigand P. in T. Cooke. (2014). *The Unitary Patent: Your gateway to Europe*. Pridobljeno 23. januarja iz Novagraaf - an international patent and trademark consultancy: <http://www.novagraaf.com/files/49046/UnitaryPatentNovagraafapril2013.pdf>.
17. EPC. (2013). European Patent Convention. *European Parliament*.
18. EPK. (2003). Konvencija o podeljevanju evropskih patentov. *Ljubljana: Urad za intelektualno lastnino, Ministrstvo za gospodarstvo*.
19. EPO in OHM. (2013). *Intellectual property rights intensive industries: contribution to economic performance and employment in the European Union - Industry-Level Analysis Report*. Pridobljeno 22. Novembra 2013 iz European Patent Office: http://ec.europa.eu/internal_market/intellectual-property/docs/joint-report-epo-ohim-final-version_en.pdf.
20. Esche. (2013). *Patent Law: The Unitary Patent and the Unified Patent Court*. Pridobljeno 20. januarja 2014 iz Esche Schümann Commichau – The Patent Law: http://www.esche.de/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/compact_Spezial/compact_Special_Patent_Law_2-2014.pdf.
21. European Patent Office. (2009). *EU Council agrees on next steps regarding the Community patent (EU patent)*. Pridobljeno 13. Decembra 2013 iz European Patent Office: <http://www.epo.org/topics/news/2009/20091208.html>.

22. European Patent Office. (2012). *Big European businesses ask European Parliament to reject Unitary Patent*. Pridobljeno 26. januarja 2014 iz European Patent Office: <https://www.unitary-patent.eu/content/big-european-businesses-ask-european-parliament-reject-unitary-patent>.
23. European Patent Office. (2014). *Applying for a patent*. Pridobljeno 17. Januarja 2014 iz European Patent Office: <http://www.epo.org/applying.html>.
24. European Scrutiny Comitee. (2011). *Enforcement of patent rights*. Pridobljeno 6. januarja 2014 iz United Kingdom Parliament: <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201012/cmselect/cmeuleg/428-xlv/42804.htm>.
25. European Union Patents: A Mission Impossible? An Assessment of the Historical and Current Approaches. *Marquette Intellectual Property Law Review*, 17(2), str. 232–263.
26. Evropska komisija. (1997). *Green Paper on the Community patent and the Patent System in Europe*. Pridobljeno 3. decembra 2013 iz Evropska komisija: http://europa.eu/documents/comm/green_papers/pdf/com97_314_en.pdf.
27. Evropska komisija. (2006). *Internal Market: Commission asks industry and other stakeholders for their views on future patent policy*. Pridobljeno 5. Decembra 2013 iz Evropska komisija: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-06-38_en.htm?locale=en.
28. Evropska komisija. (2011) *Patenti: Komisija predlagala ureditev prevajanja za bodoči patent EU*. Pridobljeno 15. decembra 2013 iz Press relases database: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-870_sl.htm.
29. Evropska komisija. (2011). *Commission proposes unitary patent protection to boost research and innovation*. Pridobljeno 6. Januarja 2014 iz Press releases database: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-470_en.htm.
30. Evropska komisija. (2013). *Internal Market – Patent Litigation Insurance*. Pridobljeno 17. januarja 2014 iz European Commission: http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/.
31. Evropska komisija. (2014). *Unitary patent – ratification progress*. Pridobljeno 12. Januarja 2014 iz European Commission: http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/patent/ratification/index_en.htm.
32. Evropska unija. (2014). *Enhanced cooperation*. Pridobljeno 6. Januarja 2014 iz European Union: http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/enhanced_cooperation_en.htm.
33. Evropski svet. (2013). *EU Unitary Patent – a Historic Breakthrough*. Pridobljeno 10. Januarja 2014 iz European Council: <http://www.european-council.europa.eu/home-page/highlights/eu-unitary-patent-%E2%80%93-a-historical-breakthrough?lang=en>.

34. FFII. (2013). *The EPLA plan for software patents*. Pridobljeno 10. decembra 2013 iz Foundation for a Free Information Infrastructure: <http://epla.ffii.org/epla:background>.
35. Galli, C. (2013). *Milan Conference highlights benefits of Unitary Patent System*. Pridobljeno 23. januarja 2014 iz International Law Office: <http://www.internationallawoffice.com/newsletters/detail.aspx?g=960bafb2-75b1-4515-b808-d1e04571dd3d>.
36. Gerald, P. (1992). *The European Patent System: the law and practise of the European Patent Convention*. London: Sweet & Maxwell.
37. Harhoff, D. (2008). *Economic Cost-benefit Analysis of a Unified and Integrated European Patent Litigation System*. Pridobljeno 12. decembra 2013 iz Institute for Innovation: http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/patent/studies/litigation_system_en.pdf.
38. Heath, C. (2002). Harmonizing Scope and Allocation of Patent Rights in Europe – Towards a New European Patent Law. *Marquette Intellectual Property Law Review*, 6(1), str. 11–48.
39. Hilty, R. M. in J. Drex. (2012). The Unitary Patent Package: Twelve Reasons for Concern. *Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law*, str. 1–5.
40. Hughes, A. in A. Mina. (2010). *The Impact of the patent System on SMSs*. Pridobljeno 25. januarja 2014 iz Centre for Business Research, University of Cambridge: <http://www.cbr.cam.ac.uk/pdf/WP411.pdf>.
41. Intellectual Property Office. (2010). *London Agreement*. Pridobljeno 10. decembra 2013 iz Intellectual Property Office: <http://www.ipo.gov.uk/policy/policy-notices/policy-notices-londonagreement.htm>.
42. IPC. (2013). *International Patent Classification*. Pridobljeno 2. decembra 2013 iz World Intellectual Property Organization: http://www.wipo.int/export/sites/www/classifications/ipc/en/guide/guide_ipc.pdf.
43. IPO. (2013). *What is patent?*. Pridobljeno 22. novembra 2013 iz Intellectual Property Right: <http://www.ipo.gov.uk/types/patent/p-about/p-what-is.htm>.
44. IPO. (2014). *The Unified Patent Court*. Pridobljeno 21. januarja 2014 iz Intellectual Property Office: <http://www.ipo.gov.uk/pro-types/pro-patent/p-policy/pro-p-upandupc/pro-p-upc-structure.htm>.
45. Jacob, R. (2004). Creating the community patent and its court. Vaver D., & L. Bently (Ured.), *Intellectual Property in the New Millennium* (str. 79–91). Cambridge: Cambridge University Press.

46. Johnson, A. (2013). Unitary Patents and the Unified Patent Court – Part 3: forum shopping and jurisdictional battles. *CIPA March* 2013, str. 114–116.
47. Komisija Evropskih skupnosti. (2007). *Izboljšanje patentnega sistema v Evropi*. Pridobljeno 5. avgusta 2013 iz Komisija Evropskih skupnosti: http://www.uil-sipo.si/fileadmin/user_upload/komisija_EU_skup1.pdf.
48. Krejan, S. (2006). *Priročnik o pravicah intelektualne lastnine*. Pridobljeno 22. novembra 2013 iz TehnoCenter Univerze v Mariboru: http://www.imamidejo.si/resources/files/doc/prirocnik_o_pravicah_intelektualne_lastnine.pdf.
49. Kuhnen, R. (2013). Unitary patent and Unified Patent Court: the proposed framework. *Intellectual Asset Management Magazine*, 2013/2014, str. 14–20.
50. Ladas&Perry. (2014). *European patent package*. Pridobljeno 6. januarja 2014 iz Ladas&Perry education Center: http://ladas.com/BULLETINS/2012/European_Patent_Package.shtml.
51. Langinier, C. in GianCarlo M. (2002) The Economic of Patents. *Working Paper 02-WP 293*, str. 2–20.
52. LII. (2014). *Forum Shopping*. Pridobljeno 26. januarja 2014 iz Legal Information Institute: http://www.law.cornell.edu/wex/forum_shopping.
53. London Agreement. (2001). *Agreement on the application of Article 65 of the Convention on the Grant of European Patents*. Pridobljeno 8. decembra 2013 iz European patent Office: <http://www.epo.org/law-practice/legal-texts/london-agreement.html>.
54. Malešević, J. (2007). *Pot do patenta*. Pridobljeno 22. novembra 2013 iz Urada za intelektualno lastnino Republike Slovenije: http://www.uil-sipo.si/fileadmin/upload_folder/prispevki-mnenja/pot-do-patenta.pdf.
55. Mazzoleni, R. in R. Nelson. (1998). The benefits and costs of strong patent protection: a contribution to the current debate. *Research Policy*, 27(3), str. 273–284.
56. McCreevy, C. (2006). *EU Patent Strategy*. Pridobljeno 8. decembra 2013 iz Press releases database: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-06-786_en.htm?locale=en.
57. Mjuran, N. (2013). Unitary system: Patent renewal fees trouble Europe's small businesses. *Financial Times*.
58. Montalto, O. 1993. Patent and Trademark Developments in the European Community. *Fordham Intellectual Property, Media and Entertainment Law Journal*, 4(1), str. 299–316.

59. Morton, J. in N. Beckett. (2012). *Approval of radical EU patents package*. Pridobljeno 12. januarja 2014 iz Association of Corporate Counsel: <http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=73ef20ee-d6d8-4742-ad3e-c275430185bb>.
60. Overwalle, G. (2001). The Proposal for a Council Regulation on the Community Patent. *Intellectuele Rechten - Droits Intellectuels*, 6(1), str. 202–206.
61. Pagenberg, B. (2013). *Unitary Patent and Unified Patent Court*. Pridobljeno 21. januarja 2014 iz European Patent Lawyers Association: http://www.bardehle.com/fileadmin/contentdocuments/broschures/Unitary-Patent_Unified-Patent-Court.pdf.
62. Paris Convention. (1883). Paris Convention for the Protection of Industrial Property. *WIPO*.
63. Parreira, D. (2013). *"Unitary Patent": An Overviev of the European Patent with Unitary Effect*. Pridobljeno 17. januarja 2014 iz Triple helix Technolgies: <http://www.triplehelixtechs.com/news/24/MONTH/YEARS/n6fctmkhrzdcqcdwk63l28fjhmqw93v>.
64. PCT. (1970). Patent Cooperation Treaty. *WIPO*.
65. Peterreins, F. in J. Pegram. (2013). *EU Unitary Patent and Unified Patent Court*. Pridobljeno 16. januarja 2014 iz Fish&Richardson: [http://www.fr.com/files/Uploads/Documents/UP%20and%20UPC%20\(2-7-2013\).pdf](http://www.fr.com/files/Uploads/Documents/UP%20and%20UPC%20(2-7-2013).pdf).
66. Pinsent Mason. (2013). *Unified Patent Court Agreement signed by most Countries*. Pridobljeno 18. januarja 2014 iz International law Firm Pinsent Mason: <http://www.out-law.com/articles/2013/february/unified-patent-court-agreement-signed-by-most-eu-countries/>.
67. Rassenfosse, G. (2010). *How SMEs Exploit their Intellectual Property Assets: Evidence from Survey Data*. Pridobljeno 22. januarja 2014 iz Intellectual Property Research Institute: http://www.ipria.org/publications/wp/2010/Working%20Paper%208_2010.pdf.
68. Redie&Grose. (2013). *How Much More Will the Unitary Patent Cost?* Pridobljeno 16. januarja 2014 iz Reddie & Grose LLP - internationally renowned firm of European and United Kingdom Patent, Trade Mark and Design attorneys: http://www.reddie.co.uk/M/R&G_UnitaryPatentCost.pdf.
69. Regulation (EU) No 1257/2012. (2012). Regulation (EU) No 1257/2012 of the European Parliament and of the Council implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection. *Official Journal of the European Union: L 361/1*.

70. Regulation (EU) No 1260/2012. (2012). Council Regulation (EU) No 1260/2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection with regard to the applicable translation arrangements. *Official Journal of the European Union: L 361/89*.
71. Regulation EU. (2012). Regulation (EU) No 1257/2012 of the European Parliament of the Council of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection. *Regulation (EU) 1257/2012*.
72. Riley, J.R. (2002). The Community Patent, or: How I learned to Stop Worrying and Love the English language. *Santa Clara Computer & High Technology Law Journal*, 18(2), str. 299–324.
73. Svet Evropske unije. (2011). *Delovni dokument služb komisije. Povzetek ocene učinka za predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju uvedbe enotnega patentnega varstva in predlog Uredbe Sveta o Izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju uvedbe enotnega patentnega varstva v zvezi z veljavno ureditvijo prevajanja*. Pridobljeno 6. januarja 2014 iz Eur-Lex:
<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2010277%202011%20INIT>.
74. Svet Evropske unije. (2011). *Draft agreement on a Unified Patent Court and draft Statute*. Pridobljeno 6. januarja 2014 iz Eur-Lex:
<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2016023%202011%20INIT>.
75. Svet Evropske unije. (2011). *Draft Agreement on the creation of Union patent Court*. Pridobljeno 6. januarja 2014 iz Eur-Lex:
<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2017120%202011%20REV%201>.
76. Svet Evropske unije. (2012). *Regulation of the European Parliament and of the Council*. Pridobljeno 6. januar 2014 iz Eur-Lex:
<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=CM%201068%202012%20INIT>.
77. Svet Evropske unije. (2013). *European Patent with Unitary Effect and Unified Patent Court*. Pridobljeno 3. decembra 2013 iz Svet Evropske unije:
<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&t=PDF&gc=true&sc=false&f=ST%2015819%202013%20INIT&r=http%3A%2F%2Fregister.consilium.europa.eu%2Fpd%2Fen%2F13%2Fst15%2Fst15819.en13.pdf>.
78. Troncoso, M. (2013). International Intellectual Property. *Scholars Series*.
79. Ullrich, H. (2002). Patent Protection in Europe: Integrating Europe into the Community or the Community into Europe? *EUI Working Paper LAW*, 2002/5, str. 4–80.
80. Ullrich, H. (2006). National, European and Community Patent Protection: Time for Reconsideration. *EUI Working Paper LAW No.2006/41*.

81. Ullrich, H. (2012). Select firm within the System: The European Patent with Unitary Effect. *Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law Research Paper*, No. 12-11, str. 1–46.
82. Wadlow, C. (2010). Strasbourg, the forgotten patent convention, and the origins of the European patents jurisdiction. *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 41(2), str. 123–149.
83. Wagner, S.M. (2006). *Economic Analyses of the European Patent System*. Berlin: Springer.
84. WIPO. (2010). *Patent Drafting Manual*. Pridobljeno 22. novembra 2013 iz World Intellectual Property Organization: http://www.wipo.int/export/sites/www/freepublications/en/patents/867/wipo_pub_867.pdf.
85. WIPO. (2013). *Highlits on Patents*. Pridobljeno 22. november 2013 iz World Intellectual Property Organization: http://www.wipo.int/export/sites/www/ipstats/en/wipi/pdf/941_2011_highlights.pdf.
86. WIPO.(2013). *Summary of the Paris Convention*. Pridobljeno 25. novembra 2013 iz World Intellectual Property Organization: http://www.wipo.int/treaties/en/ip/paris/summary_paris.html.
87. Woods Fuller. (2014). *Why are patents important?* Pridoboljeno 22. januarja 2014 iz Woods Fuller Attorney: <http://www.woodsfuller.com/attorneys-paralegals/>.
88. Working Party on Litigation. (2004). *Draft Agreement on the establishment of a European patent litigation system*. Pridobljeno 10. decembra 2013 iz Intellectual Property Expert Group: http://www.ipeg.com/_UPLOAD%20BLOG/EPLA%20agreement_draft.pdf.
89. ZIL-1. (2001). Zakon o industrijski lastnini. *Uradni list RS*, 51/06.
90. Zirnstein, E. (2007). *Patentno varstvo v Evropi: razvoj in perspektive*. Koper: Fakulteta za management.